



VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Marjaana Perälä ja Niina Söderkultalahti

VARHAINEN PUUTTUMINEN

Seinäjoen kaupungin varhaiskasvattajien toimintatapoja huolta herättävissä tilanteissa

Sosiaali- ja terveysala
2014

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Marjaana Perälä ja Niina Söderkultalahti
Opinnäytetyön nimi	Varhainen puuttuminen – Seinäjoen kaupungin varhaiskasvattajien toimintatapoja huolta herättävissä tilanteissa
Vuosi	2014
Kieli	suomi
Sivumäärä	106 + 2 liitettä
Ohjaaja	Merja Kaminen ja Ahti Nyman

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Seinäjoen kaupungin varhaiskasvattajien valmiuksia varhaiseen puuttumiseen ja sitä vaikuttaako varhaiskasvattajan ikä, koulutus tai työkokemus lastensuojelullisiin valmiuksiin. Keskeisiksi teorioiksi muodostui lapsen kehitys, kasvatuskumppanuus ja varhainen puuttuminen.

Tutkimus oli kvalitatiivinen ja aineistoa kerättiin neljästä Seinäjoen kaupungin päiväkodista puolistrukturoidun kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake sisälsi erilaisia tarinoita varhaiskasvatusmaailmassa kohdatuista tilanteista. Varhaiskasvattajien huolta selvitettiin huolen vyöhykkeistön avulla. Vastauksia saatiin 37 kappaletta, vastausprosentin ollessa 55,2. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tutkimustulosten perusteella on havaittavissa, että koulutus, ikä ja työkokemus eivät juurikaan vaikuta varhaiskasvattajien huolen määrään tai heidän toimintatapoihinsa huolta herättävissä tilanteissa. Tuloksista ilmeni, että varhaiskasvattajille kasvatuskumppanuus on tärkeä osa työtä ja varhaiskasvattaja keskustelisi huolta herättävistä tilanteista myös työtovereiden tai eri yhteistyötahojen kanssa.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Sosiaalialan koulutusohjelma

ABSTRACT

Authors	Marjaana Perälä and Niina Söderkultalahti
Title	Early Intervention – The Methods Used by Early Childhood Educators in Seinäjoki in Worrying Situations
Year	2014
Language	Finnish
Pages	106 + 2 Appendices
Names of Supervisors	Merja Kaminen and Ahti Nyman

The purpose of this bachelor's thesis was to find out what kind of early intervention skills and abilities early childhood educators in Seinäjoki have and whether the age, education or work experience of an early childhood educator affect the skills and abilities. The key theories of this study are a child's development, educational partnership and early intervention.

The research was qualitative and the material was collected in four kindergartens in the city of Seinäjoki with an open ended questionnaire. The questionnaire included different kind of stories about the situations that had been encountered in early childhood education. The worry experienced by the early childhood educators was looked at with the help of a scale developed in another project. The number of responses was 37 and the response rate was 52,2. The material was analyzed with content analysis method.

The results indicate that education, age and work experience of an early childhood educator do not really affect the amount of worry or the work methods that are used. The results showed that the early childhood educators appreciate the educational partnership and that many of them would discuss these worrying situations also with their co-workers or with different co-operation partners.

Keywords Early intervention, educational partnership, early childhood education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	12
2	LAPSEN KEHITYS	13
	2.1 Fyysinen ja motorinen kehitys	13
	2.2 Kognitiivinen kehitys	14
	2.3 Persoonallisuuden kehitys	15
	2.4 Sosiaalinen kehitys	16
	2.5 Kiintymyssuhteet	18
3	VARHAISKASVATUSTA MÄÄRITTELEVÄT TEKIJÄT	21
	3.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat lait	21
	3.1.1 Lastensuojelulaki	22
	3.1.2 Laki lasten päivähoidosta	23
	3.2 Varhaiskasvatus Seinäjoella	23
4	VARHAISKASVATUS	25
	4.1 Välittämisen pedagogiikka	25
	4.2 Arjen apuvälineet varhaiskasvatuksessa	26
	4.2.1 Leikki	26
	4.2.2 Kirjat, näytelmät ja sadutus	27
	4.2.3 Pienryhmät	28
	4.2.4 Kuvat, viittomat ja tulkki	28
5	YHTEISTYÖ VANHEMPIEN KANSSA	30
	5.1 Kasvatuskumppanuus	30
	5.2 Varhainen puuttuminen ja huolen puheeksi ottaminen	32
	5.3 Huolen vyöhykkeistö	34
	5.4 Lastensuojeluilmoitus	35
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	37

6.1	Tutkimusmenetelmä.....	38
6.2	Aineistoanalyysi.....	39
6.3	Tutkimuksen validius, reliaabelius sekä eettisyys	40
7	TUTKIMUSTULOKSET	42
7.1	Vastaajien koulutustausta.....	42
7.2	Vastaajien ikäjakauma	43
7.3	Vastaajien työkokemus alalla	44
7.4	Vastaajien huolen vyöhykkeistön tunteminen	45
7.5	Tarina 1	45
7.5.1	Huolen määrä - Koulutus	46
7.5.2	Huolen määrä - Ikä.....	47
7.5.3	Huolen määrä - Työkokemus	48
7.5.4	Miten toimit tilanteessa - Koulutus.....	49
7.5.5	Miten toimit tilanteessa - Ikä	54
7.5.6	Miten toimit tilanteessa - Työkokemus.....	56
7.6	Tarina 2	58
7.6.1	Huolen määrä - Koulutus	58
7.6.2	Huolen määrä - Ikä.....	59
7.6.3	Huolen määrä - Työkokemus	61
7.6.4	Miten toimit tilanteessa – Koulutus	62
7.6.5	Miten toimit tilanteessa – Ikä.....	64
7.6.6	Miten toimit tilanteessa – Työkokemus	66
7.7	Tarina 3	68
7.7.1	Huolen määrä - Koulutus	69
7.7.2	Huolen määrä - Ikä.....	70
7.7.3	Huolen määrä - Työkokemus	71
7.7.4	Miten toimit tilanteessa – Koulutus	72
7.7.5	Miten toimit tilanteessa – Ikä.....	74
7.7.6	Miten toimit tilanteessa – Työkokemus	76

7.8	Tarina 4	78
7.8.1	Huolen määrä - Koulutus	78
7.8.2	Huolen määrä- Ikä.....	79
7.8.3	Huolen määrä- Työkokemus	80
7.8.4	Miten toimit tilanteessa – Koulutus	81
7.8.5	Miten toimit tilanteessa – Ikä.....	83
7.8.6	Miten toimit tilanteessa – Työkokemus	86
7.9	Tarina 5	88
7.9.1	Huolen määrä - Koulutus	88
7.9.2	Huolen määrä - Ikä.....	89
7.9.3	Huolen määrä- Työkokemus	91
7.9.4	Miten toimit tilanteessa – Koulutus	92
7.9.5	Miten toimit tilanteessa – Ikä.....	94
7.9.6	Miten toimit tilanteessa – Työkokemus	95
8	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	98
9	POHDINTA	101
	LÄHTEET.....	103

KUVA- JA KUVIOLUETTELO

Kuva 1 Huolen vyöhykkeistö	s.35
Kuvio 1. Vastaajien koulutustausta	s.43
Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma	s.43
Kuvio 3. Vastaajien työkokemus alalla	s.44
Kuvio 4. Vastaajien tuntemus huolen vyöhykkeistöstä	s.45
Kuvio 5. Huolen määrä ammattiryhmittäin tarinassa 1.	s.46
Kuvio 6. Huolen määrä iän mukaan tarinassa 1.	s.47
Kuvio 7. Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 1.	s.48
Kuvio 8. Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 1.	s.50
Kuvio 9. Toiminta iän mukaan tarinassa 1.	s.54
Kuvio 10. Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 1.	s.56
Kuvio 11. Huolen määrä koulutuksen mukaan tarinassa 2.	s.59
Kuvio 12. Huolen määrä iän mukaan tarinassa 2.	s.60
Kuvio 13. Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 2.	s.61
Kuvio 14. Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 2.	s.62
Kuvio 15. Toiminta iän mukaan tarinassa 2.	s.64
Kuvio 16. Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 2.	s.66
Kuvio 17. Huolen määrä koulutuksen mukaan tarinassa 3.	s.69

	10
Kuvio 18. Huolen määrä iän mukaan tarinassa 3.	s.70
Kuvio 19. Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 3.	s.71
Kuvio 20. Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 3.	s.72
Kuvio 21. Toiminta iän mukaan tarinassa 3.	s.74
Kuvio 22. Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 3.	s.76
Kuvio 23. Huolen määrä koulutuksen mukaan tarinassa 4.	s.78
Kuvio 24. Huolen määrä iän mukaan tarinassa 4.	s.79
Kuvio 25. Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 4.	s.80
Kuvio 26. Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 4.	s.81
Kuvio 27. Toiminta iän mukaan tarinassa 4.	s.84
Kuvio 28. Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 4.	s.86
Kuvio 29. Huolen määrä koulutuksen mukaan tarinassa 5.	s.89
Kuvio 30. Huolen määrä iän mukaan tarinassa 5.	s.90
Kuvio 31. Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 5.	s.91
Kuvio 32. Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 5.	s.92
Kuvio 33. Toiminta iän mukaan tarinassa 5.	s.94
Kuvio 34. Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 5.	s.96

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Tutkimuslupa**LIITE 2.** Tutkimuskysely

1 JOHDANTO

Lastensuojelulliset toimet ovat olleen paljon esillä viime vuosina. Uudistuneen lastensuojelulain myötä varhainen puuttuminen on saanut yhä suurempaa jalansijaa varhaiskasvatusmaailmassa ja ennaltaehkäisy tarpeellisuutta painotetaan niin päiväkodeissa, kouluissa kuin vapaa-ajan toimissakin. Päiväkoti on itsessään ennaltaehkäisevä toimija, mutta varhaiskasvattajien herkkyyttä ja valveutuneisuutta tarvitaan silti päiväkodin arjessa. Varhaisella puuttumisella voidaan tarttua havaittuihin ongelmiin hyvissä ajoin ja näin ehkäistä tilanteiden pahentumista. Tutkimuksessamme halusimme ottaa selvää Seinäjoen kaupungin varhaiskasvattajien valmiuksia varhaiseen puuttumiseen.

Opinnäytetyössämme halusimme selvittää konkreettisten esimerkkitarinoiden avulla kuinka varhaiskasvattajat toimivat erilaisissa huolta herättävissä tilanteissa ja onko varhaiskasvattajan iällä, työkokemuksella tai koulutuksella merkitystä asiaan. Tutkimuksessa käytimme apuna Erikssonin ja Arnkilin (2012) laatimaa huolen vyöhykkeistöä. Varhaiskasvattajia pyydettiin arvioimaan huolen vyöhykkeistön avulla omia voimavarojaan esimerkkitarinoissa sekä kertomaan toimintatapojaan tarinoiden tilanteissa.

Tutkimuksessa käsittelemme lapsen kehitysvaiheita, lastensuojelu- ja varhaiskasvatustilaa, kasvatuskumppanuuden, välittämisen pedagogiikan ja varhaisen puuttumisen teoriaa.

2 LAPSEN KEHITYS

Lapsen varhaisvuodet ovat perusta koko myöhemmälle kehitykselle. Jotta lasten kehitys sujuisi toivotulla tavalla, päiväkodin työntekijöiden tulisi tuntea kehityksen yleinen kulku ja sen taitekohdat. Varhaiskasvattajien tulisi myös tunnistaa ja erottaa lapsen elämässä tapahtuvat kriisit, jotka kuuluvat jokaisen lapsen kehitykseen. On siis ymmärrettävä, ettei lapsen poikkeava käyttäytyminen ole välttämättä lastensuojelun tarvetta vaativa, vaan lapsen kehityksessä tapahtuva kriisikokemus. (Jakkula 2008, 33-34.)

Lapsen normaalin ja poikkeavan kehityksen piirteiden ymmärtäminen on tärkeää kehityksellisten pulmien varhaisen tunnistamisen kannalta. Jokainen varhaiskasvattaja voi tehdä havaintoja lapsen kehityksestä arkipäivän tilanteissa. Havaintojen arviointi edellyttää kuitenkin tietoa lapsen normaalista ja poikkeavasta kehityksestä sekä havainnoitavan lapsen yksilöllisten piirteiden tuntemisesta. Lapsen havainnointi on luontevinta päivittäisessä toimintaympäristössä. Lapsen kokonaiskehityksen piirteet tulevat parhaiten esiin esimerkiksi leikistä, joka kertoo muun muassa lapsen mielenkiinnon kohteista, sosiaalisista taidoista, tunne-elämän tilanteesta, vuorovaikutustaidoista, keskittymiskyvystä, kädentaidoista ja motorisista. (Lias & Putkonen 2008, 17.)

2.1 Fyysinen ja motorinen kehitys

1-3-vuotias lapsi. Lapsi kehittyy nopeasti kolmen ensimmäisen ikävuotensa aikana. Fyysistä kehitystä tarkasteltaessa lapsi oppii kävelemään, juoksemaan, hyppimään ja kiipeilemään. Yksivuotias lapsi osaa heittää palloa, muttei vielä suunnata heittoansa, hän asettelee palikoita ja kaksivuotiaana muodostuu jo palikkarakennelmat. Yksivuotias lapsi kääntää kirjasta useita sivuja kerrallaan ja voi piirtää tai raapustaa kynällä. Hän kävelee portaat jostain kiinni pitäen ja saa poimittua lelut lattialta ilman että kaatuu. (Karvonen & Lehtinen 2009, 16; Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 18-20.)

Kaksivuotias lapsi on aina liikkeessä, eikä jaksakaan istua vielä pitkiä aikoja paikallaan (Karvonen & Lehtinen 2009, 18). Hän osaa kääntää kirjan sivuja yksi sivu

kerrallaan ja osaa pitää kynää kädessään ja piirtää. Kaksivuotiaan hienomotori-
nen kehitys näkyy myös muotopalapeliin teossa sekä suurien helmien pujottelussa.
Karkeamotoriikassa kaksivuotias puolestaan osaa seisoa hetken aikaa yhdellä
jalalla, polkea kolmipyöräisellä ja kävellä varpaillaan. (Nurmiranta, Leppämäki &
Horppu 2009, 18-20.)

3-4-vuotias lapsi. Lapsen liikkumisen tarve on jo suuri. Pallon heittäminen ja pot-
kiminen juostessa sujuu ja portaiden kiipeäminen onnistuu jo vuoroaskelin. Tässä
iässä lapsi osaa riippua käsillä tangosta ja kävellä takaperin ja sivuttain. Lapsi
osaa myös ottaa keinussa vauhtia. Hienomotoriikassa hän selviää jo saksilla leik-
kaamisesta, paperin liimaamisesta sekä pienten palapeliin kokoamisesta. (Karvo-
nen & Lehtinen 2009, 21; Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 18-20)

4-5-vuotias lapsi. Lapsi hallitsee kehonsa ja monipuolisen liikkumisen aika hy-
vin. Lapsi saa pallon kiinni käsillä, liikkuminen erilaisissa maastoissa sekä suun-
nan ja nopeuden vaihtelut sujuvat. 4-5-vuotias lapsi osaa rakentaa legoilla, leikata
suoraa viivaa pitkin ja teipata paperia. (Karvonen & Lehtinen 2009, 24-27; Nur-
miranta, Leppämäki & Horppu 2009,18-20.)

Kaikkeen kehitykseen vaikuttavat kuitenkin vahvasti perintötekijät sekä elinymp-
päristö. Geenit vaikuttavat muun muassa lapsen pituuden ja painon kehitykseen.
Fyysinen ja motorinen kehitys vaativat hermoston riittävää kypsyyttä. Lapsen
täytyy olla kiinnostunut ympäristöään kohtaan, jolloin hän on motivoitunut tutki-
maan ja harjoittelemaan liikkumista. Yleensä lapset nauttivat liikkumisesta ja tutki-
vat ympäristöään. Kuitenkin motorisessa kehityksessä on suuria eroja ja ne voi-
vat näkyä pelkästään saman perheen lasten välillä. (Nurmiranta, Leppämäki & Horp-
pu 2009,18-19.)

2.2 Kognitiivinen kehitys

Lapsen kognitiivista kehitystä tukee lapsen ja vanhemman välinen positiivinen
vuorovaikutus sekä lapsen saama emotionaalinen tuki. Kognitiiviseen kehitykseen
vaikuttaa lapsen perimä, ympäristö sekä lapsen oma kiinnostus ja aktiivisuus. Ha-
vaitsemisen, kielen, muistamisen, ajattelun, ongelmanratkaisun ja päättelyn kehit-

tyessä tiedon hankinnasta ja oppimisesta tulee moniulotteisempaa. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 33.)

1-2-vuotias lapsi. Lapsen kiinnostus kieleen lisääntyy. Lapsi toistelee kuulemiaan sanoja pyytää aikuista lukemaan kirjoja ja haluaa kuulla niitä useasti peräkkäin. Lapsen sanavarasto kehittyy nopeasti. Lapsi muistaa lähiajan tapahtumia ja osaa ennakoida tulevaa. Lisäksi hän ymmärtää puhetta niin, että voi noudattaa yksinkertaisia ohjeita. Lapsen ensisijainen oppimisen keino on läheisten ihmisten jäljitely. (Karvonen & Lehtinen 2009, 17; Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 34.)

2-3-vuotias lapsi. Lapsi kuuntelee edelleen mielellään kirjoja ja kyselee ja keskustele kirjojen kuvista. Lapsi puhuu itsekseen ja selostaa ääneen tekemisiään. Myöhemmin tämä muuttuu sisäiseksi puheeksi. Kolmevuotiaana lapsi pystyy erottamaan tutut asiat uusista, sillä hänen muistinsa on kehittynyt ja hän voi yhdistellä muistissa olevia asioita ajatuksiinsa. Lapsi ymmärtää arkikieltä ja on kiinnostunut sanojen merkityksestä ja puhuu monisanaisin lausein. Lapsen puheessa voi kuitenkin olla vielä puutteita esimerkiksi konsonanttien lausumisessa. (Karvonen & Lehtinen 2009, 18-21; Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 34.)

4-5-vuotias lapsi. Lapsen oma puhe on jo selkeää, hän osaa kertoa omista ajatuksistaan ja pystyy luokittelemaan ja vertailemaan asioita. Lapsi muistaa 3-4 sanan luetteloita. Lasta alkaa kiinnostaa kirjoitettu teksti noin viisivuotiaana ja satukirjojen lisäksi tietokirjat ja sarjakuvalehdet alkavat kiinnostaa. Hän kyselee paljon miksi kysymyksiä ja löytääkin usein ihmeteltäväksi yksityiskohtia arkisista asioista. Lapsi pitää riittelystä ja sanaleikeistä, mutta elää vielä näköhavaintojensa avulla, eikä pysty vielä päättelemään asioita. (Karvonen & Lehtinen 2009, 24-26; Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 34-35.)

2.3 Persoonallisuuden kehitys

Persoonallisuuteen voidaan nähdä kuuluvan yksilön minuus, luonne, itsetunto, temperamentti, asenteet ja arvot. Persoonallisuus kehittyy aktiivisessa vuorovai-

kutuksessa ja nykykäsityksen mukaan siihen vaikuttaa vahvasti perimä sekä ympäristö. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 22.)

1-3-vuotias lapsi. Lapsi ymmärtää noin kolmevuotiaana olevansa itsenäinen henkilö, jolla on omia toiveita, odotuksia ja mahdollisuuksia. Lapsi vertaa itseään muihin ja puhuu itsestään minä muodossa, ei etunimellä. Lapsi on kuitenkin kovin riippuvainen vielä vanhemmilta saamasta hellyydestä. (Karvonen & Lehtinen 2009, 21.) 2-3-vuotiaalle lapselle on ominaista uhmaikä. Lapsi tahtoo kaikkea ja haluaa kokeilla itse mihin kaikkeen pystyy. Toisinaan lapsi voi kiukustua, jos häntä rajoitetaan tai hän ei vielä osakaan jotain asiaa mitä tahtoisi osata. Tämän ikäinen lapsi kokee suuria tunteita, eikä osaa vielä hallita niitä. Lapsi voi saada suuria kiukkukohtauksia jotka sisältävät potkimista, huutoa, kiemurtelua ja vanhempien haukkumista. Lapsi ilmaisee myös voimakkaasti ilon, pettymyksen, surun, pelon, rakkauden ja hämmästyksen tunteita. Lapsesta on kiva tuottaa vanhemmilleen iloa ja lapsen rohkaisu, kiitos ja kehuminen tukevat hänen itsetunnon kehitystä. (MLL 2014 a, MLL 2014 , b, MLL 2014, c.)

4-5-vuotias lapsi. Lapsi uskoo vahvasti omiin kykyihinsä ja on omasta mielestään kaikkivoipa. Hän innostuu asioista ja on omatoiminen. Viisivuotiaana lapsen tunne-elämä on tasapainoista ja hän on yhteistyöhaluinen sekä mukautuva. Leikin avulla lapsi omaksuu ympäristönsä asenteita, arvoja ja rooleja. (Karvonen & Lehtinen 2009, 24-26; Nurmiranta, Leppämäki & Horppu, 2009 30.) 4-5 –vuotiaan lapsen mielikuvitus voi saada lapsen itsensäkin uskomaan omiin tarinoihinsa. Mielikuvitus voi tuottaa erilaisia pelkoja ja nukahtaminen voi olla vaikeaa mörköjen ja kummitusten ollessa sängyn alla. (MLL 2014 d.)

2.4 Sosiaalinen kehitys

Sosiaalinen kehitys voidaan nähdä yksilön kehittymisenä erilaisten ryhmien ja yhteisöjen jäseneksi. Eri ihmissuhteet rakentuvat varhaisten vuorovaikutustilanteiden sekä kiintymyssuhteen pohjalta. Nurmiranta ym. (2009) mukaan sosiaalinen kehitys voidaan nähdä sosialisatationa. Sosialisatation onnistumisen kannalta voidaan nähdä kolme eri osatekijää; pitkäjänteisyys, toisten huomioon ottaminen sekä rajojen ymmärtäminen ja hyväksyntä. Sosialisatation myötä lapsesta kasvaa

ympäristön normeja, lakeja ja tapoja noudattava yksilö. Pitkäjänteisyyden kehittyminen lapselle lisää itsehillintää ja lapsi oppii luottamaan siihen, että siirtämällä jotain tyydytystä tuottavaa myöhemmälle johtaa se useimmiten vielä suurempaan tyydytystä tuottavaan asiaan. Toisten huomioon ottaminen on lapsille haastavaa, sillä lapset ovat luonnostaan itsekeskeisiä. Empatian oppiminen onkin keskeinen asia tämän taidon kannalta. Rajojen ymmärtäminen ja hyväksyntä on pienelle lapselle vaikeaa. Lapsi joutuu jatkuvasti ristiriitatilanteisiin omien tahtojen ja toiveiden sekä ympäristön asettamien vaatimusten kanssa. Tämä on tyypillistä etenkin uhmaiässä. Itsehillinnän ja empatian kehityksen myötä lapsi ymmärtää ja hyväksyy rajat ja oppii toteuttamaan itseään sosiaalisesti hyväksytyllä tavalla. (Nurmiranta ym. 2009, 45-46.)

Lapsen sosiaalinen kehitys tapahtuu myös vaiheittain ja vähitellen. Ensimmäisinä vuosina tärkeimmät vuorovaikutustilanteet ovat lapsen ja aikuisen välillä. Vähitellen kavereiden ja muiden lasten hyväksyntä ja huomio muuttuvat tärkeämmiksi tekijöiksi. Voidaan nähdä, että lapsen kielen-, ajattelun- ja motoriikankehitys ovat yhteydessä myös sosiaaliseen kehitykseen. (Nurmiranta ym. 2009, 57.)

0-1-vuotias lapsi. Hieman alle vuoden ja vuoden ikäisenä lapsi tutustuu toisiin lapsiin ja välillä kovakouraisestikin. Vuoden ikäinen lapsi viihtyy jo toisten lasten seurassa. Lapsi ei kuitenkaan vielä leiki heidän kanssaan, vaan kyseessä on rinnakkaisleikki. Lapset leikkivät vierekkäin, mutta kukin omaa leikkiänsä. Rinnakkaisleikki jatkuu keskimäärin kolmivuotiaaksi saakka.

1-3-vuotias lapsi. 1-2-vuotiaalla lapsen puheen kehitys johtaa uudenlaisiin vuorovaikutustilanteisiin. 3-vuotias lapsi ei vielä välttämättä ymmärrä sääntöjä, mutta tietää jo seuraukset hyvästä ja pahasta käyttäytymisestä. Vähitellen myös oman vuoron odottaminen ja lelujen jakaminen sujuvat. Yli kaksivuotias lapsi oppii myös kuuntelemaan toista, ilmaisemaan itseään ja puhumaan vuorotellen. Sosiaaliset tilanteet sujuvat yksin hetkittäin, mutta lapsi tarvitsee vielä paljon aikuisen tukea ja mallia. (Karvonen & Lehtinen 2009, 16-; Nurmiranta, Leppämäki & Horppu, 2009 57.)

4-5-vuotias lapsi. Nelivuotias lapsi hallitsee jo jotain sosiaalisia taitoja. Hän leikkii mielellään toisten kanssa, noudattaa sääntöjä kohtuullisen hyvin ja on erityisen tarkka toisten lasten tekemistä sääntörikkomuksista. Lapsi eläytyy toisen lapsen asemaan ja lohduttaa toista lasta. Vaikka lapsi tietääkin jo säännöt, ei hän välttämättä vielä kykene hallitsemaan ja hillitsemään itseään niin, että jaksaisi käyttäytyä sääntöjen mukaisesti (Nurmiranta ym. 2009, 57).

4-5-vuotiaat lapset leikkivät paljon keskenään ja leikit ovat hyvin pitkälle erilaisia roolileikkejä. Lapset leikkivät mieluiten 2-3 hengen ryhmissä ja he ymmärtävät erilaisten pelien ja leikkien säännöt ja noudattavat niitä. Tässä iässä lapsen moraalikäsitys myös kehittyy ja hän pohtii paljon hyvän, huonon, oikean ja väärän eroja ja miettii oikeudenmukaisuutta eri tilanteissa. Lapsi hyväksyy aikuisen ehdotuksia ja suorittaa epämieluisiakin tehtäviä. Vielä tämän ikäisenä lapsi tarvitsee paljon aikuisen ohjausta esimerkiksi tunteiden säätelyssä. Lapsen vilkas mielikuvitus saa hänet kertomaan epätosia juttuja. Lapsi ei tällöin tietoisesti valehtele, mutta häntä tulee ohjeistaa sadun ja todellisuuden rajasta. (Karvonen & Lehtinen 2009, 24-26, MLL e).

2.5 Kiintymyssuhteet

John Bowlby (1907-1990) on kehittänyt kiintymyssuhdeteorian, joka kuvaa pienen lapsen ja tämän hoitajan välistä kiinteää suhdetta. Kiintymyssuhdeteoria selittää prosessia, jossa lapsi oppii säätelämään tunteitaan, tarpeitaan ja itseilmaisuaan aikuisen avulla. Teorian mukaan kiintymyssuhteet jaetaan turvalliseen kiintymyssuhteeseen, turvattomasti välttelevään kiintymyssuhteeseen tai turvattomasti risti-riitaiseen kiintymyssuhteeseen. Näiden lisäksi voidaan erottaa vielä jäsentymätön kiintymyssuhde. (Kalland 2004, 131; Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 48. Thuneberg 2006, 97-100.)

Turvallinen kiintymyssuhde. Lapsen ensimmäisten elinvuosien kehitystehtävä on luoda turvallinen kiintymyssuhde vanhempaan. Turvallisesti kiintynyt lapsi on elänyt ympäristössä, jossa vallitsee rytmi, säännönmukaisuus ja ennakoitavuus. Lapsi on tottunut luottamaan vanhemman apuun ja on saanut lohdutusta ja hoivaa ollessaan pettynyt tai vihainen. Turvallisista lähtökohdista oleva lapsi on usein luottavainen, utelias, luova ja hauska. Hyvinvoivat lapset ovat motivoituneita oppimaan ja he pystyvät kontrolloimaan tunteitaan, sosiaalisia suhteitaan sekä oppimistaan. Turvallisesti kiintyneillä lapsilla on tutkitusti vähemmän fyysisiä oireita, tunne-elämän häiriöitä ja kuoleman pelkoa. (Kalland 2004, 131; Nurmiranta, Lepämäki & Horppu 2009, 48. Thuneberg 2006, 97-100.)

Turvaton välttelevä kiintymyssuhde. Turvattomassa ja välttelevässä kiintymyssuhteessa vanhemmalla on vaikeuksia kohdata ja käsitellä lapsen tunteita ja hän välttää kohtaamista niitä. Lapsi oppii vähitellen tukahduttamaan niin negatiiviset kuin positiivisetkin tunteensa, sillä ne ovat voineet johtaa jopa pahoinpitelyyn. Turvattomassa ja välttelevässä kiintymyssuhteessa lasta voidaan luonnehtia tottelevaiseksi ja kiltiksi, mutta yksinäiseksi. Lievissä muodoissa lapsi näyttää ulospäin kuten kaikki muutkin; positiiviselta, reippaalta ja itsenäiseltä. Lapsen ja vanhemman välillä on emotionaalinen ja fyysinen etäisyys. (Kalland 2004, 131; Nurmiranta ym. 2009, 49.)

Turvaton ristiriitainen kiintymyssuhde. Turvattomassa ja ristiriitaisessa kiintymyssuhteessa vanhempi suhtautuu lapsen tunnekokemuksiin epäjohdonmukaisesti. Lapsi pyrkii saamaan vanhempiensa huomion voimakkailla tunneilmaisuuilla ja lapselle kielteinenkin huomio on parempi kuin ei mitään. Erotilanteissa lapsi ripustautuu vanhempaan ja jää itkemään hänen perään. Vanhemman palatessa lapsi työntää hänet vihaisesti pois. (Nurmiranta ym. 2009, 49-50.)

Jäsentymätön kiintymyssuhde. Nurmirannan ym. (2009) mukaan jäsentymättömässä kiintymyssuhteessa kiintymyssuhdetta ei ole kunnolla syntynyt, sillä lapsi ei saa kokea saman ihmisen kanssa riittävästi vuorovaikutustilanteita. Tällainen kiintymyssuhde voi johtua esimerkiksi vanhempien päihteidenkäytöstä tai psyykkisestä sairaudesta. Jäsentymätön kiintymyssuhde voi johtaa lapsen tunne-elämän häiriöihin, aggressiivisuuteen ja käytöshäiriöihin. (Nurmiranta ym. 2009, 50.)

Vanhemman alkoholiongelma tai psyykinen sairaus ovat merkittäviä riskitekijöitä lapsen kehitykselle. Vanhemmalle, joka on vahvojen lääkkeiden vaikutuksen alaisena tai on uppoutunut omiin huoliinsa, on vaikea luoda vauvaan ja lapseen turvallinen kiintymyssuhde. Lapselle epäedulliset kasvuolosuhteet ja ei toivottu kiintymyssuhde voi näkyä sosio-emotionaalisina vaikeuksina, joko sisäänpäin kääntyneisyytenä tai ulospäin suuntautuneisuutena. Sisäänpäin kääntyneisyys voi näkyä lapsessa vetäytyväisyytenä, pelokkuutena tai ahdistuneisuutena. Ulospäin suuntautuneisuus näkyy puolestaan raivonpuuskina, normien rikkomisena, väkivaltaisuuksina ja äänekkyytenä. Varhaiset kiintymiskokemukset vaikuttavat lapsen myöhempään kehitykseen. (Koivunen 2009, 111-114; Nurmiraanta ym. 2009, 48.)

Kuitenkin turvattomasti kiintynyt lapsi voi eheytyä kiintymyssuhteen aiheuttamista traumaista. Christine Väliavaara (2010) *Pesäpuu Ry:stä on kirjoittanut oppaan Ihmeet tapahtuvat arjessa! – Kiintymyssuhteissaan traumatisoituneiden lasten tukeminen varhaiskasvatuksessa*. Väliavaara kertoo että vaikka kiintymyssuhdestrategiat ovatkin hyvin pysyviä ja ylisukupolvisia, voi turvattomasti kiintynyt ihminen saada korjaavia kokemuksia ja näin eheytyä. Hän ilmaisee että lapset eheytyvät parhaiten pysyvissä, arkisissa ihmissuhteissa, joissa aikuinen oppii ymmärtämään lapsen vuorovaikutuskieltä ja näin myös vahvistamaan lapsen myönteisiä kokemuksia. Väliavaara toteaa, että myöskään turvallinen kiintymyssuhde voi muuttua turvattomaan kiintymyssuhteeseen esimerkiksi traumaattisen kokemuksen myötä. (Väliavaara 2010.)

3 VARHAISKASVATUSTA MÄÄRITTELEVÄT TEKIJÄT

Varhaiskasvatus käsittää alle kouluikäisen lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen. Se on kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. (THL 2014 a.) Varhaiskasvatuksessa painotetaan kolme eri kasvatuspäämäärän osa-aluetta, joita ovat henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioon ottavien käyttäytymistapojen ja toimintatapojen vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisääminen. Keskeistä on, että jokaisen lapsen yksilöllisyyttä kunnioitetaan ja kukin lapsi voi toimia ja kehittyä omana ainutlaatuisena persoonanaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 13.) Varhaiskasvatukseen kuuluu olennaisesti yhteistyö vanhempien kanssa sekä erilaisten ammatillisten tahojen kuten neuvolan, puheterapian ja lastensuojelun kanssa (Koivunen 2009, 11). Varhaiskasvatuksen suuntaviivat tulevat varhaiskasvatussuunnitelmasta, joka toimii varhaiskasvatuksen sisällöllisenä kehyksenä ja sen tavoitteena on olla väline, joka ohjaa, johtaa ja kehittää varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelmat on jaettavissa valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, jokaisen kunnan omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan, jokaisen päiväkodin omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja loppu viimein ryhmien omiin varhaiskasvatussuunnitelmiin sekä jokaisen lapsen omaan kasvatussuunnitelmaan. (THL 2014 b.)

3.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat lait

Varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat kunnan tai yksityisen sektorin järjestämästä päivähoidosta ja esiopetuksesta ja se on keskeisessä osassa lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmässä. Varhaiskasvatusta toteutetaan pääosin päiväkodeissa ja perhepäivähoidoissa ja siinä yhdistyvät lapsen oikeus varhaiskasvatukseen sekä vanhempien oikeus saada lapselleen hoitopaikka. (THL 2014 a.)

Varhaiskasvatusta ja -kasvattajia ohjaavat monet lait, kuten lastensuojelulaki ja laki lasten päivähoidosta, asetus lasten päivähoidosta sekä laki lasten huollosta ja tapaamisoikeudesta. Seuraavaksi esitellään ainoastaan lastensuojelulaki sekä laki lasten päivähoidosta, sillä ne ovat merkityksellisempiä tutkimuksen kannalta.

3.1.1 Lastensuojelulaki

Lastensuojelulain 1§:n mukaan jokaisella varhaiskasvattajalla on velvollisuus turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (L13.4.2007/417). Viranomaisten, jotka toimivat lasten ja perheiden kanssa, on tuettava vanhempia heidän kasvatustehävässään. Heidän on pyrittävä tarjoamaan perheelle tarvittava apu riittävän varhain ja tarvittaessa ohjattava perhe lastensuojelun piiriin. (L13.4.2007/417 2§.)

Päiväkoti on lastensuojelulain mukaan ennaltaehkäisevää lastensuojelua. Ennaltaehkäisevällä päivähoidolla turvataan lapsen kasvu, kehitys ja hyvinvointi sekä tuetaan vanhemmuutta. (L12.2.2010/88 3a§.) Ennaltaehkäisyyn kuuluu olennaisesti riittävän varhainen puuttuminen perheissä havaittuihin ongelmiin ja ensisijaisesti on aina otettava huomioon lapsen etu. Varhaiskasvattajan lastensuojelullisen huolen herätessä, on kiinnitettävä huomiota siihen, että lapsen tasapainoinen kehitys, hyvinvointi sekä läheiset ihmissuhteet ovat turvattuja. Lapsen henkinen ja ruumiillinen koskemattomuus on myös turvattava. Lapsen tulee saada ikä- ja kehitystasonsa mukaista ymmärtämystä, hellyyttä sekä valvontaa ja huolenpitoa. Lapsen etua arvioitaessa on huomioitava lapsen kielellinen, kulttuurillinen ja uskonnollinen tausta. (L13.4.2007/417 4§.)

Lasten päivähoidossa työskentelevällä henkilöllä on lastensuojelun ilmoitusvelvollisuus (L12.2.2010/88). Lain mukaan lastensuojeluilmoitus on tehtävä viipymättä, jos varhaiskasvattajan huoli herää koskien lapsen puutteellisia kasvuolosuhteita, jotka voivat vaarantaa lapsen kehitystä (L28.12.2012/911). Hyvän käytännön mukaista on, että varhaiskasvattaja ilmoittaa mahdollisesta lastensuojeluilmoituksen tekemisestä lapsen huoltajalle. Ilmoitus huoltajalle voidaan kuitenkin jättää tekemättä, mikäli asia on niin kiireellinen tai jos muut syyt puoltavat informoinnin tekemättä jättämistä. (Räty 2012, 190.)

3.1.2 Laki lasten päivähoidosta

Lain mukaan päivähoitoon ovat oikeutettuja alle kouluikäiset lapset sekä poikkeustilanteissa sitä vanhemmat lapset. Päivähoito tulee järjestää sinä vuorokauden aikana, kun sitä tarvitaan asianmukaisessa ympäristössä. (L19.1.1973/36 2§.)

Päivähoidon tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kehitystä yhdessä vanhempien kanssa, tukien heitä kasvatustehtävässään. Lisäksi lain mukaan päivähoitoon tulee tarjota lapsen lähtökohdat huomioon ottava kasvuympäristö, kehitystä tukevaa toimintaa sekä turvata lapselle turvalliset, jatkuvat ja lämpimät ihmissuhteet. Päivähoidon tulee ottaa huomioon lapsen kulttuuriperinne sekä edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä. Päivähoidon tulee tukea lapsen eettistä, esteettistä, älyllistä ja uskonnollista kasvatusta kunnioittaen lapsen vanhempien vakaumusta. (L19.1.1973/36 2a§.)

3.2 Varhaiskasvatus Seinäjoella

Seinäjoki on yli 60 000 asukkaan kaupunki. Vuonna 2013 väestöstä 0-7-vuotiaita lapsia oli 6071. Lapsista 36 % kuului kunnallisen päivähoiton piiriin. Laskuista on jätetty pois lapset, jotka ovat yksityisissä päiväkodeissa, perhepäivähoidoissa tai ryhmäperhepäiväkodeissa. Kunnallisia päiväkoteja Seinäjoella on 32, yksityisiä päiväkoteja neljä ja ryhmäperhepäiväkoteja 21. (Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2014.) Seinäjoen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan Seinäjoen kasvatuspäämäärinä ovat henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämisen, toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja –toimintatapojen vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisääminen. Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on vahvistaa lapsen ja perheiden asemaa, lähtökohtana huomioiden lapsen ja perheen etu. Kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi jokainen päiväkotitoiminta laatii oman varhaiskasvatussuunnitelmansa, jossa kerrotaan yksikön arvoista, toimintaympäristöstä, erityispiirteistä ja painotuksista. Jokaisella päiväkodin ryhmällä on myös oma ryhmäkohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Vanhemmat voivat vaikuttaa tämän suunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin. Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan lisäksi henkilökohtaisesti kullekin lapselle yhdessä vanhempien kanssa. (Meirän vasu 2012, 3-6.)

Seinäjoen varhaiskasvatus tekee tiivistä yhteistyötä monenlaisten tahojen kanssa kuten muiden varhaiskasvatusyksiköiden, sosiaali- ja terveystoimen (neuvola, sosiaalityö, psykologi- ja perheneuvonta, fysio-, toiminta- ja puheterapia) ja Seinäjoen keskussairaalan sekä erilaisten projektien ja hankkeiden parissa. (Meirän vasu 2012, 16.)

4 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta muodostuva kokonaisuus ja sen tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kehitystä kasvua ja oppimista (THL 2014 c). Varhaiskasvatus voi koostua erilaisista pedagogisista eli kasvatuksellisista suuntauksista ja pitää sisällään monia erilaisia, jo arkisiksi asioiksi muodostuneita toimintatapoja.

4.1 Välittämisen pedagogiikka

Välittämisen pedagogiikalla tarkoitetaan varhaiskasvatustyön tekemistä sydämellä ja kokonaisvaltaista vastuunottoa, johon sisältyvät kaikki arjen tehtävät kuten perushoito, kasvatus ja opetus (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 13). Varhaiskasvatuksen päätavoitteena on pyrkiä turvaamaan ja edistämään lapsen fyysistä, sosiaalista, psyykkistä ja emotionaalista hyvinvointia. Tämä hyvinvointi perustuu lapsen perushoitoon sekä sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja päivähoidon arjessa tapahtuviin mielekkäisiin toimintoihin. Kun fyysisestä ja emotionalisesta turvallisuudesta huolehditaan, voidaan sanoa lapsen edun toteutuvan. Varhaiskasvattajien on tärkeää myös huomioida lapsen kulttuurinen tausta ja erityistarpeet. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 103; Koivunen 2009, 31.) Päiväkodissa tuetaan lapsen itsemnäisyyden asteittaista kehittymistä muun muassa lasta kannustaen ja itsetuntoa vahvistaen. Sosiaalista kasvua tuetaan kehittämällä lapsen myönteistä suhtautumista itseään ja muita kohtaan sekä kartuttamalla lapsen vuorovaikutustaitoja sekä suhteiden rakentamiskykyjä. (Heikka ym. 2009, 111.)

Varhaisilla hoivakokemuksilla on moninaisia vaikutuksia lapsen kehitykseen. Kun lapsi saa myönteisiä hoivakokemuksia, mahdollistaa se lapselle kyvyn tuntea iloa, onnea ja riemua sekä kyvyn värittää omia kiintymyksen tunteita lämmöllä. Traumaattiset hoivakokemukset puolestaan vahingoittavat lapsen kehitystä sekä voivat altistaa lasta myöhemmin ilmeneville ongelmille, kuten oppimisvaikeuksille, käyttäytymishäiriöille sekä psyykkisille ongelmille. Traumaattiset kokemukset lapsen varhaisvaiheessa ovat yhteydessä heikompaan terveyteen verrattuna omiin ikätovereihin niin lapsuudessa kuin aikuisuudessakin. Pahimmillaan ne voivat altistaa yksilön ennenaikaiselle kuolemalle. (Kalland 2004, 119.)

Perheen sisäiset tekijät joko suojaavat tai ovat riskitekijöitä lapsen kehityksessä. Suojaavia tekijöitä ovat muun muassa lapsen fyysisten ja emotionaalisten tarpeiden huomioiminen ja lapsen ja vanhemman välinen turvallinen kiintymyssuhde. Riskitekijöitä ovat muun muassa lapsen pahoinpitely ja tarpeiden laiminlyönti. Laiminlyöntiä tapahtuu yleensä perheissä, joissa on runsasta päihteiden käyttöä, perheväkivaltaa tai mielenterveysongelmia. (Kalland 2004, 120.)

4.2 Arjen apuvälineet varhaiskasvatuksessa

Päiväkodin arjessa on ollut jo pitkään erilaisia apukeinoja, työvälineitä tai työkäytäntöjä jotka auttavat varhaiskasvattajaa niin lapsiryhmän hallinnassa, kuin erilaisissa kriisitilanteissa joita lapset voivat kohdata arjessaan. Päiväkoti-ikäiset lapset imevät paljon tietoa aikuisten toiminnoista ja puheista. Näin ollen varhaiskasvattaja pystyy sisällyttämään hyvin kasvatuksellisia näkökulmia arkisiin tilanteisiin, kuten leikki- ja askarteluhetkiin. Varhaiskasvatuksessa voidaan hyödyntää erityisopetukseen suunniteltuja pelejä, tietokoneohjelmia ja muita materiaaleja, joilla lapsen kehitystä voidaan tukea leikinomaisesti ja lapsen tarpeen mukaisesti (Heinämäki 2004, 69).

4.2.1 Leikki

Leikki on lasten työtä. Lapsi on terve kun se leikkii. Lasten leikkiä kuvaa useat sanonnat ja leikkiä on jo pitkään pidetty tärkeänä osana lapsuutta. Muun muassa Oulun yliopiston kasvatustieteiden professori Hannu Soini kertoo leikin hyödyistä artikkelissaan leikissä on paljon pelissä (2009). Soinin mukaan leikki kehittää kieltä, luovuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Leikistä on hyötyä niin emotionaalille, sosiaaliselle kuin kognitiivisellekin kehitykselle. Lapsi oppii leikin aikana uusia taitoja, asioita ja hahmottaa ympärillä olevaa maailmaa. Hän jäsentää käsitystään todellisuudesta ja omaksuu yhteisönsä sääntöjä, sopimuksia ja roolikäyttäytymisiä. Leikki tapahtuu aina lapsen mielikuvituksen rajoissa jolloin lapsi luo itselleen toimintaympäristön, joka mahdollistaa älykkään ja luovan toiminnon. (Soini 2009.)

Ayersin (1984) mukaan leikin myönteiset kehitysvaikutukset ovat kuitenkin riippuvaisia monista eri tekijöistä. Myönteiseen kehitykseen vaikuttavat se, mitä lapsi leikkii ja se, millaisia vuorovaikutustilanteita lapsella on toisten leikkijöiden kanssa. (Ayers 1984, 132.) Varhaiskasvatusmaailmassa pyritään järjestämään lapsille vapaata leikkiaikaa. Aikuisen tehtävänä on tarjota puitteet leikille, eli riittävät tilat ja välineet. Toisinaan on korostettu varhaiskasvattajan merkitystä leikin rikastuttajana. Varhaiskasvattaja voi tuoda leikkiin uusia ideoita.

Varhaiskasvattaja voi käyttää leikkiä työvälineenään päiväkodissa. Myös Ayersin (1984) mukaan lapsi tarvitsee vapaaehtoisen, spontaanin ja aikuisesta riippumattoman leikin rinnalle aikuisen organisoimaa leikkiä. (Ayers 1984, 132.) Soinin (2009) mukaan arkisten asioiden ja tietojen opettamisessa leikinomaisuutta voidaan hyvin hyödyntää. Hänen mukaansa leikkiä ei kuitenkaan tule ottaa välineeksi, jolla lapsista saadaan tehtyä tehokkaita oppijoita. Lapselle on luontaista nauttia leikistä itsestään, ilman että toiminnan lopputulos aiheuttaisi stressiä. (Soini 2009)

Varhaiskasvattajan organisoimalla leikillä voidaan opettaa arkisia tapoja mutta toisaalta myös varhaiskasvattaja voi leikin avulla ottaa esiin lapsia koskettavia asioita. Leikkiin voi ujuttaa jonkun lapsen kohtaaman kriisin kuten pikkusisaruksen syntymän tai läheisen ihmisen menettämisen -teeman. Leikin avulla lapsen voi olla helpompi käsitellä tapahtumia, kun hän voi asettaa tunteensa esimerkiksi nukelle.

4.2.2 Kirjat, näytelmät ja sadutus

Taide on lapselle väylä tunteiden käsittelyyn, itsensä ymmärtämiseen ja oman paikan löytämiseen maailmassa. Kuvien avulla lapsi viestii ja ottaa kontaktia ympäristöönsä. Mielikuvien käsittely edistää lapsen psyykkistä terveyttä, jolloin he saavat ajatuksensa esiin piirtämällä ja hahmottamalla omaa minäkuvaansa sekä omaksuvat sukupuoleensa liittyvän roolin. Kuvallisen ilmaisun avulla lapsi voi merkitä muistiin kokemiaan asioita ja itseään kiinnostavia asioita. (Häkkä 2006, 252-258.)

Draaman ja näytelmän tavoitteena on vahvistaa lapsen luovaa elämänsäntettä, kehittää vuorovaikutus- ja itseilmaisutaitoja. Kirjojen ja näytelmien avulla varhaiskasvattaja voi ottaa lapsiryhmässä esille erilaisia päiväkotiryhmissä kohdattuja tilanteita. (Häkki 2006, 276.)

Sadutuksen tavoitteena on saada lapsi kuulluksi ja nähdyksi. Sadutuksessa lapsi pääsee kertomaan esimerkiksi itse tekemästään kuvasta ja varhaiskasvattaja kirjaa asiat lapsen sanoin. Lapsi saa itse päättää kertomuksensa sisällön, joten hän tulee kuulluksi omilla ehdoillaan. Sadutus antaa läheisyyden ja turvallisuuden tunnetta ja siinä kohdataan jokainen lapsi henkilökohtaisesti olemalla läsnä ja kuuntelemalla, mitä lapsella on kerrottavanaan. Erityisesti kriisitilanteissa olisi hyvä saduttaa lasta ja kuunnella, mitä toinen haluaa kertoa. (Salmela 2004, 142; Ovaska 2004, 168; Lapset kertovat 2013.)

4.2.3 Pienryhmät

Monet asiantuntijat ovat osoittaneet huolensa siitä, että päiväkodin lapsiryhmät ovat liian suuria. Lisäksi päiväkotien tilat koetaan liian pieniksi. Näistä saattaa syntyä väsymistä ja rauhattomuutta, mikä taas ruokkii yksittäisten lasten levottomuutta. (Viittala 2006, 19-20.) Pienryhmätoiminnalla pyritään edistämään varhaiskasvattajan ja lapsen välistä vuorovaikutusta, jolloin kasvattajan on helpompi huomioida yksittäinen lapsi. Tämä taas helpottaa lasten havainnointia ja ominaisien tapojen huomioon ottamista. Pienryhmässä kasvattajat pystyvät antamaan enemmän aikaa yhdelle lapselle, kuulemaan jokaisen tarpeita paremmin ja vastaamaan niihin. Varhaiskasvattajan on otettava kuitenkin huomioon, että jotkut lapset hyötyvät parhaiten yksilöllisestä opetuksesta ja ohjauksesta, toisille taas pienryhmätoiminta on paras vaihtoehto. Kuitenkin osa lapsista voi myös hyötyä suuremman ryhmän läsnäolosta. (Opas 2013, 158-159; Geldard&Geldard, 2001, 3-5.)

4.2.4 Kuvat, viittomat ja tulkki

Kuvia voidaan käyttää lapsille apuna vaikeiden tilanteiden hahmottamisessa. Kotona tapahtuvia asioita voidaan käydä läpi esimerkiksi Halinalle-korttien avulla.

Kuvakommunikointia käytetään viestinnässä silloin, kun puhuminen ja kirjoittaminen ei onnistu. Se on ihmisten välistä viestintää kuvien avulla ja kuvilla voidaan esimerkiksi tukea käsitteiden ymmärtämistä ja havainnollistaa toiminnan eri vaiheita. (Papunet 2013 a.)

Aivoliiton julkaiseman Kielipolku (3/2013) lehden mukaan kielihäiriöiset lapset joutuvat nykyään odottamaan kuntoutukseen pääsyä, koska kunnissa on liian vähän puheterapeutteja. Varhainen tuki ehkäisisi ja lieventäisi tehokkaasti kommunikaatiovaikeuksia ja päiväkodissakin arki helpottuisi. Tukiviittomia voidaan Aivoliiton mukaan käyttää lapsien kanssa ilman diagnoosia tai tutkimuksia. Mitä varhemmin kommunikaatiotaitoja tuetaan, sitä parempia ovat tulokset. Kommunikoinnin helpottuessa lasten sosiaaliset vuorovaikutustaidot ja leikki kehittyvät. Lisäksi kiukunpuuskat vähenevät ja keskittyminen paranee. (Kielipolku 2013, 9-10.)

Tukiviittomia käyttämällä voidaan helpottaa lapsen arkea päiväkodissa ja kotona, varsinkin tilanteissa, joissa lapsi ei puhu. Tukiviittomisessa viitotaan viestin merkityksen kannalta keskeiset sanat eli niin sanotut avainsanat. Tukiviittominen tukee puhumista tai puheen tapailua. Tulkki toimii apuna erityisesti ulkomaalaistaustaisten perheiden kanssa kommunikoidessa, kun kasvatuskumppanuus on koetuksella yhteisen kielen puuttuessa. (Papunet 2013 b.)

5 YHTEISTYÖ VANHEMPIEN KANSSA

Martti Hellströmin (2010) mukaan vanhemmuus on elämänpitäinen rooli, johon kasvetaan. Vanhemmat saavat eväät tähän rooliin omasta lapsuudestaan, vanhemmiltaan ja kasvuympäristöstään. Lapselle vanhemmat ovat elintärkeitä, sillä he eivät selviä hengissä ilman heitä. (Hellström 2010, 249.) Hyvin toimiva vanhemmuus sisältää lämpöä, hyväksyntää, rajojen asettamista ja valvontaa. Hyvä vanhemmuus käsittää myös lapsen perushoidon, johon kuuluu ravitseminen, hygienia ja riittävä unensaanti. Toimivassa vanhemmuudessa tarjotaan lapselle vahva tunneside ja tukea yksilöllisyyteen ja asetetaan lisäksi rajoja. Tällainen kasvatus vahvistaa lapsen itsetuntoa, sosiaalisia taitoja ja koulumenestystä. On myös tärkeää tukea lapsen omaa ajattelua. (Saarnio 2004, 243.)

Hyvään vanhemmuuteen kuuluu, että kotona löytyy turvallinen ja läsnä oleva aikuinen. Perheissä, joissa on riittävästi läsnäoloa, huomataan asioita ja uskalletaan myös puhua ja puuttua niihin. Aikuisen tulee kestää kaikki lapsen tunteet ja hänen tulee vastata lapsen tarpeisiin riittävässä määrin. Aikuinen tunnistaa lapsen tunteet ja uskaltaa myös itse näyttää ja purkaa niitä. Vanhemmuus on vuorovaikutusta-
pahtuma lapsen ja aikuisen välillä. (Saarnio 2004, 243.)

Tutkimusten mukaan vanhempien ja lasten kasvatuksellinen suhde on muuttunut viime vuosina. Suomalainen kotikasvatus on muuttunut tottelevaisuus- ja kuuliaisuuskulttuurista keskustelu- ja neuvottelukulttuuriksi. (Hellström 2010, 249.)

5.1 Kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatusmaailmassa kasvatuskumppanuus saa jatkuvasti enemmän jalansijaa ja kasvatuskumppanuus voidaan nähdä merkittävänä osana laadukasta päivähoitoa. Nykypäivän vanhemmat vaativat päiväkodilta lapsiensa kasvatustarpeissa enemmän kuin aiemmin. Toisaalta vanhemmat luottavat varhaiskasvattajien ammattitaitoon ja saattavat jopa sysätä lapsensa kasvatustarpeiden heille. Hyvä kumppanuus päiväkodin ja vanhempien välillä auttaa löytämään yhteisen sävelen lapsen kasvatuksessa.

Jakkulan (2008) mukaan kasvatuskumppanuudessa on kysymys toimintamallista, missä lasta kasvattavat tahot sitoutuvat yhteiseen kasvatustehtävään lapsen parhaaksi (Jakkula 2008, 42). Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja päivähoitohenkilöstön välistä tasavertaista yhteistyötä, jonka lähtökohtana ovat lapsen tarpeet ja lapsen edun toteutuminen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Kasvatuskumppanuuden päämääränä on lapsen hyvinvointi ja sitä ohjaa neljä periaatetta: kuunteleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi (Kaskela & Kekkonen 2006, 32-38). Mahdollisimman avoin ja kiinteä yhteistyö varhaiskasvattajien ja lapsen perheen välillä on erittäin tärkeää lapsen kannalta. Tutkimusten mukaan hyvät välit kodin ja päiväkodin välillä edistävät lapsen kehitystä, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. (Lias & Putkonen 2008, 20; Alasuutari, Markström & Vallberg-Roth 2014, 122).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Vasu) mukaan kasvatuskumppanuus on lapsen tarpeista lähtevää ja sitä ohjaa lapsen etu ja oikeus. Jakkula (2008) on samoilla linjoilla kasvatuskumppanuudesta. Jotta varhaiskasvattaja pystyisi tarkoituksenmukaisella tavalla tukemaan lapsen kehitystä, on hänen tunnettava jokaisen lapsen kulttuurinen lähiympäristönsä eli perhe. Jo ennen toimintakauden alkua on hyvä tutustua ja olla tiiviissä yhteistyössä lapsen perheen kanssa. Lapsen omat vanhemmat tuntevat lapsen parhaiten, joten heidän asiantuntemusta tulee käyttää hyväksi ryhmän kasvatustyön tukena. (Jakkula 2008, 42; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Vanhempien antama arvokas tieto muun muassa lapsen päivärytmistä, hoitotilanteista ja lapsen viestimisestä ovat tärkeitä tietoja varhaiskasvattajalle kasvatuskumppanuutta luotaessa. Vanhemmat tietävät parhaiten lastensa elämänkokemukset, kiinnostuksen kohteet ja edistymiset. Näitä tietoja hyödynnetään lapsen henkilökohtaisista varhaiskasvatussuunnitelmaa luotaessa. Vastaavasti ammattitaitoinen henkilökunta antaa perheelle tärkeää tietoa lapsen oppimisesta ja edistymisestä sekä tukea arjen sujumisessa varsinkin silloin, kun perhe on erityisen tuen ja avun tarpeessa. Tärkeää on oppia tunnistamaan lapsen varhaisen tuen tarve ja yhteistyössä vanhempien kanssa luoda toimintastrategia. Vanhempien ja varhaiskasvattajien on yhteisesti asennoiduttava kasvatustehtävään, mutta varhaiskasvattajilla

on vastuu sisällyttää kasvatuskumppanuus luontevaksi osaksi varhaiskasvatusta. Vanhemmille tulee tarjota muun muassa mahdollisuus kasvatuskeskusteluihin oman lapsen osalta sekä varhaiskasvattajien että toisten vanhempien kanssa. Tämän on tarkoitus edistää vanhempien keskinäistä yhteistyötä, mikä on yksi kasvatuskumppanuuden tavoitteista. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 101; Jakkula 2008, 42; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31-32.)

Kasvatuskumppanuutta edesauttaa lisäksi varhaiskasvatuksen aloituskotikäynti kun lapsi on aloittamassa päiväkotiryhmässä. Aloituskotikäynnillä varhaiskasvattaja solmii ensikontaktinsa lapseen ja perheeseen ja samalla valmistaa heitä päivähoidon aloitukseen. Kotikäynnillä pyritään rakentamaan ja vahvistamaan perheen ja varhaiskasvattajien välistä luottamuksellista kasvatuskumppanuutta. Kotikäynti tarjoaa varhaiskasvattajalle mahdollisuuden havainnoida ja ohjata lapsi-vanhempi-suhdetta lapsen kehitysympäristössä. Kotikäynnillä varhaiskasvattaja käy vanhempien kanssa aloituskeskustelun, jossa perhe kertoo toiveistaan, tarpeistaan, huolistaan ja odotuksistaan päivähoitoa kohtaan. (Kekkonen 2012, 40-41.)

Kasvatuskumppanuus joutuu koetukselle, kun mielipiteet ja näkemykset lasta koskevista asioista ovat erilaiset tai vanhemmat arvostelevat päivähoidon tai varhaiskasvattajien toimintaa. Yhteistyötä vaikeuttaa arvosteleva ilmapiiri, mutta solmukohtien avaaminen on kuitenkin lapsen edun mukaista. (Huhtanen 2004, 38)

5.2 Varhainen puuttuminen ja huolen puheeksi ottaminen

Varhaisella puuttumisella voidaan yksinkertaisimmillaan tarkoittaa sitä, että ongelmat havaitaan ja niihin puututaan hyvissä ajoin, ennen kuin ne ehtivät paisua isommiksi. Varhainen puuttuminen on aina prosessi ja lähtökohtana on aina huoli lapsesta, nuoresta tai ryhmästä. Varhaisella puuttumisella pyritään estämään ongelmien kasaantumista tai kärjistymistä. (Huhtanen 2007, 28-29.) Eriksson ja Arnkilin (2012) mukaan varhaiskasvattajan kohdatessa huolta herättävän tilanteen, hän arvioi sitä niin tunteiden, tiedon kuin velvoitteiden pohjalta. Varhaiskasvattajalla on aiemmin opitut tiedot ja kokemukset, joihin hän vertaa tilannetta. Hän määrittää huolen asteensa tunteiden laadun ja voimakkuuden perusteella. Varhaiskasvattajalla on myös tiedossa ammattietiikka, jonka mukaan hän tietää

velvoittaako tilanne toimimaan. Jokaisessa tilanteessa työntekijällä on intuitiivinen kuva, joka rakentuu kolmesta elementistä: kognitiivisesta, emotionaalisesta ja moraalista. Kognitiivisessa elementissä työntekijän arvioon tilanteesta vaikuttavat työntekijän koulutustausta, työkokemus ja elämänhistoria. Emotionaalinen elementti liittyy työntekijän kokemuksiin tunteisiin tilanteeseen liittyen. Työntekijän muodostama kuva lapsen tilanteesta on aina henkilökohtainen eli subjektiivinen. Moraalinen elementti liittyy työntekijään arvioon siitä, mikä on oikein ja mikä väärin ja samalla arvion siitä, mihin tilanne velvoittaa. (Eriksson&Arnkil 2012, 21-22.)

Huolen puheeksi ottaminen on ensimmäinen askel varhaiseen puuttumiseen. Huoli kannattaa ottaa puheeksi mahdollisimman ajoissa, näin yhteistyöhön päästään varhain. Moni välttelee huolen puheeksi ottoa peläten vanhemman loukkaamista. Kasvattaja ei voi tietää etukäteen vanhemman reaktiota ja myös pelko suhteen rakoilemisesta saattaa olla este huolen esille tuomiseen. Kriisin vaiheiden tunteminen on kasvattajalle hyvä keino ymmärtää vanhempien reaktioita. Huolen puheeksioton pitkittämisellä ongelmat saavat aikaa kasvaa ja niitä voi olla myöhemmin vaikeampi ratkaista. Kun varhaiskasvattaja on rakentanut kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa luottavaiseksi ja avoimeksi, on paljon helpompaa ottaa huoli puheeksi. Huoli tulee ottaa esiin myös työyhteisössä ja pyytää apua sen huojentamiseen. (THL 2014 d, Koivunen 2009, 157-161.)

Kun varhaiskasvattaja tietää oikean tavan lähestyä vanhempia, ovat reaktiot yleensä odotettua myönteisempiä ja samalla kynnyksellä ottaa asia puheeksi madaltuu. Tärkeää on olla loukkaamatta toista ja vahingoittamatta suhdetta. Ratkaisuna Eriksson ja Arnkil (2012) mukaan riittää, että kertoo olevansa huolissaan ja pyytää vanhempien apua lapsen auttamiseen. Hyvä keino on kertoa konkreettisia esimerkkejä havainnoistaan. Huolen puheeksi ottamisessa ei tarvitse olla varma sen paikkaansa pitävydestä. Parhaiten yhteistyö sujuu, kun varhaiskasvattaja löytää lapsen ja perheen voimavarat. Pulmien keskeltä on löydettävää myös myönteisiä asioita. Näin varhaiskasvattaja luo uskoa ja toiveikkuutta perheen tilanteen parantamiseen. (THL 2014 d; Eriksson&Arnkil 2012, 11-23.) Vanhempien suhtautuminen kasvattajaan on positiivisempi, jos heidän välilleen on jo aiemmin ehtinyt

syntyä luottamus. Suhteen tulee olla avoin ja suora, eikä lapsen asioista tule kertoa ulkopuolisille ilman vanhempien lupaa. Yksi tärkeä taito vanhempien kohtaamisessa on empatiakyky. (Koivunen 2009, 158-159.)

Varhainen puuttuminen saattaa aiheuttaa ongelmia vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä yleensä silloin, kun tilanteesta on vaikea löytää mitään myönteisiä asioita. Motivaation ja toiveikkuuden ylläpitäminen on tällöin vaikeaa. Näissä tilanteissa varhaiskasvattajan tulisi pysähtyä miettimään tarkemmin suhdettaan lapseen ja vanhempiin. Varhaiskasvattajan tulee antaa vanhemmille lupaus siitä, että asialle voidaan tehdä jotain. Joskus vanhempien mielestä tilanteeseen ei ole syytä puuttua. Tähän syynä voivat olla muun muassa aikaisemmat kielteiset kokemukset ammattilaisista, ehdotettavien toimenpiteiden pelko, vaikeudet ymmärtää lapsensa tilannetta tai erimielisyydet varhaiskasvattajien kanssa. Vanhemmat voivat myös pelätä leimautumista. Vanhempia tulisi kannustaa yhteistyöhön ja kertoa haitoista, mitä saattaa ilmetä, jos lasta ei tueta. Yhteistyössä on korostettava lapsilähtöistä näkökulmaa. Lapsen kehityksen herkkyykskausia ei tule turhaan hukata odottelulle. Vanhemmille tulee selventää, että ajoissa aloitettu toiminta on tuloksellisempaa kuin myöhemmät interventiot. (Eriksson&Arnkil 2012, 30: Huh-
tanen 2004, 38, Koivunen 2009, 165.)

5.3 Huolen vyöhykkeistö

Huolen vyöhykkeistö on varhaiskasvattajien varhaisen puuttumisen työväline. Vyöhykkeistön tarkoituksena on auttaa selkiyttämään asiakkaiden ja työntekijöiden keskinäistä yhteistyötä. Huolen vyöhykkeistön avulla varhaiskasvattaja arvioi huolensa senhetkistä suuruutta suhteessa omiin voimavaroihinsa ja voi kartoittaa lisävoimavarojen tarvetta. (THL 2014 e.) Huolen vyöhykkeistö jaetaan neljään osaan: ei huolta, pieni huoli, tuntuva huoli ja suuri huoli (Ks. Kuva 1).

Ei huolta –vyöhyke käsittää tilanteen, jossa varhaiskasvattaja kokee, että hänellä on tietoa ja taitoa tukea lapsen kasvua ja kehitystä. *Pienen huolen -vyöhykkeessä* varhaiskasvattajalla huoli tai ihmettely on käynyt mielessä, mutta hänellä on kuitenkin vahva luottamus omiin kykyihinsä. *Tuntuvan huolen -vyöhykkeessä* eli niin sanotussa harmaan alueen vyöhykkeessä varhaiskasvattaja kokee kasvavaa huolta

ja kaipaa tilanteeseen lisää tukea ja kontrollia. Hän tuntee omien voimavarojen-
sa olevan ehtymässä. *Suuren huolen -vyöhykkeessä* varhaiskasvattaja kokee keino-
jensa olevan loppumassa ja lapsen olevan välittömässä vaarassa mikäli tilantee-
seen ei saada heti muutosta. (THL 2014 f.)

Ei huolta 1	Pleni huoli 2	Tuntuva huoli 3	Suuri huoli 4
Ei huolta lainkaan.	Huoli tai ihmettely käynyt mielessä. Luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä. Ajatuksia lisävoima- varojen tarpeesta.	Huoli on tuntuva. Omat voimavarat ovat ehtymässä. Lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Huoli on erittäin suuri. Omat keinot ovat lopussa. Tilanteeseen on saatava muutos heti.

Kuva 1 Huolen vyöhykkeistö (THL 2014 e.)

Huoli on subjektiivinen eli henkilökohtainen kokemus. Jokaisen huoli on ainutlaa-
tuinen; kahdella varhaiskasvattajalla voi olla täysin erilainen huoli samasta lapses-
ta, riippuen siitä, mitä he tietävät lapsesta ja kuinka vuorovaikutussuhde toimii.
Huolen määrä voi vaihtua myös henkilöllä itsellään - huoli voi kasvaa tai hälven-
tyä. Huolen vyöhykkeistöä ei ole tarkoitus käyttää yksittäisen perheen tai lapsen
luokitteluun ja arviointiin. Päiväkotiryhmän kaikkia lapsia ei tule asettaa vyöhyk-
keistön eri asteikoille, vaan työntekijä voi arvioida omia voimavarojansa vyöhyk-
keistön avulla. (THL 2014 e.)

5.4 Lastensuojeluilmoitus

Lastensuojeluilmoituksen tekemiseen koetaan olevan korkea kynnyks, sillä privati-
soituneen elämäntyylin takia monet eivät halua sekaantua tai puuttua esimerkiksi
naapurin tai tuttavien asioihin. Erikssonin ja Arnkilin (2012) mukaan lastensuoje-
luilmoituksen tekoa on joskus estänyt pelko siitä, että se johtaa välittömään lapsen
huostaanottoon tai ilmoitus olisi turha. Ilmoitus tarkoittaa kuitenkin vain lasten-
suojelutyöntekijän velvollisuutta tutkia tilanne ja käynnistää tukitoimet. (Eriks-
son&Arnkil 2012, 33.) Lastensuojeluilmoitus velvollisuus koskettaa kaikkia sosi-
aali- ja terveydenhuollon ja lasten päivähoidon palveluksessa olevia henkilöitä,
opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen, rikosseuraamuslaitoksen sekä palo-
ja pelastustoimen henkilöstöä. Lisäksi sosiaalipalveluiden, terveydenhuollon pal-

velujen tuottajan, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan, vastaanottokeskuksen, hätäkeskustoimintaa harjoittavan yksikön ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä mikäli siihen on aihetta. (L13.4.2007/417 §25)

Lastensuojelun näkökulmasta ilmoituksen tekemiseen on aihetta, jos lapsen hoitoa tai kasvatusta vakavasti laiminlyödään, lapseen kohdistuu psyykkistä tai fyysistä pahoinpitelyä tai perheessä käytetään runsaasti päihteitä. Ilmoitukselle on aihetta myös, mikäli vanhemmilla on vakavia mielenterveysongelmia, lapsen perustarpeita laiminlyödään tai lapsi oireilee esimerkiksi ahdistuneisuudella, väsymyksellä, pelokkuudella tai levottomuudella. (Huhtanen 2007, 202.) Lastensuojeluilmoituksen syynä voi olla myös lapsen oma päihteiden käyttö, aggressiivisuus, itsetuhoisuus tai rikollinen käyttäytyminen. Näiden lisäksi lastensuojeluilmoitus voidaan tehdä myös muissa samankaltaisissa tilanteissa. Epävarmoissa tilanteissa on syytä kysyä neuvoa kunnan lastensuojeluviranomaiselta kertomatta ilmoituksen kohteen henkilöllisyyttä. Mikäli lastensuojeluilmoituksen tekoon on aihetta, on se tehtävä viipymättä. Arviointi siitä, ryhdytäänkö lastensuojelullisiin toimenpiteisiin vai ei, kuuluu sosiaaliviranomaiselle. Ilmoitusvelvollinen henkilö ei voi lain mukaan siirtää tai olla tekemättä ilmoitusta, mikäli itse harkitsee, ettei se johtaisi toimenpiteisiin. Ilmoitusta ei voi myöskään jättää tekemättä jos ilmoitusvelvollinen harkitsee jo jonkun muun tahon tehneen asiasta ilmoituksen. (Sosiaaliportti 2014.)

Lastensuojeluilmoitus tehdään kunnan sosiaalitoimistoon joko puhelimitse, kirjallisesti tai käymällä virastossa henkilökohtaisesti. Ilmoitusta ei tule tehdä sähköpostitse sen arkaluontoisuuden vuoksi. Ilmoitus on tehtävä viipymättä, mutta erityisen kiireesti silloin, kun tapaukseen liittyy rikos. Lastensuojeluilmoitusta tehdessä on ilmoitettava kaikki tarpeellinen tieto sosiaaliviranomaiselle. Lisäksi ilmoittajan tulee antaa yhteystietonsa, jotta tietoja voidaan tarpeen mukaan täydentää. (Sosiaaliportti 2014.)

Lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuus sivuuttaa salassapitosäädökset. Ilmoitus on myös tehtävä vaikka lapsi tai perhe sen kieltää. On kuitenkin hyvän hallintotavan mukaista informoida perheelle ilmoituksen teosta. (Sosiaaliportti 2014.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimusprosessi aloitettiin syksyllä 2013. Aihetta lähdettiin ideoimaan yhteisten mielenkiinnonkohteiden pohjalta. Aiheen valintaan vaikutti tekijöiden suuntautuminen lapsi-, nuoriso- ja perhetyöhön ja tavoitteeseen saada lastentarhanopettajan pätevyys. Mielenkiinto lastensuojelua kohtaan määritti aiheen näkökulmaksi varhaisen puuttumisen päiväkodeissa. Seinäjoen varhaiskasvatuspalveluiden keskus-tan alueen aluejohtaja Kirsi-Maria Oivaseen otettiin yhteyttä mahdollisesta tarkemmasta opinnäytetyön aiheesta. Oivanen lähetti sähköpostitse listan aiemmista Seinäjoen kaupungille tehdyistä varhaiskasvatukseen liittyvistä tutkimuksista, josta ilmeni, että varhaisen puuttumisen aihetta oli tutkittu viimeksi vuonna 2012. Lisäksi kaikkia 32 Seinäjoen kaupungin päiväkotien johtajia lähestyttiin sähköpostitse ja kysyttiin mielenkiintoa opinnäytetyötä kohtaan. Sähköpostissa mainittiin aiheen käsittelevän Seinäjoen päiväkotien henkilökunnan valmiuksia varhaiseen puuttumiseen ja johtajilta kysyttiin lisäideoita tutkimuksen aihetta kohtaan. Lisäideoita ei tullut, mutta neljä päiväkotia osoitti mielenkiintonsa ja näin ollen ne valikoituivat mukaan tutkimukseen.

Tutkimussuunnitelmaa ja kyselylomakkeita lähdettiin työstämään aiheen valinnan jälkeen ja näiden valmistuttua anottiin tutkimuslupaa, joka saatiin Seinäjoen varhaiskasvatusjohtajalta. Tutkimuksen hypoteesina eli olettamuksena oli, että päiväkodin työntekijöiden ikä, koulutus ja työvuodet vaikuttavat varhaisen puuttumisen valmiuksiin sekä lastensuojelullisen huolen heräämiseen. Tätä oletusta lähdettiin tutkimaan kyselylomakkeen avulla.

Kyselytutkimukset vietiin aiemmin valikoituneisiin neljään päiväkotiin, joissa Seinäjoen kaupungin kotisivujen mukaan oli yhteensä 67 varhaiskasvattajaa. Kyselylomakkeet tulostettiin kaikille näille henkilöille ja varmuuden vuoksi jokaiseen päiväkotiin vietiin kaksi ylimääräistä lomaketta. Kyselylomakkeet toimitettiin henkilökohtaisesti päiväkoteihin ja johtajia pyydettiin välittämään ne kaikille varhaiskasvattajille. Tutkimuksen vastausajaksi määriteltiin kuusi viikkoa ja puolessa välissä vastausaikaa johtajille lähetettiin sähköpostia, että he muistuttaisivat työntekijöitään täyttämään kyselylomakkeen. Viestissä ilmoitettiin myös tarkka

päivämäärä, milloin vastaukset tultaisiin hakemaan paikan päältä suuremman vastausprosentin takaamiseksi.

Vastaukset haettiin henkilökohtaisesti paikan päältä. Vastauksia saatiin takaisin yhteensä 37 kappaletta, joista neljä oli tyhjiä ja ne hylättiin. Vastausprosentti jäi toivottua alhaisemmaksi, minkä epäiltiin johtuvan joulukiireistä. Tämän vuoksi vastausaikaa päätettiin jatkaa vielä kahdella viikolla ja sähköpostin välityksellä johtajia pyydettiin kannustamaan työntekijöitä kyselylomakkeiden täyttämiseen. Kahden viikon jälkeen haettiin loput vastaukset, joita saatiin neljä kappaletta. Kaksi päiväkotia kysyi mahdollisuutta palauttaa vastauksia vielä tämän ajan jälkeen, mihin suostuttiin, mutta vastauksia ei saatu enempää. Hyväksytyjä vastauksia saatiin yhteensä 37 kappaletta. Saatujen vastausten myötä alkoi aineiston analysointi.

6.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä ja tutkimustulokset analysoitiin sisällönlähtöisellä aineistoanalyysillä. Vartio (1992) esittää, että laadullisen tutkimuksen kohdetta voidaan tarkastella niin kutsutuksi elämismaailmaksi, sillä kohteena on yleensä ihminen ja ihmisen maailma. Tarvemmin ottaen Vartio tarkoittaa elämismaailmalla kokonaisuutta, jossa ihmistä voidaan tarkastella. Tutkimuskohteiksi muodostuvat yksilön, yhteisön, sosiaalisen vuorovaikutuksen, arvotodellisuuden ja yleisesti ihmisten välisten suhteiden kohteista. (Vartio, 1992, 23.)

Kyselylomake oli puolistrukturoitu eli osa kysymyksistä oli suljettuja ja osa avoimia. Hirsjärven, Remeksen, ja Sajavaaran (2013) mukaan avoimilla kysymyksillä varmistetaan, että vastaaja saa mahdollisuuden sanoa mitä hänellä on todella mielessään. Avoimia kysymyksiä saatetaan kritisoida, sillä se tuottaa sisällöltään kirjavaa ja luotettavuudeltaan kyseenalaista aineistoa. Kyselytutkimuksen yhtenä haittana on, ettei voida varmistua siitä, ovatko vastaajat vastanneet vakavasti, huolellisesti ja rehellisesti. Väärinymmärryksiä kyselylomakkeissa on vaikea kontrolloida ja vastausprosentti voi jäädä pieneksi. (Hirsjärvi ym. 2013, 201.) Lisäksi laadullisessa tutkimuksessa haasteena on, että tutkija ymmärtää haastattel-

tavaa ja hänen vastauksia ja toisaalta miten haastateltava ymmärtää tutkijaa ja hänen asettamiaan kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2004, 70-71). Tutkimustuloksia läpi käydessä havaittiin väärinymmärryksiä ja huolimattomuutta, sillä moni vastaaja ei vastannut suoranaisesti kysytyyn kysymykseen eivätkä kaikki vastaajat lukeneet kysymystä tarkasti. Tämä näkyi esimerkiksi kyselylomakkeen c-kysymyksissä, jossa useassa vastauksessa oli vastattu b-kysymykseen.

Kysymykset olivat muunneltuja tarinoita päiväkodissa kohdatuista tilanteista ja tutkimuksessa haluttiin nähdä päiväkodin työntekijöiden toimintatapoja näissä tilanteissa. Jokaisessa tarinassa oli mahdollisesti huolta herättäviä elementtejä. Tarinat jätettiin tarkoituksella avoimiksi, jotta vastaajalle ei annettaisi valmiita mielikuvia yksityiskohdista. Tutkimustuloksia esiteltäessä tarinoista käytetään numerointia 1,2,3,4 ja 5.

Osa tarinoista on kerrottu objektiivisesti, eli kertoja ei paljasta mitä henkilöt ajattelevat tai tuntevat, vaan pidättyy ulkokohtaisena tarkkailijana. Osa tarinoista on puolestaan kerrottu kolmannen persoonan näkökulmasta, eli kertoja kertoo mitä tarinan henkilöt ajattelevat ja tuntevat. (Parkkinen 2009.)

6.2 Aineistoanalyysi

Vastaajat arvioivat tarinasta syntyneen huolensa suuruuden huolen vyöhykkeistön avulla, asteikolla yhdestä neljään (1-4). Lukemiensa tarinoiden pohjalta työntekijät pohtivat omaa toimintaansa tilanteissa ja sitä miten toimisivat näissä tilanteissa. Saatujen vastausten pohjalta tehtiin aineistolähtöinen sisällönanalyysi, josta muodostettiin yhdeksän eri teemaa (ks. teemat kohdasta 7.5.4).

Sisällönanalyysi sopii hyvin strukturoimattoman aineiston analyysiin ja tällä menetelmällä saadaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysi perustuu tulkintoihin ja päättelyyn. Tuomi & Sarajärvi 2006. 105, 115.) Hämäläisen (1987); Burnsien & Groven (1997); Straussien & Cobinin (1990, 1998) mukaan tutkimuksen aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja sisällönanalyysillä luodaan sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Aineisto järjestetään tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaati-

tiota. Hajanaisesta aineistosta pyritään luomaan mielekästä ja selkeää ja yhte-näistä tietoa. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 110.)

Miles ja Huberman (1984) jakavat aineistolähtöisen sisällönanalyysin kolmeen osaan; aineiston pelkistäminen, aineiston ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen (Tuomi & Sarajärvi 2006, 110-111). Hämäläisen (1987), Deyn (1993), Cavanagh (1997) mukaan pelkistämässä karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois ja se voi olla joko informaation tiivistämistä tai pilkkomista osiin (Tuomi & Sarajärvi 2006, 112).

Hämäläinen (1987), Dey (1993) ja Cavanagh (1997) selventävät aineiston ryhmit-telyä, jossa aineiston alkuperäisilmaukset käydään läpi tarkasti ja aineistosta etsi-tään samankaltaisuuksia. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään luokiksi ja ne nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Ennen analyysin aloittamista tulee määritellä analyysiyksikkö, joka voi olla esimerkiksi sana tai lauseen osa, tai se voi sisältää useita lauseita. Yksittäiset tekijät sisällytetään yleisempiin käsitteisiin ja näin ollen aineisto tiivistyy. Teoreettisten käsitteiden luomisessa yhdistellään luokituksia niin pitkälle kuin se on aineiston sisällön näkökulmasta mahdollista. Näin voidaan muodostaa johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 112-114.)

6.3 Tutkimuksen validius, reliabelius sekä eettisyys

Tutkimusta tehdessä on tutkijan otettava huomioon tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuutta. Reliabili-teetikysymykset liittyvät lähinnä tutkimuksen vaiheeseen, jossa empiirisestä ai-neistosta siirrytään analyysin kautta tulkintaan. Kvalitatiiviselle tutkimukselle yksi reliabiliteetti kysymys koskee tutkimuksen toistettavuutta. Tutkimus tulisi olla toistettavana samanlaisena ja toinen tutkija päätyisi samoihin tulkintoihin kuin alkuperäisen tutkimuksen tekijä. (Anttila 1998).

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä, eli sitä vastaako laadittu tutki-mus haluttuihin kysymyksiin ja voidaanko saaduilla tuloksilla tehdä johtopäätök-set (Anttila 1998). Vartio (1992) täsmentää pätevyyden seuraavanlaisesti; Yleis-tykset, joita tutkimuksessa tehdään tutkimuksen kuluessa ja esitetään tutkimustu-

loksina, edellyttävät, että tutkimuksen kulku ja siinä saadut päätelmät syntyvät vain tematisoidusta kokonaisuudesta, eivät mistään muualta. (Vartio 1992, 103.)

Mäkisen (2006) mukaan tutkimuksen reliabiliteetti, validiteetti sekä eettisyys on uhattuna jos kysymyslomakkeet on laadittu niin, että ne eivät anna kysymyksenasetteluun luotettavia vastauksia, tutkija tuhlaa sekä omia että laitoksensa resursseja ja käyttää samalla vastaajien aikaa hyödyttömään toimintaan. Tällaista toimintaa voidaan siis pitää moraalittomana. Johtopäätökset ja toimenpiteet, jotka tällaisen tutkimuksen perusteella tehdään, eivät ole myöskään paikkaansa pitäviä ja taas tuhlataan resursseja. Tavallisia virheitä kysymyksenasettelussa on, ettei kysymyksiä ole laadittu yksiselitteisesti tai ne ovat johdattelevia, niihin voi vastata vain yhdellä tavalla. Vastaamisen täytyy olla myös maksutonta, sillä ovathan kyselyyn osallistuneet jo uhranneet omaa aikaansa täyttäessään kaavaketta. Siksi vähintään, mitä voi tehdä, on liittää kysymyskaavakkeen mukaan kirjekuori, jonka postimaksu on jo maksettu. (Mäkinen 2006, 92-93.)

Tutkimuksessa kyselylomake pyrittiin luomaan niin, että vastaajan on helppo ymmärtää kysymykset ja niin että kysytyillä kysymyksillä saataisiin haluttuja vastauksia. Kaikkien tutkimukseen osallistuneiden vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti ja anonyymisti. Tutkimuksessa ei mainittu vastaajien lisäksi päiväkoiteja joihin tutkimus toteutettiin. Aineiston analysointi suoritettiin huolella ja kaikkien tutkimukseen vastanneiden vastaukset ja näkökulma otettiin huomioon analysoinnissa.

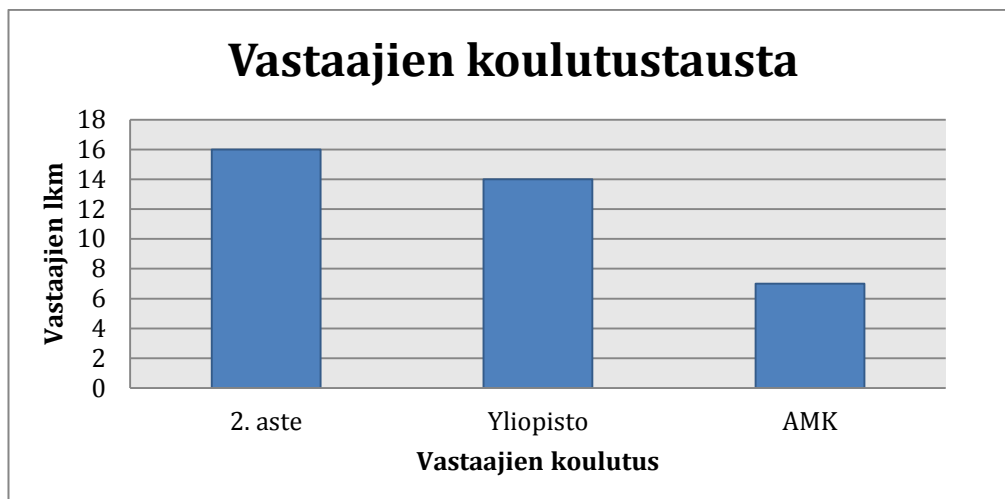
7 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselylomakkeet toimitettiin siis neljään Seinäjoen kaupungin päiväkotiin. Kyselylomakkeita oli yhteensä 67 kappaletta, joista takaisin palautui 41 vastausta. Neljä kyselylomaketta hylättiin, koska ne palautettiin tyhjänä. Näin ollen täytettyjä vastauksia oli 37 kappaletta, vastausprosentin ollessa 55,2. Kyselylomakkeessa kysyttiin varhaiskasvattajien ikää, koulutusta ja alan työkokemusta. Seuraavaksi esitellään tarkemmin vastaajista muodostettuja ryhmiä.

7.1 Vastaajien koulutustausta

Varhaiskasvattajat jaettiin kolmeen kategoriaan heidän koulutustaustansa mukaan; yliopisto- tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneisiin, ammattikorkeakoulututkinnon, sekä toisen asteen tai siihen rinnastettavissa olevan tutkinnon suorittaneisiin. Yliopisto ja ylempi ammattikorkeakouluryhmään luettiin henkilöt, joilla oli joko lastentarhanopettajan koulutus, esikouluopettajan koulutus ja kasvatustieteiden kandidaatin tutkinto. Ammattikorkeakoulun käyneiden joukkoon luettiin sosionomit sekä sosiaalikasvattajat. Toisen asteen koulutuksen käyneiden joukkoon katsottiin kuuluvan lastenohjaajat, lastenhoitajat, päivähoitajat sekä lähihoitajat. Tutkimuksessa puhutaan yliopistosta, ammattikorkeakoulusta ja toisen asteen koulutuksesta helppolukuisuuden takaamiseksi (ks. Kuvio 1).

Varhaiskasvattajista puhuttaessa tarkoitetaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstökelpoisuusvaatimusten täyttäviä henkilöitä. Lastentarhanopettajan tehtäviin vaaditaan vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus tai sosiaali- ja terveysalan ammattitutkinto, johon sisältyy varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot. Lisäksi henkilöt, jotka ovat suorittaneet varhaiskasvatukseen suuntautuneen kasvatustieteen kandidaatin tai maisterin tutkinnon tai opistoasteisen lastentarhanopettajan tutkinnon, voivat toimia lastentarhanopettajina. Varhaiskasvattajana voi toimia myös sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tai vastaavan tutkinnon suorittanut henkilö. (L29.4.2005/272.)

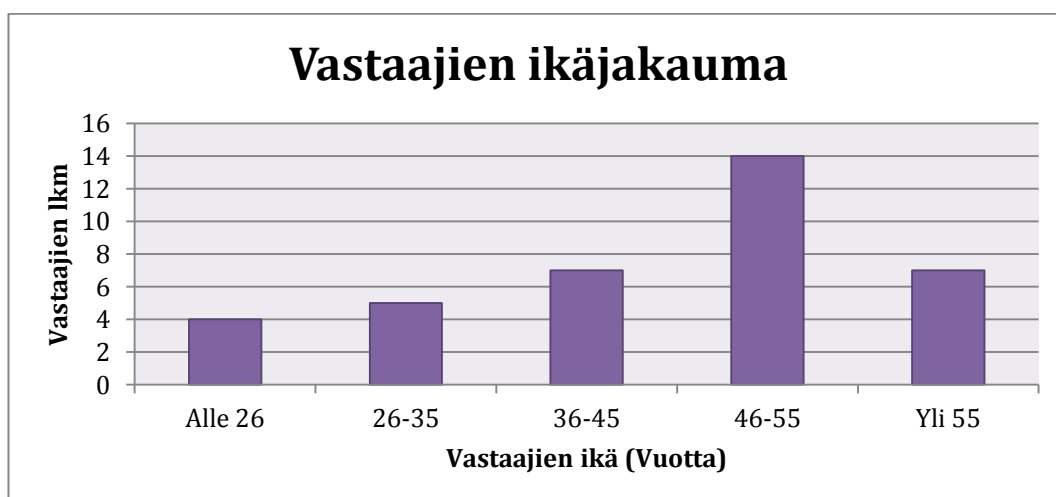


Kuvio 1 Vastaajien koulutustausta

Vastaajista hieman alle puolet 43,2 % (16 vastaajaa) oli suorittanut toisen asteen tai siihen rinnastettavissa olevan koulutuksen. Varhaiskasvattajista 37,8 % eli 14 vastaajaa oli yliopisto tutkinnon tai ylempään ammattikorkeakoulun suorittaneita henkilöitä. Vastaajista 18,9 % eli seitsemän (7) vastaajaa oli ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita.

7.2 Vastaajien ikäjakauma

Varhaiskasvattajat jaettiin ikäryhmittäin viiteen eri ryhmään. Ikäväliksi asetettiin 10 vuotta, jotta ryhmistä saataisiin mahdollisimman samansuuruiset. (Kuvio 2).

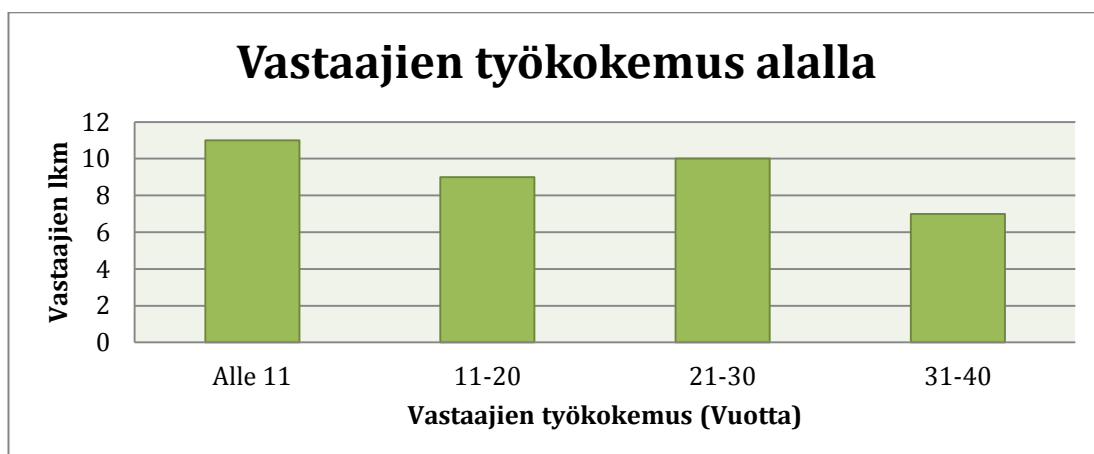


Kuvio 2 Vastaajien ikäjakauma

Kuten kuvaajasta näkyy alle 26-vuotiaiden ryhmässä vastaajia oli 10,8 % (4 vastaajaa), 26-35-vuotiaiden ryhmässä oli 5 vastaajaa eli 13,5 % kaikista vastaajista. 36-45-vuotiaiden ryhmässä vastaajien osuus oli 18,9 % (7 vastaajaa). 46-55-vuotiaiden ryhmässä oli selkeästi eniten vastaajia eli 37,8 % (14 vastaajaa) kaikista vastaajista ja yli 55-vuotiaiden ryhmissä vastaajien osuus oli 18,9 % (7 vastaajaa).

7.3 Vastaajien työkokemus alalla

Varhaiskasvattajat jaettiin päiväkodissa kertyneiden työvuosien perusteella neljään eri ryhmään. Aluksi vastaajien ryhmät jaettiin viiden vuoden välein työvuosien perusteella. Liian epätasaisten ryhmien vuoksi päädyttiin jaottelemaan ryhmät kymmenen vuoden välein (Kuvio 3).

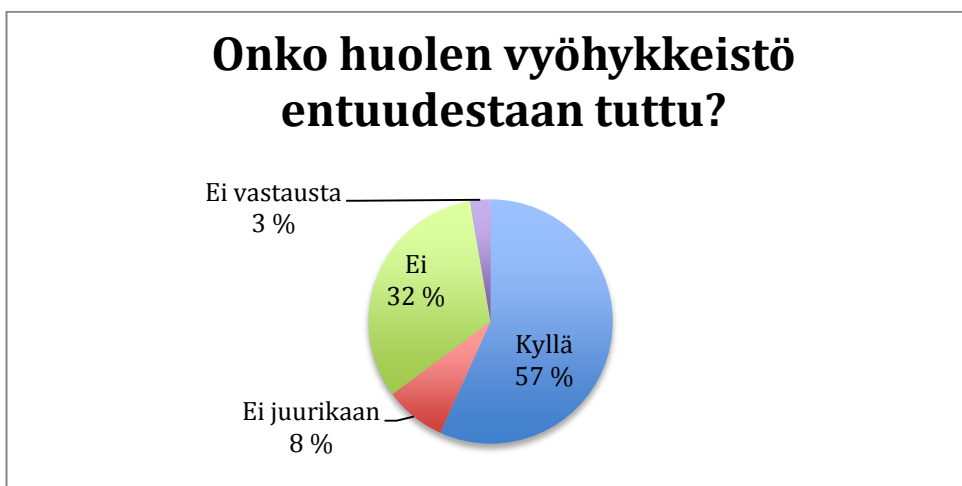


Kuvio 3 Vastaajien työkokemus alalla

Suurin osa vastaajista eli 29,7 % (11 vastaajaa) oli työskennellyt alalla alle 11 vuotta. 11-20 vuotta työskennelleitä oli 24,3 % (9 vastaajaa) kaikista vastaajista ja 21-30 vuotta työskennelleitä oli 27 % (10 vastaajaa). Vähiten vastaajia oli 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmässä, jossa vastaajien osuus oli 18,9 % (7 vastaajaa).

7.4 Vastaajien huolen vyöhykkeistön tunteminen

Vastaajilta kysyttiin, tuntevatko he entuudestaan huolen vyöhykkeistön. Vastausvaihtoehtoina oli kyllä ja ei. Vastaukset on kuitenkin jaettu neljään vaihtoehtoon, kyllä, ei, ei juurikaan sekä ei vastausta (ks. Kuvio 4).



Kuvio 4 Vastaajien tuntemus huolen vyöhykkeistöstä

Vastaajista 57 % (21 vastaajaa) tunsivat huolen vyöhykkeistön entuudestaan. 32 % vastaajista (12 vastaajaa) ei ollut kuullut huolen vyöhykkeistöstä aiemmin. Vastaajista 8 % (3 vastaajaa) ei juurikaan tiennyt huolen vyöhykkeistöä ja 3 % (1 vastaaja) ei ollut vastannut kysymykseen.

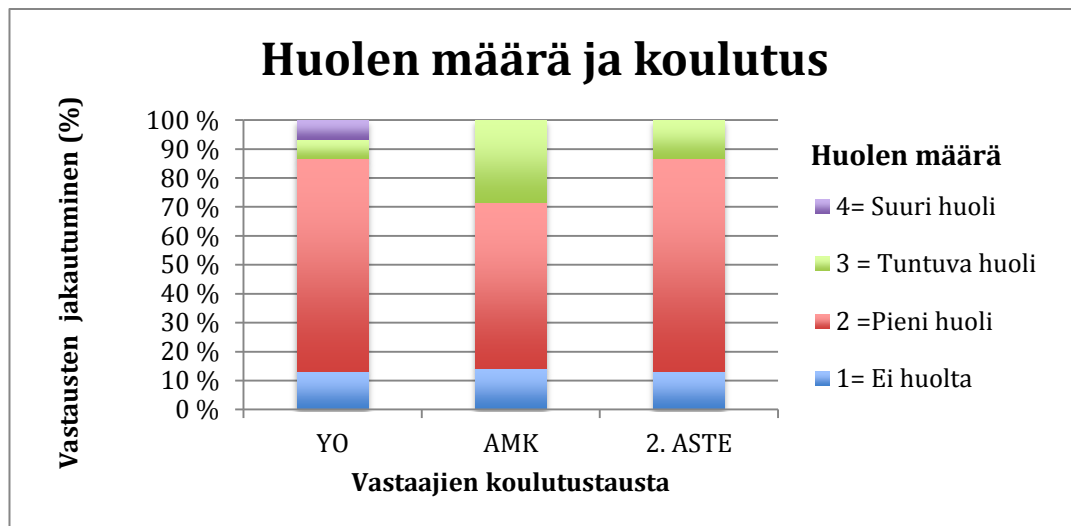
7.5 Tarina 1

Vastaajia pyydettiin arvioimaan huolen määrää ja toimintatapaa seuraavaksi kerrotussa tarinassa.

"1. Ryhmääsi on tullut uusi 4-vuotias lapsi. Lapsi on hyvin hiljainen, eikä vastaa kysyttäessä, tai ota muutenkaan kontaktia aikuisiin. Ulkoiluhetkillä lapsi leikkii toisessa ryhmässä olevan sisaruksensa kanssa, mutta muiden lasten kanssa hän ei leiki tai juttele. Lapsi ei ole itseohjautuva, vaan häntä pitää auttaa kädestä pitäen eri arkipäivän toimissa. Lapsi ei syö päiväkodissa muutoin, kun aamupalan vanhempansa syöttämänä. Toisinaan lapsi saa "itkukohtauksia", jolloin hänen koko vartalonsa jännittyy ja hän itkee äänettömästi haukkoen henkeään."

7.5.1 Huolen määrä - Koulutus

Huolta arvioidessa yhdessä vastauksessa oli vastattu kahteen eri kohtaan, joten vastauksia tuli 38 vastaajien kokonaislukumäärän ollessa 37. Kuviossa 5 esitellään vastaajien kokemaa huolen suuruutta tarinassa 1, kun otetaan huomioon vastaajien koulutustausta.



Kuvio 5 Huolen määrä ammattiryhmittäin tarinassa 1.

Yliopistotutkinnon suorittaneiden ryhmässä 73 % vastaajista (11 vastaajaa) oli arvioinut huolen määräksi 2, eli pieni huoli. Samassa ryhmässä esiintyi myös vastaus 4, eli suuri huoli, jota ei muissa ammattiryhmissä esiinny. Suuren huolen ja tuntevan huolen vastausten osuus oli molemmissa 7 % (1 vastaajaa). 13 % vastaajista ei kokenut ollenkaan huolta tilanteessa (2 vastaajaa)

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden joukossa 57 % vastaajista (4 vastaajaa) arvioi huolen määräksi 2. Puolestaan 29 % vastaajista (2 vastaajaa) koki tuntevaa huolta tarinan tilanteessa ja 14 % vastaajista ei kokenut ollenkaan huolta (1 ilmaisu).

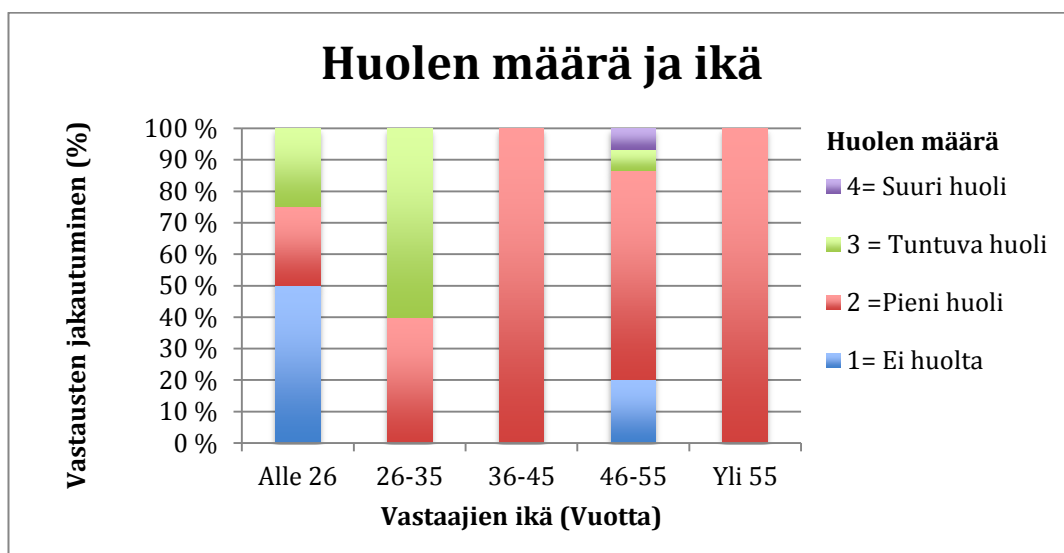
Ammattikoulun käyneiden ryhmässä 73 % vastaajista (11 vastaajaa) arvioi huolekseen 2. 13 % vastaajista (2 vastaajaa) arvioi huolekseen tuntevan huolen ja toisaalta saman kokoinen joukko ei kokenut ollenkaan huolta tilanteessa.

Koulutusta tarkasteltaessa joka ammattiryhmässä on selkeästi eniten arvioitu huo-

len määräksi 2. Jokaisessa ryhmässä myös hieman yli 10 % vastaajista ei kokeneet ollenkaan huolta tarinan tilanteesta. Koulutuksella ei näyttäisi olevan suurta merkitystä tarinan herättämän huolen kanssa. Vastaukset jakaantuivat hyvin samankaltaisesti jokaisessa ryhmässä niin, että vastaajat kokivat selvästi eniten pientä huolta tarinan tilanteesta, koulutuksesta riippumatta.

7.5.2 Huolen määrä - Ikä

Kuviossa 6 esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 1, kun otetaan huomioon vastaajien ikä.



Kuvio 6 Huolen määrä iän mukaan tarinassa 1.

Alle 26-vuotiaiden ryhmässä 50 % vastaajista (2 vastaajaa) ei kokenut ollenkaan huolta tilanteesta. 25 % vastaajista (1 vastaaja) koki pientä huolta ja vastaavasti samankokoinen joukko (25 %) koki tuntuva huolta.

Seuraavassa ikäryhmässä (26-35-vuotiaat) puolestaan 40 % vastaajista (2 vastaajaa) koki tarinassa pientä huolta. 60 % vastaajista (3 vastaajaa) koki tuntuva huolta. Kaikki vastaajat kokivat siis joko pientä huolta tai tuntuva huolta.

36-45-vuotiaiden ryhmässä kaikki vastaajat (100 %) arvioivat huolekseen 2 eli he kokivat pientä huolta tarinan tilanteesta.

46-55-vuotiaiden ryhmässä valtaosa eli 67 % (10 vastaajaa) arvioi huolekseen

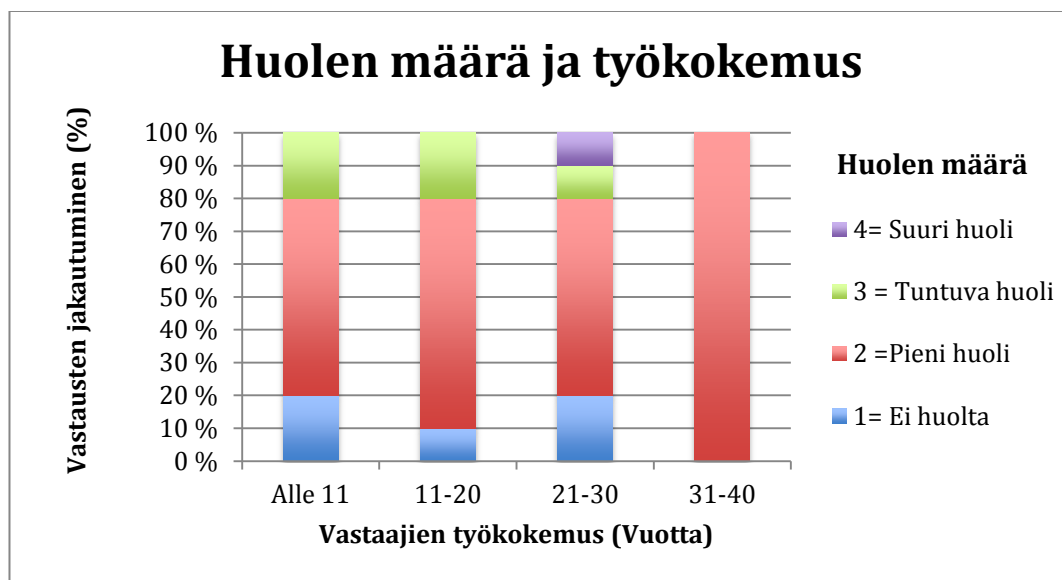
myös pienen huolen. 20 % vastaajista (3 vastaajaa) ei kokenut tarinan tilanteessa ollenkaan huolta. Vastaajista 7 % (1 vastaaja) arvioi huolekseen tuntuva huolen ja yhtä moni (7 %) koki tarinassa suurta huolta. Tässä ryhmässä esiintyi kaikkia huolen vyöhykkeitä.

Yli 55-vuotiaiden ryhmässä kaikki seitsemän vastaajaa arvioivat huolen määräksi pelkästään pienen huolen, eli numero 2.

Ikää tarkasteltaessa nähdään että 36-vuotiaat ja sitä vanhemmat kokivat huolensa suurimmaksi osaksi pieneksi. 26-35-vuotiaat kokivat muita ryhmiä enemmän tuntuva huolta ja alle 26-vuotiaat eivät enimmäkseen kokeneet lainkaan huolta. 36-45-vuotiaiden sekä yli 55-vuotiaiden ryhmissä vastaukset olivat ryhmien sisällä samanlaiset.

7.5.3 Huolen määrä - Työkokemus

Kuviossa 7 esitellään vastaajien kokema huolen määrää tarinassa 1, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus.



Kuvio 7 Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 1.

Alle 11 vuotta työskennelleiden joukosta 60 % (6 vastaajaa) koki pientä huolta. 20 % vastaajista (2 vastaajaa) ei kokenut lainkaan huolta ja vastaavasti 20 % (2 vastaajaa) koki tuntuva huolta.

11-20 vuotta työskennelleiden joukossa 70 % (7 vastaajaa) koki pientä huolta, kun 10 % vastaajista (1 vastaaja) ei kokenut lainkaan huolta ja 20 % (2 vastaajaa) koki tuntuva huolta.

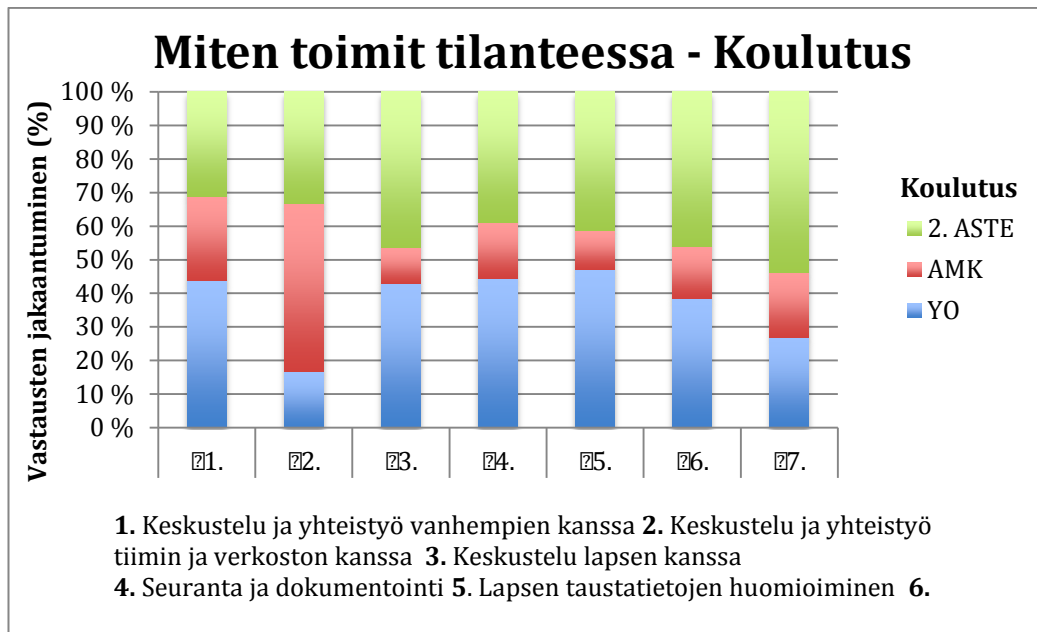
21-30 vuotta työskennelleiden vastaukset ovat kovin samankaltaiset kuin alle 11 vuotta työskennelleiden joukossa. 60 % vastaajista (6 vastaajaa) koki pientä huolta ja 20 % vastaajista (2 vastaajaa) ei kokenut ollenkaan huolta. Vastaajista 10 % (1 vastaaja) koki tuntuva huolta ja 10% (1 vastaaja) koki suurta huolta.

31-40 vuotta työskennelleiden joukossa kaikki vastaajat (7 vastaajaa) kokivat pientä huolta tarinan tilanteessa. Näin ollen kaikki tämän ryhmän vastaajat kokivat huolen tarinassa täysin samoin.

Työkokemuksen suhteen vastaukset olivat jakautuneet hyvin tasaisesti niin, että joka ryhmässä koettiin enimmäkseen pientä huolta.

7.5.4 Miten toimit tilanteessa - Koulutus

Toimintatapoja arvioitaessa ilmauksia esiintyi eri teemoissa yhteensä 124 kappaletta. Kuviossa 8 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 1, kun otetaan huomioon vastaajien koulutus. Vastausten ilmaisut jakaantuivat seitsemään eri teemaan. Tässä kappaleessa avataan myös teemojen sisältö ja jokaisessa tarinassa esille tulleen seitsemän eri teeman lisäksi kappaleessa on esitelty myös kaksi muuta teemaa, jotka esiintyvät tarinoissa 2 ja 4.



Kuvio 8 Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 1.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1) 58 % ilmaisuista oli yliopistotutkinnon suorittaneiden ilmaisuja (7 ilmaisua). 2.asteen koulutuksen käyneiden ilmaisuja oli puolestaan 42 % (5 ilmaisua). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli 33 % (4 ilmaisua).

Teema *keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa* käsittää tilanteet jossa varhaiskasvattajat päättivät ottaa asian puheeksi vanhempien kanssa ja tarvittaessa ohjeistaa ja opastaa heitä kasvatustehtävissä.

”Keskustelen myös asiasta lapsen vanhempien kanssa ja mietimme yhdessä toimintatapoja. Kerron heille omat huomioni lapsesta.”

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 50 % ilmaisuista oli ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vastauksissa (6 ilmaisua). 2. asteen koulutuksen käyneiden vastausten osuus oli 33 % (4 ilmaisua). Yliopistotutkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli puolestaan 17 % (2 ilmaisua).

Teema *keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa* käsittää huolen puheeksi ottamisen muun muassa tiimitovereiden, päiväkodin johtajan, erityislastentarhanopettajan, neuvolan tai psykologin kanssa.

”Pyytäisin apua eltolta tai psykologilta neuvoa.”

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). Ilmaisuista 46 % oli 2.asteen tutkinnon suorittaneiden ilmaisuja (13 ilmaisua). Yliopistotutkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli lähes yhtä suuri 43 % (12 ilmaisua). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli 11 % (3 ilmaisua).

Teema *keskustelu lapsen kanssa* käsittää keskustelun lapsen kanssa ja hänen huomioinnin. Tämä tarkoittaa tilannetta, jossa lapsen kanssa keskustellaan tapahtuneesta tilanteesta ja hänet otetaan erityisesti huomioon hoitopäivän aikana esimerkiksi positiivisella palautteella, lohduttamalla tai sylittelemällä.

”Pyrin syventämään keskustelua lapsen kanssa ja selvittämään mistä tarkemmin on kyse.”

”Yritän luoda turvallisuuden tunteen. Olen läsnä. Yritän luoda tunteen, että hän on ihmisenä arvokas, hyväksyn hänet.”

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). Yliopistotutkinnon suorittaneiden joukossa kun ilmaisuja oli 44 % (8 ilmaisua). 2.asteen koulutuksen käyneiden ilmaisujen osuus oli 39 % (7 ilmaisua) ja ammattikorkeakoulututkinnon käyneiden osuus oli 17 % (3 ilmaisua).

Teema *seuranta ja dokumentointi* tarkoittaa lapsen seuraamista ja dokumentointia tilanteessa. Lasta seurataan ajan kanssa eli tilanteelle ei välttämättä heti tehdä mitään vaan katsotaan, miten tilanne etenee. Tämä voidaan nähdä passiivisena toimintana eli tilanteeseen ei puututa varhaisessa vaiheessa. Työntekijä ei näin ollen tee interventiota perheeseen. Dokumentointi tarkoittaa tässä tapauksessa dokumentointia haavoista ja ruhjeista. Vammoista otetaan kuva ja ne kirjataan ylös päiväkodin tietojärjestelmään.

”Seurataan tilannetta jonkin aikaa, annetaan lapselle aikaa ja yritetään luoda luottamuksellinen suhde sekä lapseen että vanhempain.”

”Seuraamme mustelmien laatua/paikkoja.”

Lapsen taustatietojen huomiointi (Teema 5). Vastaukset jakaantuivat hyvin sa-

mankaltaisesti kuin edellisessä teemassa. Yliopistotutkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli 47 % (8 ilmaisua), 2.asteen koulutuksen käyneiden ilmaisujen osuus oli 41 % (7 ilmaisua) ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli 12 % (2 ilmaisua).

Teema *lapsen taustatietojen huomioiminen* käsittää myös aiemmin vanhempiin luotujen suhteiden hyväksikäyttämisen. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi lapsen iän, etnisyyden, temperamentin ja perhetilanteen huomioimista ennen tilanteeseen puuttumista. Mikäli työntekijä on aiemmin luonut hyvät suhteet perheeseen ja tuntee perheen, on helpompi huomata lapsessa näkyvät muutokset ja ne on helpompi ottaa esille vanhempien kanssa. Toimiva kasvatuskumppanuus päiväkodin ja perheen välillä on siis avainasemassa.

”Vilkas lapsi saa helposti mustelmia ja eri kulttuureissa lasten kohtelu on erilaista.”

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6). 2. asteen koulutuksen käyneiden ilmaisujen osuus oli 46 % (6 ilmaisua). Toiseksi eniten (39 %) ilmaisuja oli yliopistotutkinnon suorittaneiden joukossa (5 ilmaisua). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli 15 % (2 ilmaisua).

Teema *arjen apukeinot avuksi* sisältää muun muassa pienryhmätoimintaa sekä tulkin ja viittomien käyttöä tilanteen tukena. Apukeinoina voidaan pitää myös kuvia, kirjoja ja leikkejä. Esimerkiksi lapselle voidaan lukea satukirjoja, jotka koskevat havaittua ongelmaa.

”Valitsen leikkejä ja kirjoja, joissa käsitellään asiaa.”

”Ottaisin lapsen kanssa käyttöön kuvitetun päiväjärjestyksen.”

Lapsen rohkaisu (Teema 7). Ilmaisuista 54 % oli 2. asteen koulutuksen käyneiden vastauksissa (14 ilmaisua). Yliopistotutkinnon suorittaneiden ilmausten osuus oli 27 % (7 ilmaisua) ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli 19 % (5 ilmaisua).

Teema *lapsen rohkaisu* käsittää lisäksi lapsen kannustamisen arjen eri tilanteissa ja sosiaalisissa suhteissa. Esimerkiksi kannustetaan lasta syömään ruokaa ja leikkimään muiden lasten kanssa.

”Lapsi tarvitsee paljon aikuisen huomiota ja rohkaisua. Järjestäisin ohjattun leikin tilanteita ja peliporukoita, jotta lapsi pääsee mukaan ja tutustuu.”

Erityisesti ammattikorkeakoulututkinnon saaneet turvautuisivat tarinan tilanteessa tiimin ja verkoston kanssa keskusteluun (Teema 2), kun taas yliopistotutkinnon suorittaneiden joukossa sekä 2.asteen koulutuksen käyneiden joukossa tämä toimintatapa sai vähiten ilmaisuja. Yliopistotutkinnon suorittaneet ilmaisivat useimmiten toiminnakseen keskustelun lapsen kanssa (Teema 3). 2. asteen koulutuksen käyneet puolestaan rohkaisisivat lasta tarinan tilanteessa (Teema 7) ja lähes yhtä usein keskustelisivat lapsen kanssa (Teema 3).

Lisäksi kaksi muuta teemaa, jotka esiintyvät muissa tarinoissa olivat *yhteys sosiaaliviranomaiseen* sekä *lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen*. Teema yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus pitää sisällään vastaukset, jossa henkilö joko välittömästi tekisi lastensuojeluilmoituksen tai harkitsisi sitä vakavissaan.

”Kerron, että minun on ajateltava lapsen etua ja että velvollisuuteni on tehdä tarvittaessa ilmoitus.”

”Ilmoittaisin sosiaaliviranomaisille. Meillä on ilmoitusvelvollisuus.”

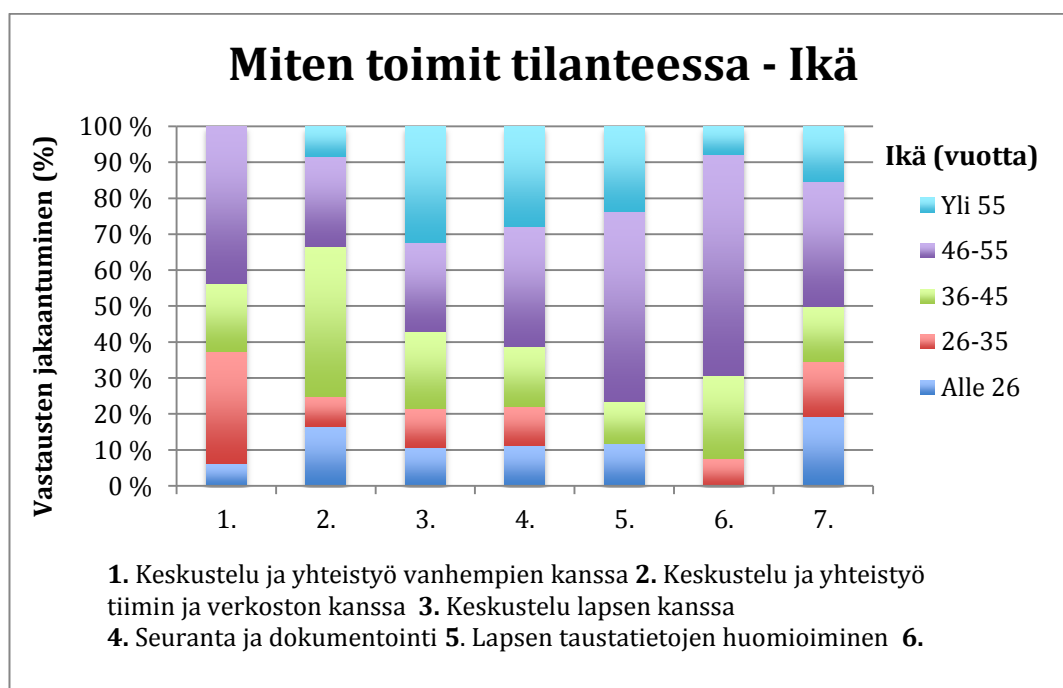
Teema *lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen* käsittää tilanteet jossa esille tullutta tarinaa, ongelmaa tai asiaa kysytään suoraan vanhemmilta tai lapselta.

”Jos keskustelun jälkeen on sellainen olo, että lapsen kertoma on totta, otan asian puheeksi lapsen molempien vanhempien kanssa – tunne on aina totta, joten on hyvä aloittaa puhuminen lapsen tunteesta syyllistämättä vanhempia.”

”Pyrin selvittämään vammojen todellisen alkuperän lapsen kanssa keskustelemalla ja suhtautumalla varauksella molempien sekä lapsen että vanhempien kertomukseen.”

7.5.5 Miten toimit tilanteessa - Ikä

Kuviossa 9 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 1, kun otetaan huomioon vastaajien ikä. Vastausten ilmaisut jakaantuivat seitsemään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4).



Kuvio 9 Toiminta iän mukaan tarinassa 1.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1) Eniten ilmaisuja oli 46-55-vuotiaiden vastauksissa, jossa ilmaisuja oli 44 % (7 ilmaisua). Toiseksi eniten ilmaisuja oli 26-35-vuotiaiden vastauksissa ilmaisujen ollessa 31 % (5 ilmaisua). 19% ilmaisuista oli 36-45-vuotiaiden vastauksissa (3 ilmaisua) ja alle 26-vuotiaiden vastauksissa ilmaisuja oli 6 % eli 1 ilmaisu. Yli 55-vuotiaiden ryhmässä ei tullut yhtään ilmaisua tähän teemaan.

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 42 % ilmaisuista esiintyi 36-45-vuotiaiden vastauksissa (5 ilmaisua). Toiseksi eniten ilmaisuja esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa kun ilmaisujen osuus oli 25 % kaikista il-

maisuista (3 ilmaisu). Alle 26-vuotiaiden vastauksissa oli 17 % ilmaisuista (2 ilmaisu). Sekä 26-35-vuotiaiden että yli 55-vuotiaiden vastauksissa ilmaisujen osuus oli 8 % eli 1 ilmaisu kummassakin.

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). Ilmaisuja esiintyi eniten yli 55-vuotiaiden vastauksissa, jossa ilmaisuja oli 32 % (9 ilmaisu). 46-55-vuotiaiden vastauksissa ilmaisuja oli toiseksi eniten, eli 25 % (7 ilmaisu). 36-45-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 21 % (6 ilmaisu). Sekä 26-35-vuotiaiden että alle 26-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 11 % (3 ilmaisu kummassakin).

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). 33 % ilmaisuista esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (6 ilmaisu). 28 % ilmaisuista esiintyi yli 55-vuotiaiden vastauksissa (5 ilmaisu). 17 % ilmaisuista esiintyi 36-45-vuotiaiden vastauksissa (3 ilmaisu). Sekä 26-35-vuotiaiden että alle 26-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 11 % (2 ilmaisu kummassakin).

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5). 53 % ilmaisuista esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (9 ilmaisu). Yli 55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 24 % (4 ilmaisu). 36-45-vuotiaiden ja alle 26-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 12 % (2 ilmaisu). 26-35-vuotiaiden ryhmässä ei tullut yhtään ilmaisu tähän teemaan.

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6). 62 % ilmaisuista (8 ilmaisu) esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa. 23 % ilmauksista (3 ilmaisu) esiintyi 36-45-vuotiaiden vastauksissa. Yli 55-vuotiaiden ja 26-35-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 8 % (1 ilmaisu). Alle 26-vuotiaiden vastauksissa ei ollut yhtään ilmaisu tähän teemaan.

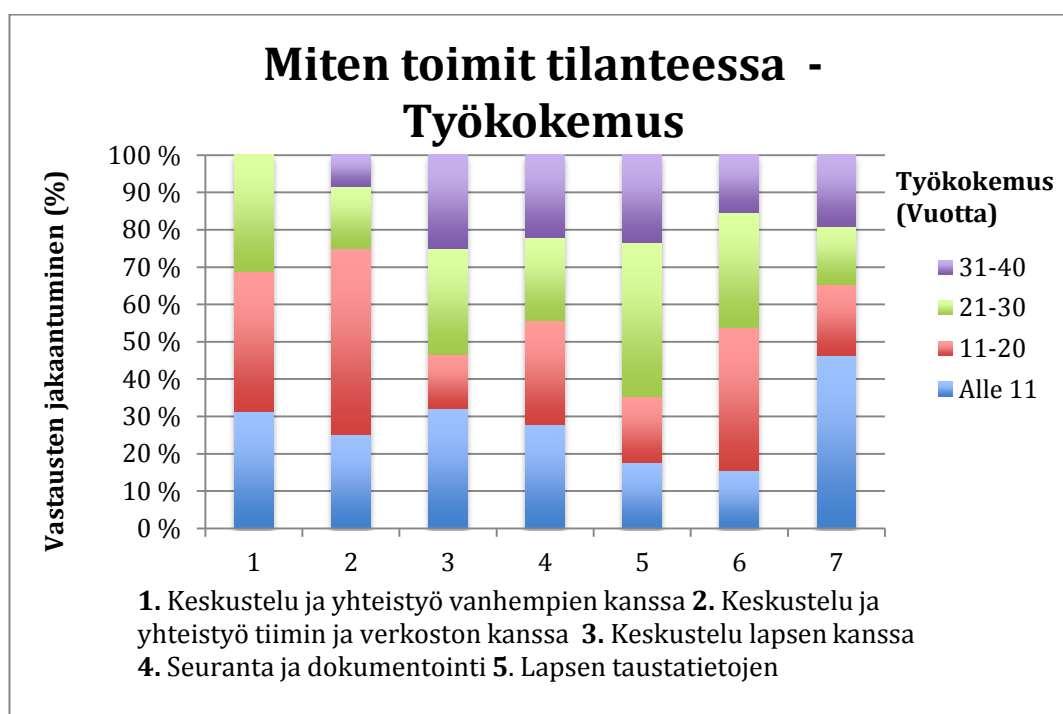
Lapsen rohkaisu (Teema 7). 46-55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 35 % (9 ilmaisu). Alle 26-vuotiaiden ryhmässä ilmaisujen osuus oli 19 % (5 ilmaisu). Yli 55-vuotiaiden, 36-45-vuotiaiden ja 26-35-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 15 % (4 ilmaisu kummassakin).

Alle 26-vuotiaiden ilmaisujen mukaan he enimmäkseen rohkaisivat lasta tarinan tilanteessa (Teema 7). Tässä ryhmässä ei esiintynyt ollenkaan ilmaisuja teemaan arjen apukeinot avuksi. 26-35-vuotiaiden ilmaisujen mukaan he turvautuisivat tarinan tilanteessa keskusteluun vanhempien kanssa (Teema 1). 36-45-vuotiaiden

ryhmässä ilmaisia oli eniten teemassa Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). 46-55-vuotiaiden ryhmässä vastaajien lukumäärä oli muihin ryhmiin nähden huomattavasti suurempi. Tämän vuoksi heidän ilmaisujen prosentuaalinen osuus oli myös lähes joka teemassa suurin. Ilmaisuja tässä ryhmässä oli eniten teemoissa (5 ja 7) Lapsen taustatietojen huomioiminen ja Lapsen rohkaisu. Yli 55-vuotiaiden ryhmässä eniten ilmaisia oli teemassa Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). Tämä on siis sama kuin 36-45-vuotiaiden ryhmässä. Yli 55-vuotiaiden ryhmässä ei tullut yhtään ilmaisia teemaan 1, Keskustelu vanhempien kanssa.

7.5.6 Miten toimit tilanteessa - Työkokemus

Kuviossa 10 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 1, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus. Vastausten ilmaiset jakaantuivat seitsemään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4).



Kuvio 10 Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 1.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 38 % (6 ilmaisua). 21-30 vuotta ja alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 31 % (5 ilmaisua). 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmästä ei tullut yhtään ilmaisua tähän teemaan.

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 50 % ilmaisuista esiintyi 11-20 vuotta työskennelleiden vastauksissa (6 ilmaisua). 25 % ilmaisuista esiintyi alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa (3 ilmaisua). 17 % ilmaisuista esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa (2 ilmaisua) ja 8 % ilmaisuista esiintyi 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa (1 ilmaisu).

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). Alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 32 % (9 ilmaisua) ja 21-30 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 29 % (8 ilmaisua). 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 25 % (7 ilmaisua). 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli puolestaan 14 % (4 ilmaisua).

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). Alle 11 ja 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli molemmissa 28 % (5 ilmaisua kummassakin), kun taas 21-30 ja 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 22 % (4 ilmaisua kummassakin) molemmissa ryhmissä.

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5.) 41% ilmaisuista (7 ilmaisua) esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa. 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 24 % (4 ilmaisua) kaikista ilmauksista. 11-20 ja alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli molemmissa ryhmissä 18 % (3 ilmaisua kummassakin).

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6). 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 39 % (5 ilmaisua) ja 21-30 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 31% (4 ilmaisua). Sekä 31-40 vuotta että alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli molemmissa ryhmissä 15 % (2 ilmaisua kummassakin).

Lapsen rohkaisu (Teema 7). Eniten ilmaisuja esiintyi alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa, osuuden ollessa 46 % (12 ilmaisua). Sekä 31-40 vuotta että 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli molemmissa ryhmissä 19 % (5 ilmaisua kummassakin). 21-30 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 15 % (4 ilmaisua).

Alle 11 vuotta työskennelleiden ryhmässä valtaosa *rohkaisi lasta* tarinan tilan-

teessa (Teema 7) . 11-20 vuotta työskennelleiden ryhmä toimisi tilanteessa *keskustelemalla vanhempien kanssa* (Teema 1) sekä *tiimin ja verkoston kanssa* (Teema 2). Kuitenkin tämän ryhmän ilmaisut olivat jakaantuneet erittäin tasaisesti jokaiseen teemaan. 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmässä eniten ilmaisuja esiintyi teemassa *keskustelu lapsen kanssa* (Teema 3). Myös 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmässä tähän teemaan tuli eniten ilmaisuja. Tässä ryhmässä ei esiintynyt yhtään ilmaisua teemaan *keskustelu vanhempien kanssa* (Teema 1).

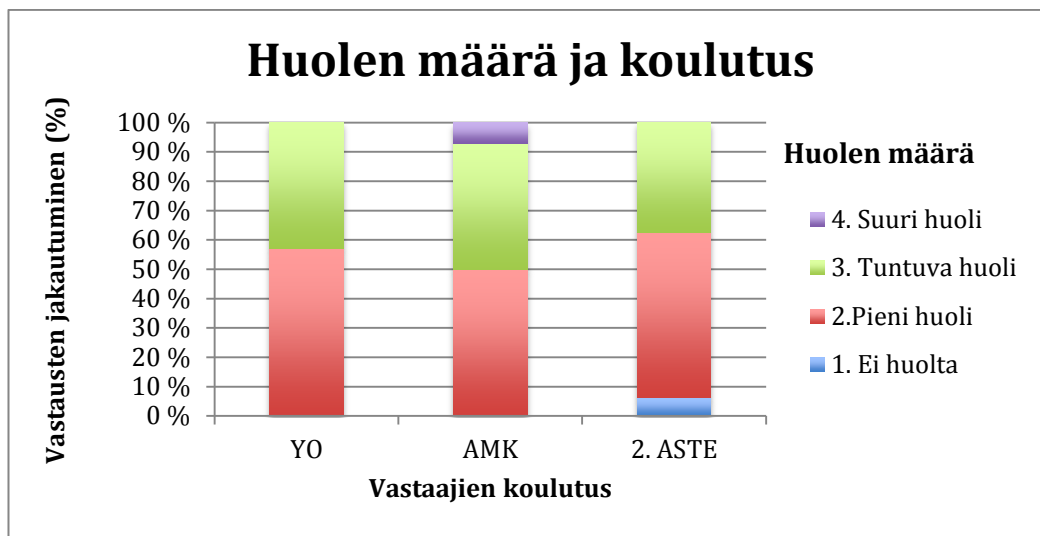
7.6 Tarina 2

Vastaajia pyydettiin arvioimaan huolen määrä ja toimintatapaa seuraavaksi kerro-
tussa tarinassa.

”2. Ryhmäsi lapsi vaikuttaa alakuloiselta. Päätät mennä kysymään mikä häntä surettaa. Lapsen sanoin isä ei halua leikkiä hänen kanssaan, eikä hän käy töissä, vaan pelaa päivät tietokonetta ja juo vaaleaa kahvia. Isä leikkii kyllä nuorempien sisarusten kanssa ja hemmottelee heitä. Lapsi kokee jäävänsä ilman isän huomiota ja häntä harmittaa, kun isä ei leiki hänen kanssaan. Vanhemmat ovat aiemmin antaneet sinun ymmärtää, että kyseinen lapsi on heidän mielestään jotenkin ”yksinkertainen”. Mielestäsi lapsi on kuitenkin fiksu ja kehittynyt ikätasonsa mukaisesti.”

7.6.1 Huolen määrä - Koulutus

Huolta arvioidessa vastauksia tuli 37 kappaletta eli kaikki vastaajat vastasivat kysymykseen. Kuviossa 11 esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 2, kun otetaan huomioon vastaajien koulutus.



Kuvio 11 Huolen määrä koulutuksen mukaan tarinassa 2.

Tarinassa kaksi yliopistotutkinnon suorittaneista 57 % (4 vastaajaa) arvioi huolensa olevan 2, eli pieni huoli. 43 % (3 vastaajaa) koki huolensa olevan 3 eli tuntuva huoli.

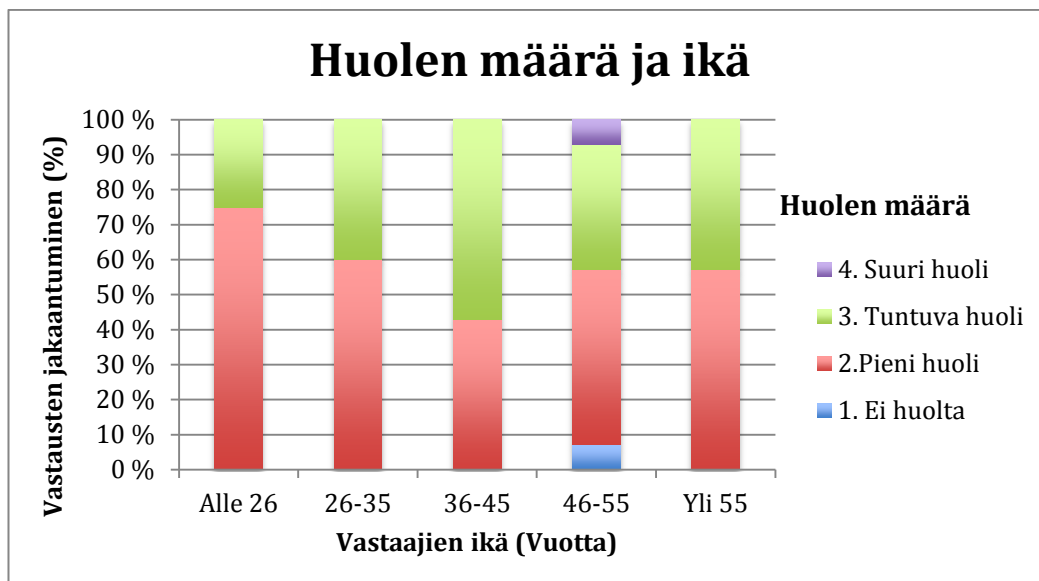
Ammattikorkeakoulun käyneistä 50 % koki huolensa olevan pieni (7 vastaajaa). Hieman vähemmän eli 43 % vastaajista (6 vastaajaa) koki huolensa olevan tuntuva. 7 % vastaajista (1 vastaaja) koki huolensa olevan suuri.

Ammattikoulun käyneistä 56 % (9 vastaajaa) koki huolensa olevan pieni. 38 % vastaajista (6 vastaajaa) arvioi huolekseen tuntevan huolen ja 6 % vastaajista (1 vastaaja) ei kokenut huolta lainkaan.

Koulutuksesta riippumatta vastaajat kokivat enimmäkseen pientä huolta ja lähes yhtä paljon tuntuva huolta. Poikkeuksena yksi ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut koki suurta huolta ja yksi toisen asteen käynyt ei kokenut huolta ollenkaan.

7.6.2 Huolen määrä - Ikä

Kuviossa 12 esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 2. kun otetaan huomioon vastaajien ikä.



Kuvio 12 Huolen määrä iän mukaan tarinassa 2.

Alle 26-vuotiaista 75 % koki pientä huolta (3 vastaajaa) ja loput 25 % koki tuntuva huolta (1 vastaaja).

26-35-vuotiaista 60 % koki pientä huolta (3 vastaajaa) ja loput 40 % koki tuntuva huolta (2 vastaajaa)

36-45-vuotiaista 57 % koki tuntuva huolta (4 vastaajaa) ja 43 % (3 vastaajaa) pientä huolta.

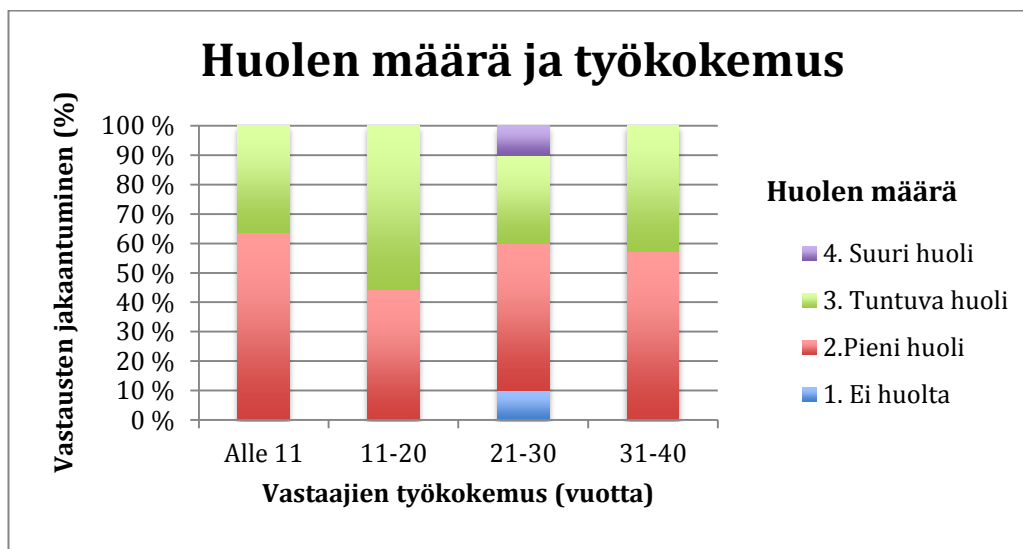
46-55-vuotiaiden ryhmässä vastausten välillä oli eniten vaihtelua. Eniten (50 %) he kokivat pientä huolta (7 vastaajaa) ja 36 % vastaajista koki tuntuva huolta (5 vastaajaa). 7 % vastaajista koki sekä tuntuva huolta että ei lainkaan huolta (1 vastaaja kummassakin).

Yli 55-vuotiaat kokivat eniten pientä huolta 57 % (4 vastaajaa) ja tuntuva huolta 43 % (3 vastaajaa).

36-45-vuotiaiden ryhmässä koettiin muita ryhmiä enemmän tuntuva huolta ja ainoastaan 46-55-vuotiaiden ryhmässä koettiin pienen huolen ja tuntuvan huolen lisäksi myös suurta huolta ja ei huolta lainkaan. Muutoin vastaukset olivat hyvin samankaltaisia riippumatta vastaajien iästä.

7.6.3 Huolen määrä - Työkokemus

Kuviossa 13 esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 2, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus.



Kuvio 13 Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 2.

Alle 11 vuotta työskennelleistä 64 % koki eniten pientä huolta (7 vastaajaa) ja 36 % (4 vastaajaa) koki tuntuva huolta.

11-20 vuotta työskennelleistä 56 % koki tuntuva huolta (5 vastaajaa) ja 44 % vastaajista koki pientä huolta (4 vastaajaa).

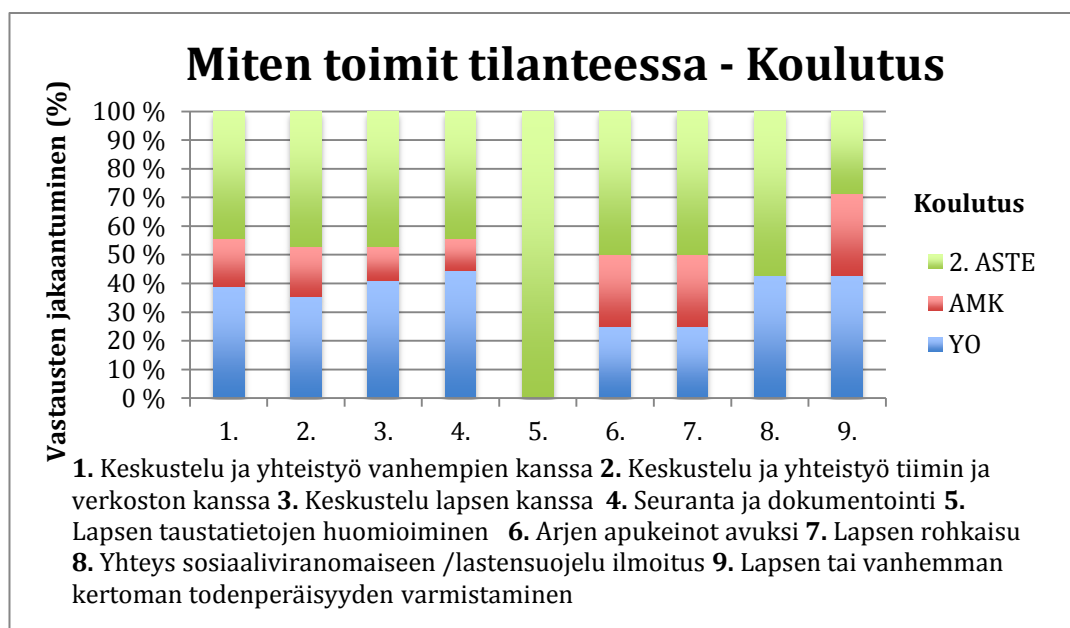
21-30 vuotta työskennelleistä 50 % koki pientä huolta (5 vastaajaa) ja 30 % (3 vastaajaa) tuntuva huolta. 10 % vastaajista koki sekä suurta huolta että ei huolta lainkaan (1 vastaaja).

31-40 vuotta työskennelleistä 57 % (4 vastaajaa) koki pientä huolta ja 43 % vastaajista koki tuntuva huolta (3 vastaajaa).

Työkokemusta tarkasteltaessa 21-30 vuotta työskennelleiden joukossa vastauksia esiintyy kaikissa huolen vyöhykkeissä. Pääosin vastaukset jakaantuvat kuitenkin pienen huolen ja tuntuvan huolen vyöhykkeisiin. 11-20 vuotta työskennelleet kokivat tuntuva huolta enemmän kuin pientä huolta kun muut ryhmät kokivat enemmän pientä huolta.

7.6.4 Miten toimit tilanteessa – Koulutus

Toimintatapoja arvioitaessa ilmauksia esiintyi eri teemoissa yhteensä 104 kappaletta. Kuviossa 14 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 2, kun otetaan huomioon vastaajien koulutus. Vastausten ilmaisut jakaantuivat yhdeksään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4).



Kuvio 14 Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 2.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 2. asteen käyneillä ilmaisujen osuus oli 44 % (16 ilmaisua). Yliopistotutkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli 30 % (14 ilmaisua) ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 17 % (6 ilmaisua).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 47 % ilmaisuista esiintyi 2. asteen tutkinnon suorittaneilla (8 ilmaisua). 35 % ilmaisujen osuudesta oli yliopistotutkinnon suorittaneilla (6 ilmaisua) ja 18 % ilmaisuista oli ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla (3 ilmaisua).

Keskustelu vanhempien kanssa (Teema 3). Myös tässä 47 % ilmaisuista oli 2. asteen tutkinnon suorittaneilla (8 ilmaisua). 41 % ilmaisua esiintyi yliopistotutkinnon suorittaneilla (7 ilmaisua). Loput 12 % ilmaisuista esiintyi ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla (2 ilmaisua).

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). Ilmaisujen osuus oli sekä 2. asteen koulutuksen käyneillä että yliopistotutkinnon suorittaneilla molemmissa 44 % (4 ilmaisu kummassakin). 11 % ilmaisuista oli ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä (1 ilmaisu).

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5) Ilmaisuja esiintyi ainoastaan yhdessä 2. asteen koulutuksen käyneiden ryhmässä ilmaisujen osuuden ollessa 100 % (1 ilmaisu). Näin ollen ammattikorkeakoulu- ja yliopistotutkinnon suorittaneiden vastauksissa tätä ilmaisuja ei esiinny lainkaan.

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6). 50% ilmaisuista esiintyi 2. asteen koulutuksen suorittaneilla (2 ilmaisuja). Loput ilmaisut (25 %) esiintyivät sekä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden joukossa että yliopistotutkinnon suorittaneiden joukossa (1 ilmaisu kummassakin).

Lapsen rohkaisu (Teema 7). Ilmaisut ovat jakaantunut samalla tavalla kuin teemassa 6. 50 % ilmaisuista on 2. asteen käyneiden vastauksissa (2 ilmaisuja) ja 25 % esiintyy sekä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden että yliopistotutkinnon suorittaneiden vastauksissa (1 ilmaisu kummassakin).

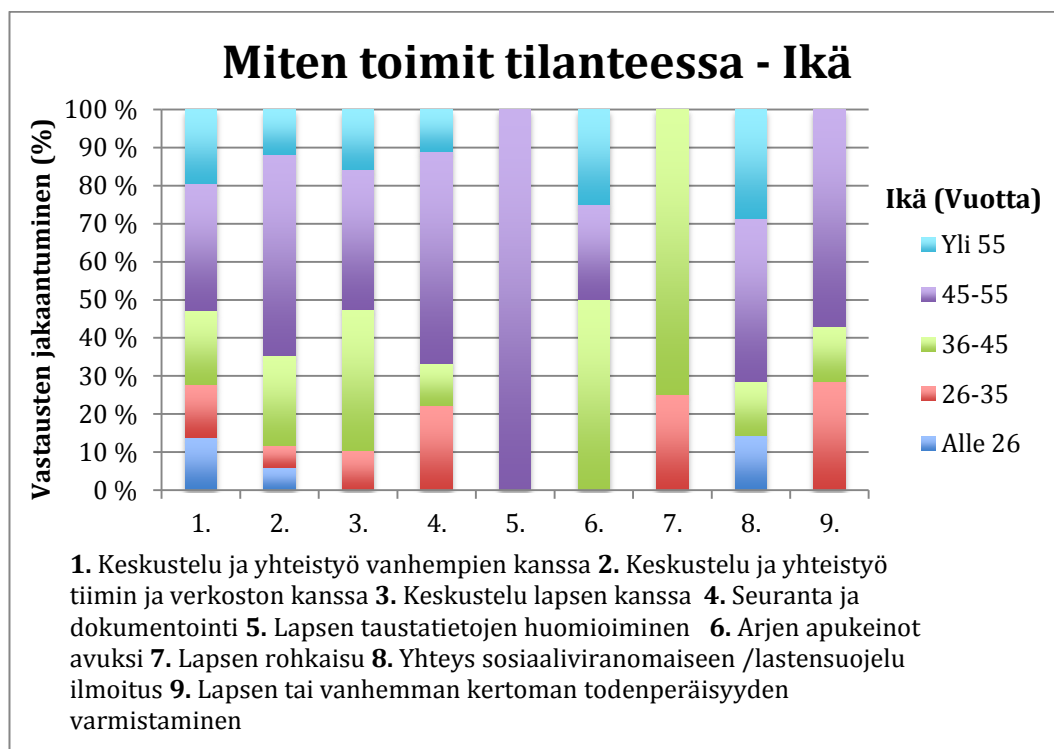
Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 8). 57 % ilmaisuista esiintyi 2. asteen koulutuksen käyneiden vastauksissa (4 ilmaisuja). Yliopistotutkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli 42 % (3 ilmaisuja). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä tätä ilmaisuja ei esiinny lainkaan.

Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 9). 43 % ilmaisuja esiintyi yliopistotutkinnon suorittaneiden vastauksissa (3 ilmaisuja). Sekä 2. asteen koulutuksen käyneiden että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vastauksissa ilmaisujen osuus oli 29 % (2 ilmaisuja kummassakin).

Kaikki ryhmät, koulutuksesta riippumatta, pitivät tärkeänä *keskustelua vanhempien kanssa* (teema 1). Yliopistotutkinnon suorittaneiden joukossa tärkeäksi teemaksi nousi myös *keskustelu vanhempien kanssa* (teema 3). 2. asteen tutkinnon suorittaneet pitivät muita koulutuksia tärkeämpänä *huomioida lapsen taustatiedot* (teema 5).

7.6.5 Miten toimit tilanteessa – Ikä

Kuviossa 15 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 2, kun otetaan huomioon vastaajien ikä. Vastausten ilmaisut jakaantuivat yhdeksään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4).



Kuvio 15 Toiminta iän mukaan tarinassa 2.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). Eniten ilmaisia oli 46-55-vuotiaiden vastauksissa kun ilmaisujen osuus oli 33 % kaikista ilmaisista (12 ilmaisua). Sekä 36-45-vuotiaiden että yli 55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 19 % (7 ilmaisua kummassakin). Alle 26-vuotiaiden sekä 26-35-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 14 % (5 ilmaisua kummassakin).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 53 % ilmaisista oli 46-55-vuotiaiden vastauksissa (9 ilmaisua). 24 % ilmaisista oli 36-45-vuotiaiden vastauksissa (4 ilmaisua) ja 12 % ilmaisista esiintyi yli 55-vuotiaiden vastauksissa (2 ilmaisua). 6 % ilmaisista esiintyi sekä 26-35-vuotiaiden että alle 26-vuotiaiden vastauksissa (1 ilmaisu kummassakin).

Keskustelu vanhempien kanssa (Teema 3). Sekä 36-45-vuotiaiden että 46-55-vuotiaiden vastausten ilmaisujen osuus oli 37 % (7 ilmaisua kummassakin). Yli 55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 16 % (3 ilmaisua) ja 11 % ilmaisuihin esiintyi 26-35-vuotiaiden vastauksissa. Alle 26-vuotiaiden vastauksissa ei esiintynyt yhtään ilmaisua tähän teemaan.

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). 56 % ilmaisuihin esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (5 ilmaisua). 22 % ilmaisuihin esiintyi 26-35-vuotiaiden vastauksissa (2 ilmaisua) sekä yli 55-vuotiaiden että 36-45-vuotiaiden vastausten ilmaisujen osuus oli 11 % (1 ilmaisu molemmissa ryhmissä).

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5). Tähän teemaan ilmaisuja esiintyi ainoastaan 46-55-vuotiaiden vastauksissa. Näin ollen ilmaisujen osuus oli 100 % kaikista ilmaisuihin (1 ilmaisu). Muiden ryhmien vastauksissa ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6). Ilmaisuihin 50 % oli 26-35-vuotiaiden vastauksissa (2 ilmaisua). Sekä 46-55-vuotiaiden että yli 55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 25 % (1 ilmaisu molemmissa). Alle 26-vuotiaiden sekä 26-35-vuotiaiden vastauksissa ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

Lapsen rohkaisu (Teema 7). 36-45-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 75 % (3 ilmaisua) ja loput 25 % ilmaisuihin esiintyi 26-35-vuotiaiden vastauksissa (1 ilmaisu). Muiden ryhmien vastauksissa ei esiintynyt ollenkaan ilmaisuja tähän teemaan.

Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 8). 43 % ilmaisuihin esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (3 ilmaisua) ja 29 % ilmaisuihin esiintyi yli 55-vuotiaiden vastauksissa. Sekä 36-45-vuotiaiden että alle 26-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 14 % (1 ilmaisu kummassakin). 26-35-vuotiaiden vastauksissa ei ollut yhtään ilmaisua tähän teemaan.

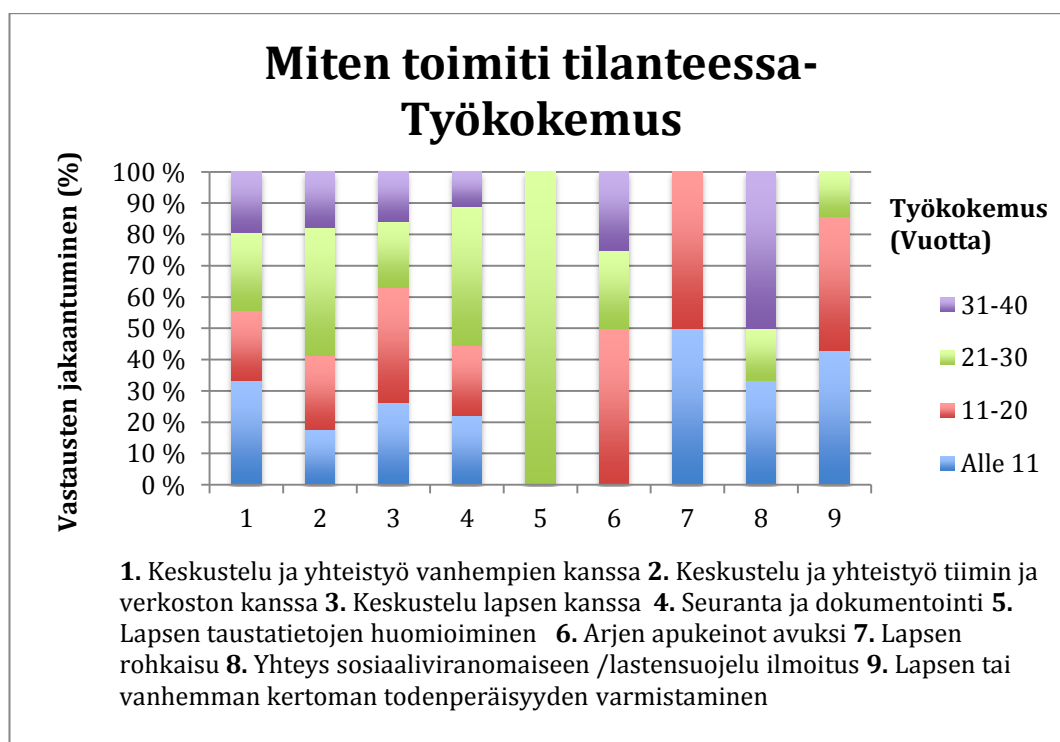
Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 9). 57 % ilmaisuihin esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (4 ilmaisua) ja 29 % ilmaisuihin esiintyi 26-35-vuotiaiden vastauksissa (2 ilmaisua). 36-45-vuotiaiden vasta-

uksissa esiintyvien ilmaisujen osuus oli 14 % (ilmaisu). Alle 26-vuotiaiden ja yli 55-vuotiaiden vastauksissa ei esiintynyt ollenkaan ilmaisuja tähän teemaan.

Kaikissa ikäryhmissä vastaajat toimisivat ensisijaisesti *keskustelemalla vanhempien kanssa* (teema 1.) 36-45-vuotiaat vastauksissa esiintyi kuitenkin yhtä paljon ilmaisuja myös teemaan 3. *keskustelu lapsen kanssa*. Alle 26-vuotiailla ilmaisuja esiintyi ainoastaan teemassa 1. *keskustelu vanhempien kanssa*, teemassa 2. *keskustelu ja yhteistyö verkoston kanssa* sekä teemassa 8. *yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus*. Toisaalta tässä ryhmässä on myös vähiten vastaajia joka selittää ilmaisujen vähyyttä. Vastaavasti 46-55-vuotiaiden ryhmä on kooltaan suurin joten ilmaisuja esiintyi myös enemmän kaikissa teemoissa. Tässä ryhmässä tosin ei esiintynyt yhtään ilmaisuja teemassa 7. *lapsen rohkaisu*.

7.6.6 Miten toimit tilanteessa – Työkokemus

Kuviossa 16 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 2, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus. Vastausten ilmaukset jakaantui yhdeksään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4).



Kuvio 16 Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 2.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 33 % ilmaisuista esiintyi alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa (12 ilmaisua) ja 25 % ilmaisuista esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa. 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli vain hieman vähemmän, 22 % (8 ilmaisua) ja 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 19 %.

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). Ilmaisut jakaantuvat hyvin samankaltaisesti eri ryhmien välillä kuin teemassa 1. 41 % ilmaisuista oli 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa (7 ilmaisua) ja 24 % ilmaisuista oli 11-20 vuotta työskennelleiden vastauksissa (4 ilmaisua). Sekä alle 11 vuotta työskennelleiden että 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 18 % (3 ilmaisua kummassakin).

Keskustelu vanhempien kanssa (Teema 3). 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli suurin, 37 % (7 ilmaisua). Seuraavaksi eniten ilmaisuja oli alle 26 vuotta työskennelleiden vastauksissa, osuuden ollen 26 % (5 ilmaisua) kaikista ilmaisuista. 21 % ilmaisuista esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa (4 ilmaisua) ja 16 % ilmaisuista esiintyi 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa.

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). 21-30 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli suurin, 44 % (4 ilmaisua). Sekä alle 11 vuotta että 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 22 % (2 ilmaisua kummassakin). 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 11 % (1 ilmaisu).

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5). Ainoastaan 21-30 vuotta työskennelleiden ilmaisuja esiintyi tässä teemassa. Ilmaisujen osuus oli siis 100 % kaikista ilmaisuista (1 ilmaisu). Muissa ryhmissä ei esiintynyt yhtään ilmaisua tähän teemaan.

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6). 50 % ilmaisuista esiintyi 11-20 vuotta työskennelleiden vastauksissa (2 ilmaisua). Toiset 50 % ilmaisuista jakaantui tasan 21-30 vuotta sekä 31-40 vuotta työskennelleiden välille niin että molemmissa il-

maisujen osuus oli 25 % (1 ilmaisu kummassakin). Alle 26 vuotta työskennelleiden vastauksissa ei esiintynyt yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

Lapsen rohkaisu (Teema 7). Tässä teemassa ilmaisuja esiintyi ainoastaan alle 11 vuotta työskennelleiden sekä 11-20 vuotta työskennelleiden vastauksissa. Molempien ryhmien vastausten osuus oli 50 % (2 ilmaisuja kummassakin). Muiden ryhmien vastauksissa ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 8). 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 50 % (3 ilmaisuja). 33 % ilmaisuista esiintyi alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa (2 ilmaisuja) ja loput 17 % esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa. 11-20 vuotta työskennelleiden vastauksissa ei esiintynyt yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 9). Sekä alle 11 vuotta että 11-20 vuotta työskennelleiden vastausten osuus oli 43 % (3 ilmaisuja kummassakin). Loput 14 % (1 ilmaisu) esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa. 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa ei esiintynyt yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

Ryhmästä riippumatta vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti ensimmäisen neljän teeman välillä. Jokaisessa ryhmässä tuli eniten ilmaisuja teemaan 1. *keskustelu vanhempien kanssa*. Alle 11 ja 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaukset jakaantuivat hyvin samankaltaisesti teemojen välillä

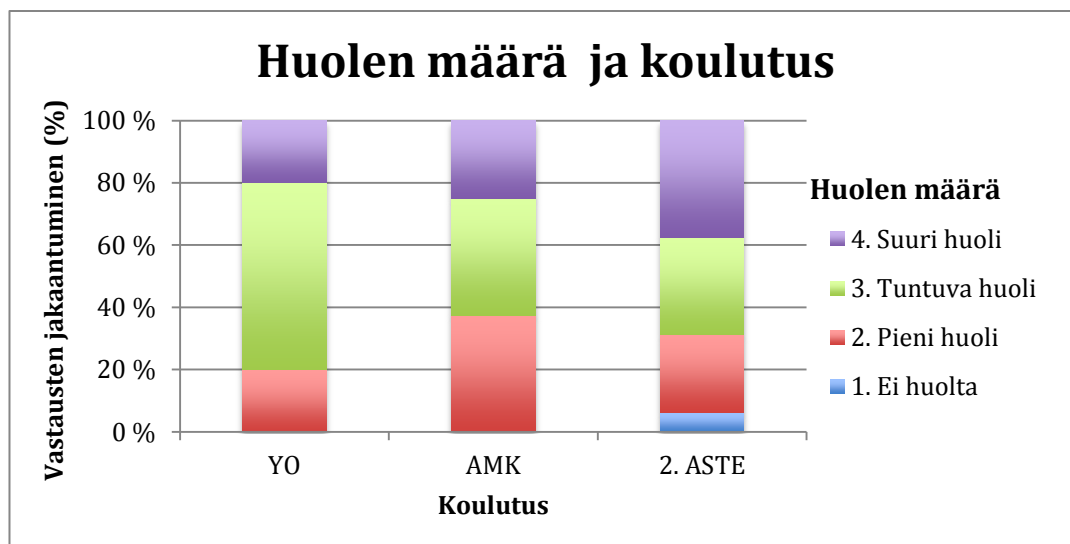
7.7 Tarina 3

Vastaajia pyydettiin arvioimaan huolen määrää ja toimintatapaa seuraavaksi kerrotussa tarinassa.

”3. Vanhempi tuo lapsen aamulla päiväkotiin. Hän pyytää sinua hieman syrjemmälle ja kertoo, että lapsella on tullut mahaan vähän nirhaumia eilisen leikin seurauksena. Lapsen siirtyessä päivälevolle, huomaat mahassa olevat jäljet ja ne ovat mielestäsi paljon suuremmat, mitä lapsen vanhempi antoi ymmärtää. Päätät kysyä lapselta, mistä hän on saanut kyseiset nirhaumat. Lapsi kertoo, ettei halunnut pestä edellisenä iltana hampaitaan, jolloin vanhempi raahasi hänet jaloista vetämällä kylpyhuoneeseen.”

7.7.1 Huolen määrä - Koulutus

Huolta arvioidessa vastauksia tuli 39 vastaajien kokonaislukumäärän ollessa 37 eli kahdessa vastauksessa oli vastattu kahteen eri kohtaan. Kuviossa 17. esitellään vastaajien kokema huolen määrää tarinassa 3, kun otetaan huomioon vastaajien koulutus.



Kuvio 17 Huolen määrä koulutuksen mukaan tarinassa 3.

Yliopistotutkinnon suorittaneista 60 % koki tuntuvaa huolta (9 vastaajaa) ja loput 40 % vastauksista jakaantuivat tasaisesti suuren huolen (20 %) ja pienen huolen (20 %) välillä (3 vastaajaa molemmissa).

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista 38 % koki sekä pientä että tuntuvaa huolta (3 vastaajaa molemmissa) ja loput 25 % koki suurta huolta (2 vastaajaa).

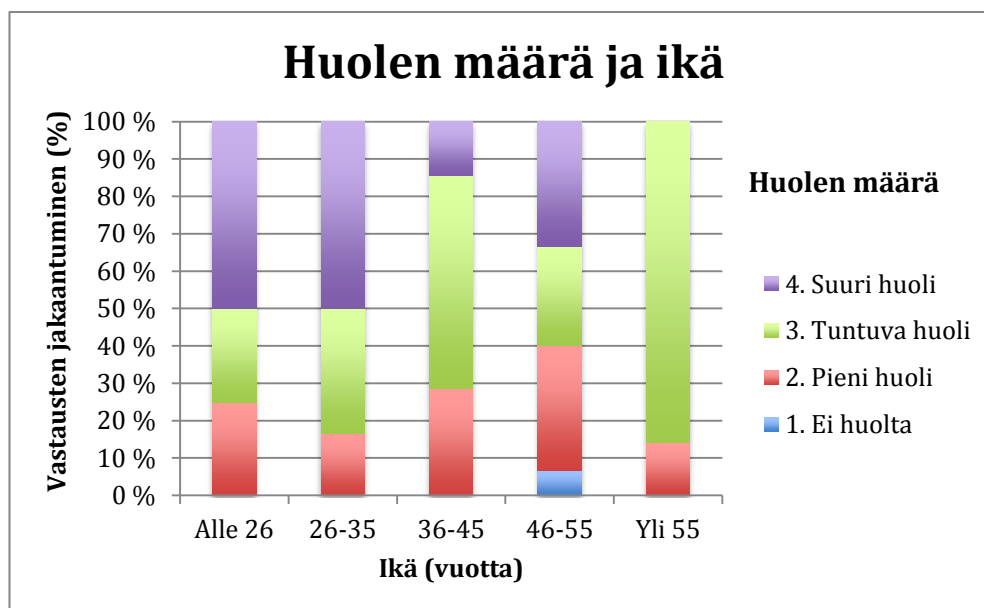
2. asteen käyneiden ryhmässä vastaukset jakaantuivat jokaiseen huolen vyöhykkeeseen. 38 % koki suurta huolta (6 vastaajaa). Tuntuvaa huolta koki 31 % vastaajista (5 vastaajaa), pientä huolta 25 % vastaajista (4 vastaajaa) ja 6 % ei huolta lainkaan (1 vastaaja).

Yliopistotutkinnon ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vastaukset olivat samankaltaisia. Molemmissa ryhmissä suurin osa vastaajista koki joko pien-

tä huolta tai tuntuva huolta kun taas 2. asteen käyneet vastaajat kokivat eniten suurta huolta.

7.7.2 Huolen määrä - Ikä

Kuviossa 18 esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 3, kun otetaan huomioon vastaajien ikä.



Kuvio 18 Huolen määrä iän mukaan tarinassa 3.

Alle 26-vuotiaista 50 % koki suurta huolta (2 vastaaja) ja loput vastaukset jakaantuivat tasaisesti (25 % kummassakin) tuntevan huolen ja pienen huolen välille (1 molemmissa).

Myös 26-35-vuotiaiden ryhmässä 50 % vastaajista (3 vastaajaa) koki suurta huolta. 33 % (2 vastaajaa) koki tuntuva huolta ja pientä huolta koki 17 % vastaajista eli 1 vastaaja.

36-45-vuotiaista 57 % koki tuntuva huolta (4 vastaajaa), 29 % vastaajista koki pientä huolta (2 vastaajaa) ja loput 14% koki suurta huolta (1 vastaaja).

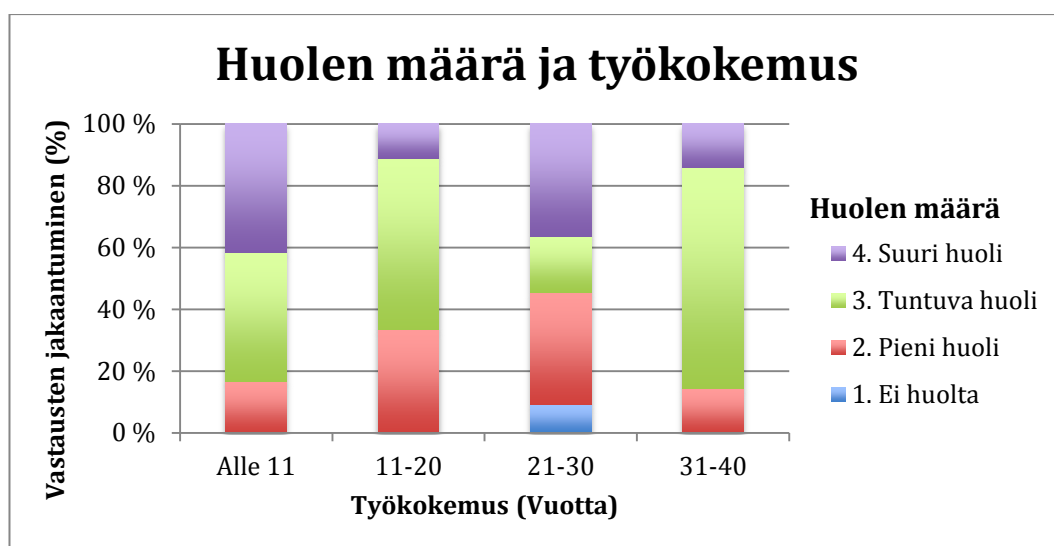
46-55-vuotiaat kokivat eniten (33 %) sekä suurta huolta että pientä huolta (5 vastaajaa kummasakin). 27 % vastaajista (4 vastaajaa) koki tuntuva huolta ja 7 % ei kokenut huolta lainkaan (1 vastaaja).

Yli 55-vuotiaista tuntuva huolta koki jopa 86 % vastaajista (6 vastaajaa) ja loput 4 % koki pientä huolta (1 vastaaja).

Alle 26-vuotiaiden ja 26-35-vuotiaiden ryhmässä vastaukset olivat samankaltaisia, kun molemmissa ryhmissä koettiin eniten suurta huolta. 36-45-vuotiaiden ja yli 55-vuotiaiden ryhmässä koettiin enemmän tuntuva huolta, kun taas 46-55-vuotiaiden ryhmässä koettiin yhtä paljon sekä suurta että pientä huolta.

7.7.3 Huolen määrä - Työkokemus

Toimintatapoja arvioitaessa ilmauksia esiintyi eri teemoissa yhteensä 105 kappaletta. Kuviossa 19 esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 3, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus.



Kuvio 19 Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 3.

Alle 11 vuotta työskennelleistä 42 % koki suurta huolta ja 42 % koki tuntuva huolta (5 vastaajaa kummassakin). Loput 17 % koki pientä huolta (2 vastaajaa).

11-20 vuotta työskennelleistä 56 % tuntuva huolta (5 vastaajaa), 33 % vastaajista koki pientä huolta (3 vastaajaa) ja loput 11 % koki suurta huolta (1 vastaajaa).

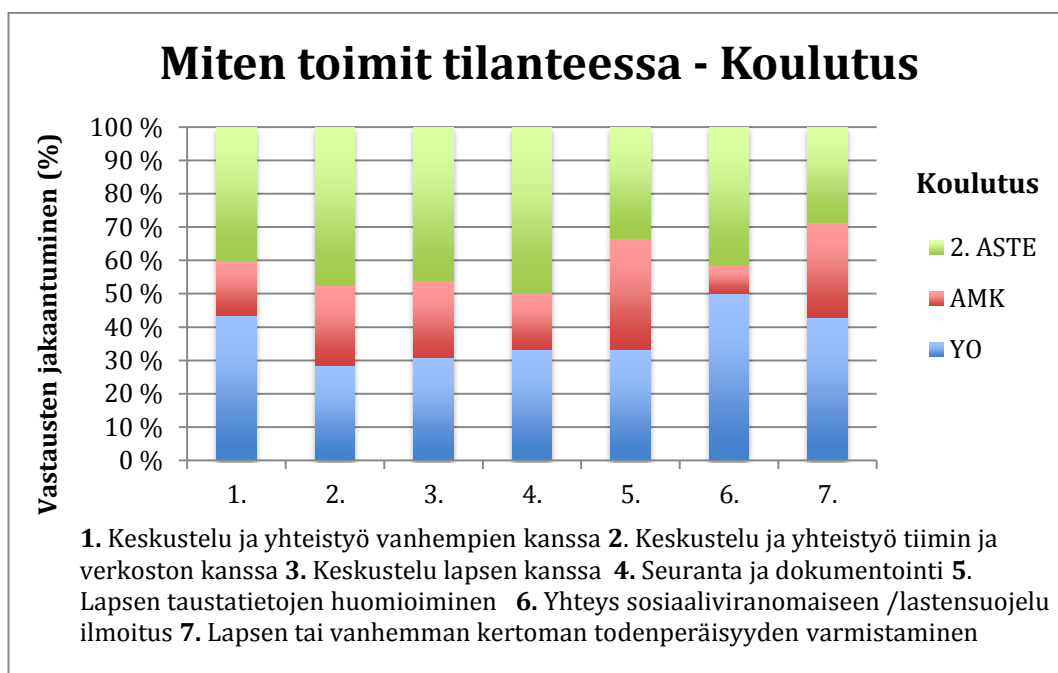
21-30 vuotta työskennelleistä 36 % koki pientä huolta ja 36 % suurta huolta (4 vastaajaa kummassakin). Tuntuva huolta koki 18% vastaajista (2 vastaajaa) ja 9 % vastaajista ei kokenut huolta lainkaan (1 vastaaja).

31-40 vuotta työskennelleistä 71 % koki tuntuvaan huolta (5 vastaajaa) ja loput 14 % pientä huolta ja suurta huolta (1 vastaaja kummassakin).

21-30 vuotta työskennelleiden vastaukset jakaantuivat eniten eri huolen vyöhykkeiden välillä. 11-20 vuotta ja 31-40 vuotta työskennelleet kokivat eniten tuntuvaan huolta.

7.7.4 Miten toimit tilanteessa – Koulutus

Kuviossa 20 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 3, kun otetaan huomioon vastaajien koulutus. Vastausten ilmaisut jakaantui seitsemään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4).



Kuvio 20 Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 3.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 43 % ilmaisuista oli yliopistotutkinnon suorittaneilla (13 ilmaisua). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla ilmaisuja oli yksi vähemmän (12 ilmaisua) ilmaisujen osuuden ollen 40 %. 2. asteen käyneiden ilmaisujen osuus oli 17 % (5 ilmaisua).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 48 % ilmaisuista oli 2. asteen koulutuksen käyneiden joukossa (10 ilmaisua). 29 % ilmaisuista oli yli-

opistotutkinnon suorittaneilla (6 ilmaisua) ja 24 % ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla (5 ilmaisua).

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). Ilmaisuista 46 % oli 2. asteen koulutuksen käyneillä (6 ilmaisua). Yliopistotutkinnon suorittaneilla osuus oli 31 % (4 ilmaisua) ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli 23 % (3 ilmaisua).

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). 50 % ilmaisuista oli 2. asteen koulutuksen käyneiden vastauksissa (6 ilmaisua). Yliopistotutkinnon suorittaneiden vastausten osuus oli 33 % (4 ilmaisua). Loput 17 % (2 ilmaisua) oli ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vastauksissa.

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5). Ilmausten osuudet jakaantuivat tasaisesti riippumatta koulutustaustasta. 2. asteen koulutuksen käyneiden, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ja yliopistotutkinnon suorittaneiden ilmaistujen osuus oli 33 % (1 ilmaisu jokaisessa ryhmässä).

Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 6). 50 % ilmaisuista oli yliopistotutkinnon suorittaneiden vastauksissa (6 ilmaisua). 42 % ilmaisuista oli 2. asteen käyneiden vastauksissa (5 ilmaisua) ja loput 8 % (1 ilmaisu) ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vastauksissa.

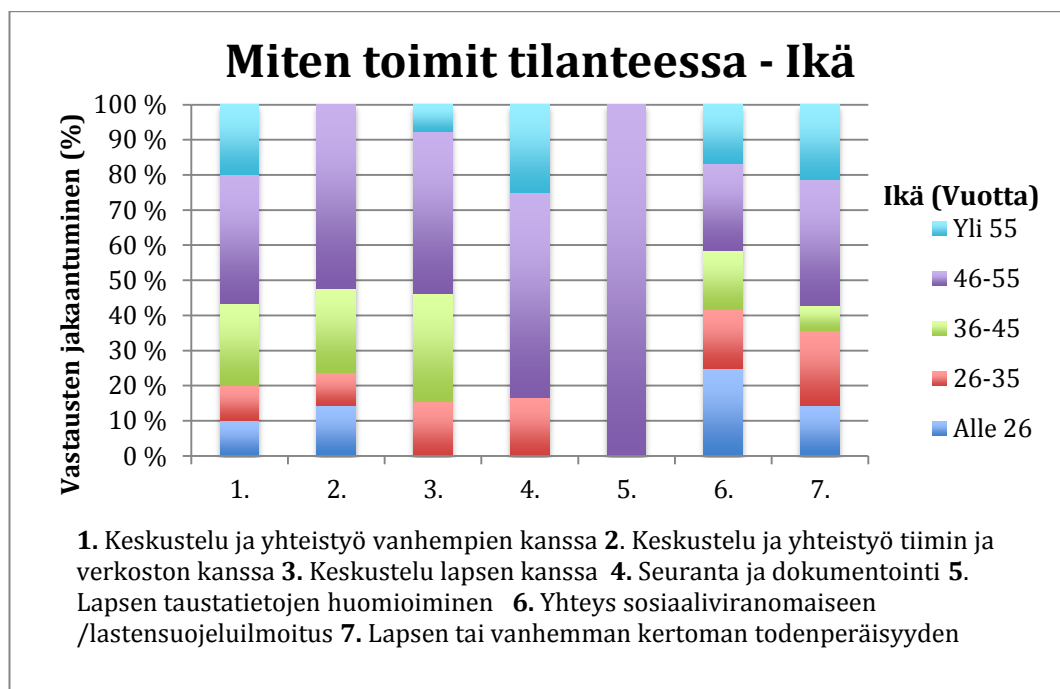
Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 7). 43 % ilmaisuista oli yliopistotutkinnon suorittaneiden vastauksissa. Loput vastaukset jakaantuivat tasaisesti 2. asteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden kesken, kun molemmissa oli 29 % ilmaisuista (4 ilmaisua kummassakin).

2. asteen käyneiden joukko näyttäsivät toimivan tarinan tilanteessa eniten *keskustelemalla vanhempien ja keskustelemalla tiimin sekä verkoston kanssa*. Vastaavasti *lapsen taustatietojen huomioiminen* sai heiltä vain yhden ilmaisun. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla eniten ilmaisuja keräsi *myös keskustelu vanhempien ja tiimin kanssa*. Vähiten ilmaisuja keräsi sekä *lapsen taustatietojen huomioiminen* että *yhteydenotto sosiaaliviranomaisiin/lastensuojeluilmoitus*, missä molemmissa oli vain 1 ilmaisu. Yliopistotutkinnon suorittaneet *keskustelisivat*

myös tilanteessa vanhempien kanssa. Vähiten ilmaisia ryhmässä oli kohdassa lapsen taustatietojen huomioiminen.

7.7.5 Miten toimit tilanteessa - Ikä

Kuviossa 21 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 3, kun otetaan huomioon vastaajien ikä. Vastaukset jakaantuivat seitsemään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4).



Kuvio 21 Toiminta iän mukaan tarinassa 3.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 37 % ilmaisuista oli 46-55-vuotiaiden ryhmässä (11 ilmaisua). 23 % ilmaisuista oli 36-45-vuotiaiden joukossa (7 ilmaisua) ja 20 % ilmaisuista (6 ilmaisua) yli 55-vuotiaiden ryhmässä. Sekä 26-35-vuotiailla että alle 26-vuotiailla ilmaisujen osuus oli 10 % kaikista ilmaisuista (3 ilmaisua kummassakin).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 52 % ilmaisuista esiintyi 46-55-vuotiaiden ryhmässä (11 ilmaisua). 24 % ilmaisuista oli 36-45-vuotiaiden ryhmässä (5 ilmaisua), 14 % ilmaisuista oli alle 26-vuotiaiden ryhmäs-

sä (14 ilmaisua) ja 10 % ilmaisuista oli 26-35-vuotiaiden ryhmässä (10 ilmaisua). Yli 55-vuotiaiden ryhmässä tähän teemaan ei tullut yhtään ilmaisua.

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). 46 % ilmauksista esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (6 ilmaisua). 36-45-vuotiailla ilmaisujen osuus oli 36 % (4 ilmaisua) ja 15 % ilmaisuista (2 ilmaisua) oli 26-35-vuotiaiden vastauksissa. 8 % eli 1 ilmaisu esiintyi yli 55-vuotiaiden vastauksissa. Alle 26-vuotiaiden ryhmästä ei tullut yhtään ilmaisua tähän teemaan.

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). Ilmaisuista 58 % esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (7 ilmaisua). 25 % ilmaisuista oli yli 55-vuotiaiden ryhmässä (3 ilmaisua) ja 7 % ilmaisuista 26-35-vuotiaiden ryhmässä. Alle 26-vuotiaiden ja 36-45-vuotiaiden ryhmässä tätä teemaa ei esiintynyt lainkaan.

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5.) Kaikki (100 %) ilmaisut (3 ilmaisua) esiintyivät ainoastaan 46-55-vuotiaiden ryhmässä. Muiden ryhmien vastauksissa ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 6). Ilmaisut jakaantuivat suhteellisen tasaisesti riippumatta iästä. 46-55-vuotiaiden ja alle 26-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli suurin ollen 25 % (3 ilmaisua kummassakin). Yli 55-vuotiaiden, 36-45-vuotiaiden ja 26-35-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 17 % joka ryhmässä (2 ilmaisua kussakin).

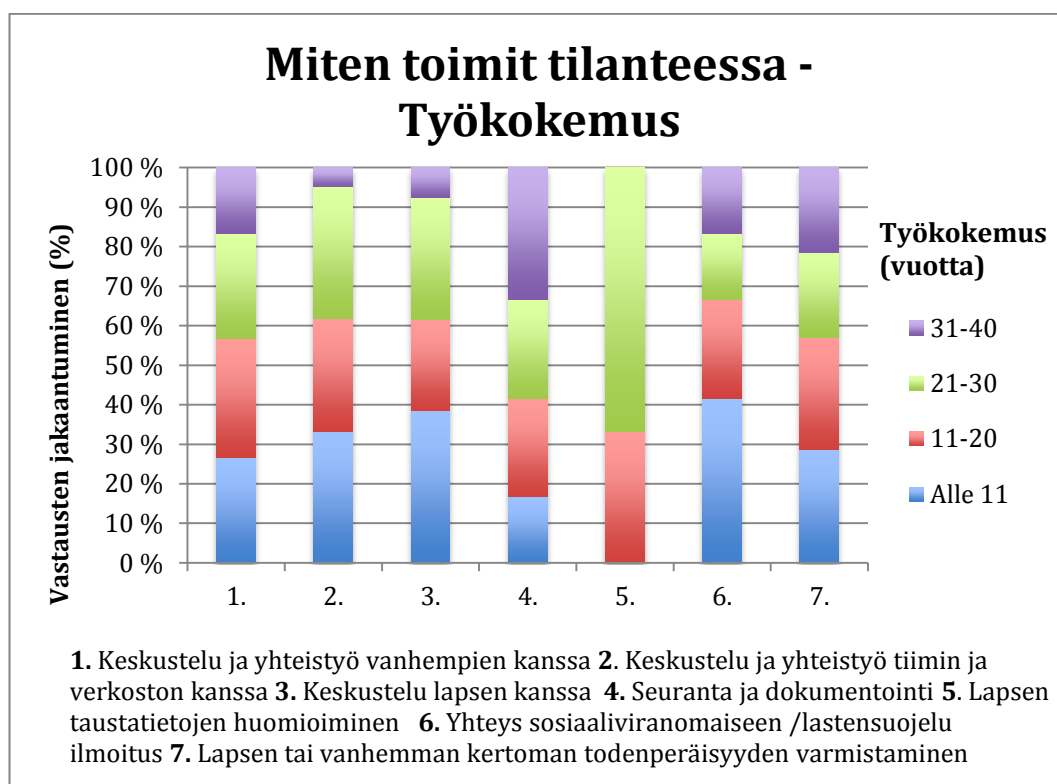
Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 7). Ilmaisujen osuus oli 36 % 46-55-vuotiaiden ryhmässä (5 ilmaisua). 21 % ilmaisuista oli sekä yli 55-vuotiailla että 26-35-vuotiailla (3 ilmaisua). Alle 26-vuotiailla ilmaisujen osuus oli 14 % (2 ilmaisua) ja 7 % esiintyi 36-45-vuotiailla (1 ilmaisu).

Sekä yli 55-vuotiaiden että 36-45-vuotiaiden vastauksissa esiintyi eniten teema 1 *keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa*. 46-55-vuotiaiden ryhmässä eniten ilmaisuja oli sekä teemassa 1. *keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa* että teemassa 2. *keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa*. 26-35-vuotiailla ilmaisujen osuus oli jakaantunut tasaisesti jokaiseen teemaan niin, että vain teemaa 5.

lapsen taustatietojen huomioiminen ei ollut mainittu lainkaan. Alle 26-vuotiailla ilmaisujen osuudet jakaantuivat myös tasaisesti joka teemaan. Eniten ilmaisia (3 ilmaisia kussakin) sai teemat *keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa, keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa sekä yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus* (Teemat 1, 2 ja 6).

7.7.6 Miten toimit tilanteessa – Työkokemus

Kuviossa 22 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 3, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus. Vastaukset jakaantuivat seitsemään eri teemaan. (Ks. teemat kohdasta 7.5.4).



Kuvio 22 Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 3.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 30 % (9 ilmaisia). 27 % ilmaisuista oli sekä 21-30 vuotta että alle 11 vuotta työskennelleiden ryhmässä (8 ilmaisia kummassakin). Loput 17 % ilmaisuista oli 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmässä.

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 21-30 vuotta ja alle 11 vuotta työskennelleiden ryhmissä vastausten osuus oli yhtä suuri eli 33 % (7 ilmaisua kummassakin). 29 % ilmaisuista oli 11-20 vuotta työskennelleiden ryhmässä (6 ilmaisua). 5 % (1 ilmaisu) oli 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmässä.

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). Alle 11 vuotta työskennelleiden osuus oli 38 % (5 ilmaisua) ja 31 % ilmaisuista (4 ilmaisua) esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmässä. 23 % ilmaisuista (3 ilmaisua) oli 11-20 vuotta työskennelleiden ryhmässä. Loput 8 % (1 ilmaisu) esiintyi 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmässä.

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). 31-40 vuotta työskennelleiden osuus oli 33 % (4 ilmaisua). 25 % ilmaisuista oli sekä 21-30 vuotta että 11-20 vuotta työskennelleiden ryhmissä (3 ilmaisua kummassakin). Alle 11 vuotta työskennelleiden osuus oli 17 % (2 ilmaisua).

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5). Ilmaisuista 67 % esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmässä. Loput 33 % ilmaisuista (1 ilmaisu) esiintyi 11-20 vuotta työskennelleiden ryhmässä. 31-40 vuotta ja alle 11 vuotta työskennelleiden ryhmässä tätä ilmausta ei esiintynyt lainkaan.

Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 6). Alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 42 % kaikista ilmaisuista (5 ilmaisua). 25 % ilmaisuista esiintyi 11-20 vuotta työskennelleiden ryhmässä. Loput 34 % ilmaisuista esiintyivät sekä 31-40 vuotta että 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmissä yhtä paljon, eli 17 % kummassakin (2 ilmaisua kummassakin).

Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 7). Ilmaisujen osuus oli sekä 11-20 vuotta että alle 11 vuotta työskennelleiden ryhmissä 29 % (4 ilmaisua kummassakin). Loput ilmaisut esiintyivät tasaisesti sekä 21-30 vuotta että 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa, ilmaisujen osuuden ollessa 21 % molemmissa ryhmissä (3 ilmaisua kummassakin).

Riippumatta työkokemuksesta, jokainen ryhmä toimisi tilanteessa ensisijaisesti *keskustelemalla vanhempien kanssa*. 31-40 vuotta ja 11-20 vuotta työskennellei-

den ryhmä näyttäisivät kuitenkin olevan ainoita, jotka ottaisivat tilanteessa yhteyttä sosiaaliviranomaiseen tai lastensuojeluun.

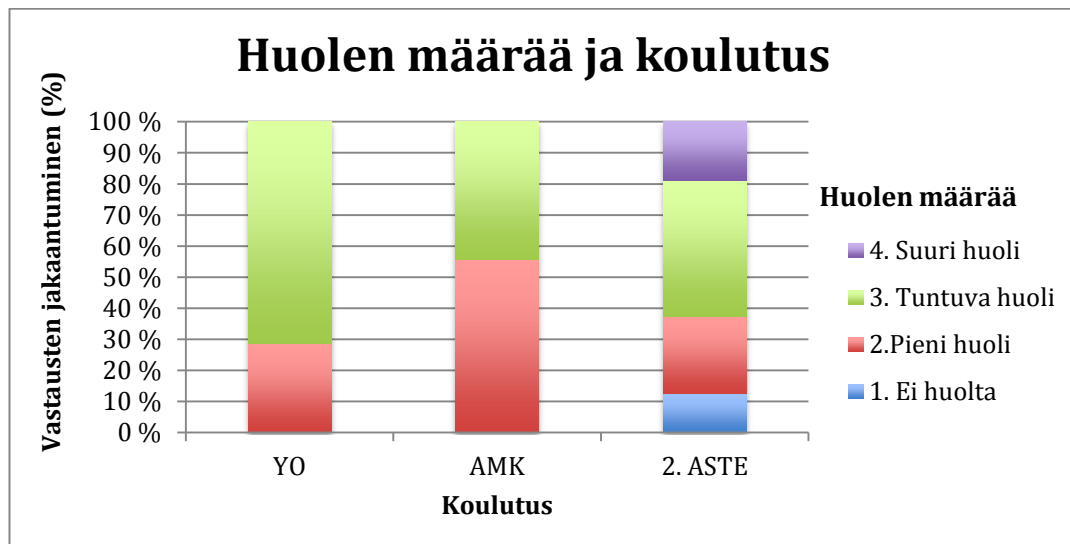
7.8 Tarina 4

Vastaajia pyydettiin arvioimaan huolen määrää ja toimintatapaa seuraavaksi kerrotussa tarinassa.

”4. Ryhmääsi on tullut maahanmuuttajataustainen lapsi. Lapsi, eikä hänen vanhempansa puhu kunnolla suomea, eikä englantia. Lapsi on erittäin vilkas ja energinen ja tulee hyvin toimeen ryhmän muiden lasten kanssa. Lapsi haetaan päiväkodista usein kiireessä ja kovin ottein. Huomaat lapsella olevan aika ajoin mustelmia.”

7.8.1 Huolen määrä - Koulutus

Huolta arvioidessa yhdessä vastauksessa oli vastattu kahteen eri kohtaan, joten vastauksia tuli 38 vastaajien kokonaislukumäärän ollessa 37 Kuviossa 23. esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 4, kun otetaan huomioon vastaajien koulutus.



Kuvio 23 Huolen määrä koulutuksen mukaan tarinassa 4.

Yliopistotutkinnon suorittaneista 71 % koki tuntuvaa huolta (10 vastaajaa) ja loput 29 % kokivat pientä huolta (4 vastaajaa).

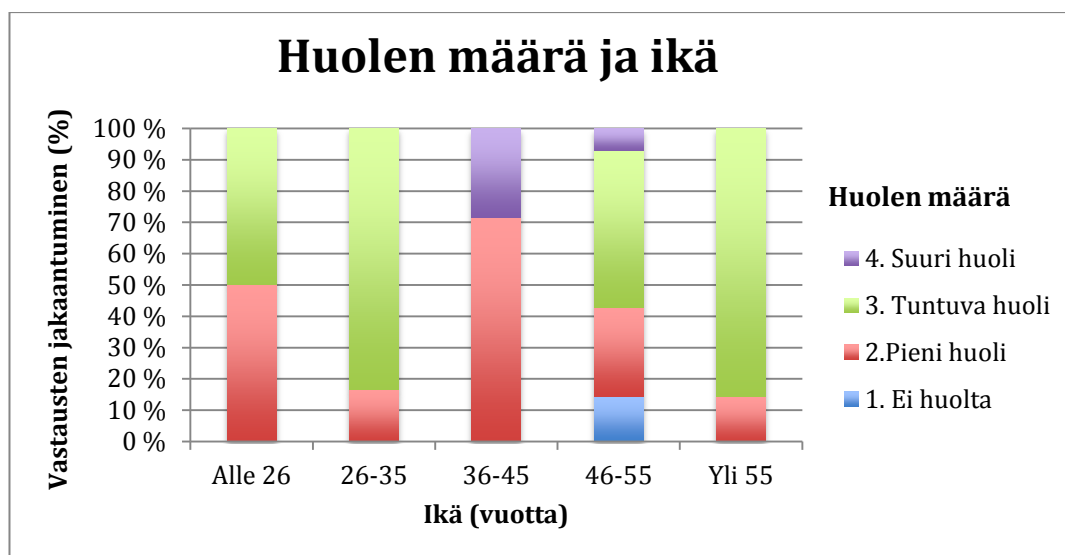
Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista 56 % koki pientä huolta ja 44 % koki pientä huolta.

2. asteen käyneistä 44 % koki tuntuva huolta, 25 % koki pientä huolta ja 19 % koki suurta huolta. Loput 13 % ei kokenut huolta lainkaan.

Vastaukset jakaantuivat eniten 2.asteen suorittaneiden joukossa, jossa esiintyi kaikkia huolen vyöhykkeitä. Ammattikorkeakoulun suorittaneet kokivat eniten pientä huolta, kun taas yliopiston suorittaneet kokivat eniten tuntuva huolta.

7.8.2 Huolen määrä - Ikä

Kuviossa 24 esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 4. kun otetaan huomioon vastaajien ikä.



Kuvio 24 Huolen määrä iän mukaan tarinassa 4.

Alle 26-vuotiaiden vastaukset jakaantuivat tasaisesti siten, 50 % vastaajista koki tuntuva huolta ja toiset 50 % kokivat pientä huolta (2 vastaajaa kummassakin).

26-35-vuotiaiden ryhmässä valtaosa eli 83 % vastaajista koki tuntuva huolta (5 vastaajaa) ja loput 17 % koki pientä huolta (1 vastaaja).

36-45-vuotiaista 71 % koki pientä huolta (5 vastaajaa) ja loput 29 % (2 vastaajaa) kokivat suurta huolta.

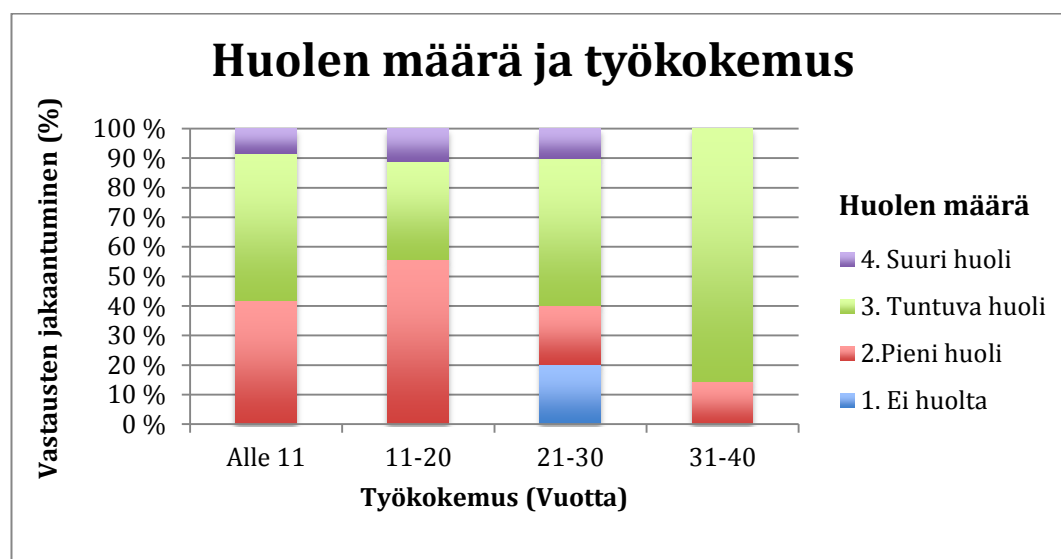
46-55-vuotiaista 50 % vastaajista koki tuntuva huolta (7 vastaajaa). Pientä huolta koki 29 % vastaajista (4 vastaajaa) ja 14 % ei kokenut huolta lainkaan. Loput 7 % koki suurta huolta (1 vastaaja).

Yli 55-vuotiaista 86 % koki tuntuva huolta (6 vastaajaa) ja loput 14 % vastaajista koki pientä huolta (1 vastaaja).

26-35-vuotiaiden, 46-55-vuotiaiden ja yli 55-vuotiaiden ryhmissä koettiin eniten tuntuva huolta. 46-55-vuotiaiden ryhmässä kuitenkin esiintyi jokaista vastausta. 36-45-vuotiaiden ryhmässä koettiin enimmäkseen pientä huolta, mutta samaan aikaan heidän ryhmässään esiintyi eniten myös suurta huolta.

7.8.3 Huolen määrä - Työkokemus

Kuviossa 25 esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 4, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus.



Kuvio 25 Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 4.

Alle 11 vuotta työskennelleistä 50 % koki eniten tuntuva huolta. 42 % vastaajista koki pientä huolta (5 vastaajaa) ja loput 8 % koki suurta huolta (1 vastaaja).

11-20 vuotta työskennelleiden ryhmässä 56 % vastaajista koki pientä huolta (5 vastaajaa), tuntuva huolta koki 33 % vastaajista (3 vastaajaa) ja 11 % koki suurta huolta (1 vastaaja).

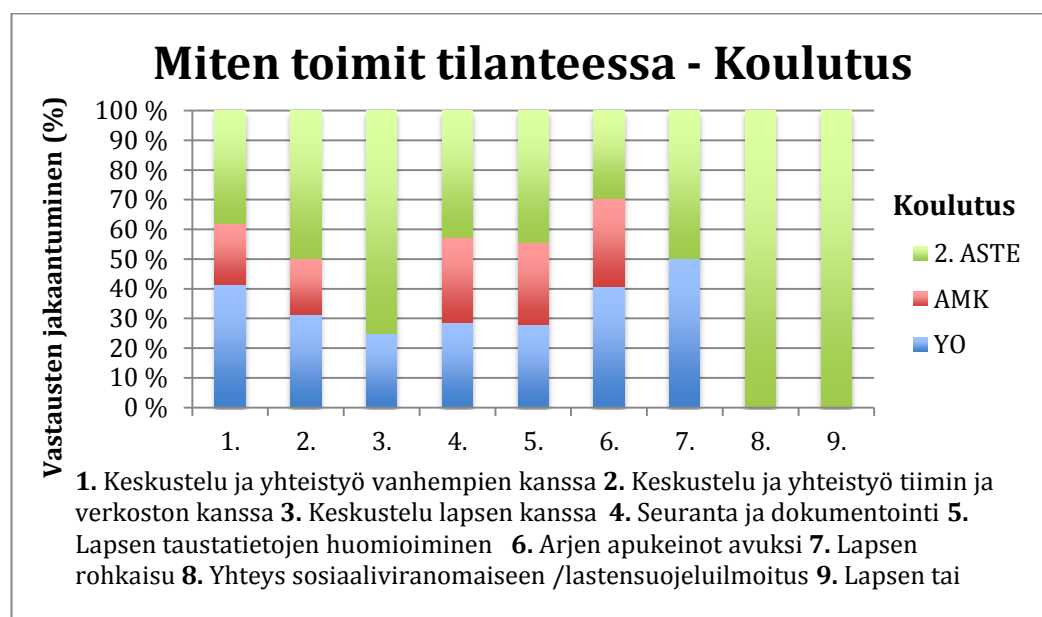
21-30 vuotta työskennelleistä 50 % koki tuntuva huolta (5 vastaajaa). Vastaa-
jista 20 % koki sekä pientä huolta että ei huolta lainkaan (2 vastaajaa kummassa-
kin). 10 % vastaajista (1 vastaaja) koki suurta huolta.

31-40 vuotta työskennelleistä 86 % (6 vastaajaa) koki tuntuva huolta ja loput 14
% koki pientä huolta (1 vastaaja).

Alle 11 vuotta, 11-20 vuotta ja 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmissä esiintyy
jokaisessa suurta huolta. Kuitenkin alle 11 vuotta ja 21-30 vuotta työskennelleiden
ryhmissä suurin osa vastaajista koki tuntuva huolta kun taas 11-20 vuotta työs-
kennelleiden ryhmässä koettiin eniten pientä huolta. 21-30 vuotta työskennellei-
den ryhmä oli ainut ryhmä, jossa osa vastaajista ei kokenut huolta lainkaan. 31-40
vuotta työskennelleistä koki enimmäkseen tuntuva huolta.

7.8.4 Miten toimit tilanteessa - Koulutus

Toimintatapoja arvioitaessa ilmauksia esiintyi eri teemoissa yhteensä 107 kappa-
letta. Kuviossa 26 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 4, kun otetaan
huomioon vastaajien koulutus. Vastaukset jakaantuivat yhdeksään eri teemaan
(Ks. teemat kohdasta 7.5.4)



Kuvio 26 Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 4.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1) ilmaisuista 41 % oli yliopistotutkinnon suorittaneiden vastauksissa (12 ilmaisua). 2. asteen käyneillä ilmaisujen osuus oli 38 % (11 ilmaisua) ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla 21 % (6 ilmaisua).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2) 50 % ilmaisuista esiintyi 2. asteen käyneiden ryhmässä (8 ilmaisua). 31 % ilmaisuista (5 ilmaisua) oli yliopistokoulutuksen käyneiden ryhmässä ja loput 19 % (3 ilmaisua) esiintyi ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä.

Keskustelu vanhempien kanssa (Teema 3). Ilmaisuista 75 % oli 2. asteen koulutuksen käyneiden ryhmässä (3 ilmaisua). Loput 25 % (1 ilmaisu) oli yliopistotutkinnon suorittaneiden ryhmässä. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä tätä ilmaisua ei esiintynyt lainkaan.

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). 43 % ilmaisuista esiintyi 2. asteen käyneiden ryhmässä (3 ilmaisua). Sekä ammattikorkeakoulu- että yliopistotutkinnon suorittaneiden ryhmässä ilmaisujen prosentuaalinen osuus oli 29 % (2 ilmaisua kummassakin).

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5) suurin osa ilmaisuista (44 %) esiintyi 2. asteen koulutuksen käyneillä (8 ilmaisua). Sekä ammattikorkeakoulu- että yliopistotutkinnon suorittaneiden ryhmässä ilmaisujen prosentuaalinen osuus oli 28 % (5 ilmaisua kummassakin).

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6) 40 % ilmaisuista (11 ilmaisua) esiintyi yliopistotutkinnon suorittaneiden ryhmässä. Sekä 2. asteen koulutuksen käyneiden että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmissä ilmaisujen prosentuaalinen osuus oli 30 % (8 ilmaisua kummassakin).

Lapsen rohkaisu (Teema 7) jakautui 2. asteen koulutuksen käyneiden ja yliopistotutkinnon suorittaneiden kesken. Molemmassa ryhmässä prosentuaalinen osuus oli 50 % (2 ilmaisua kummassakin). Näin ollen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä tätä ilmaisua ei esiintynyt lainkaan.

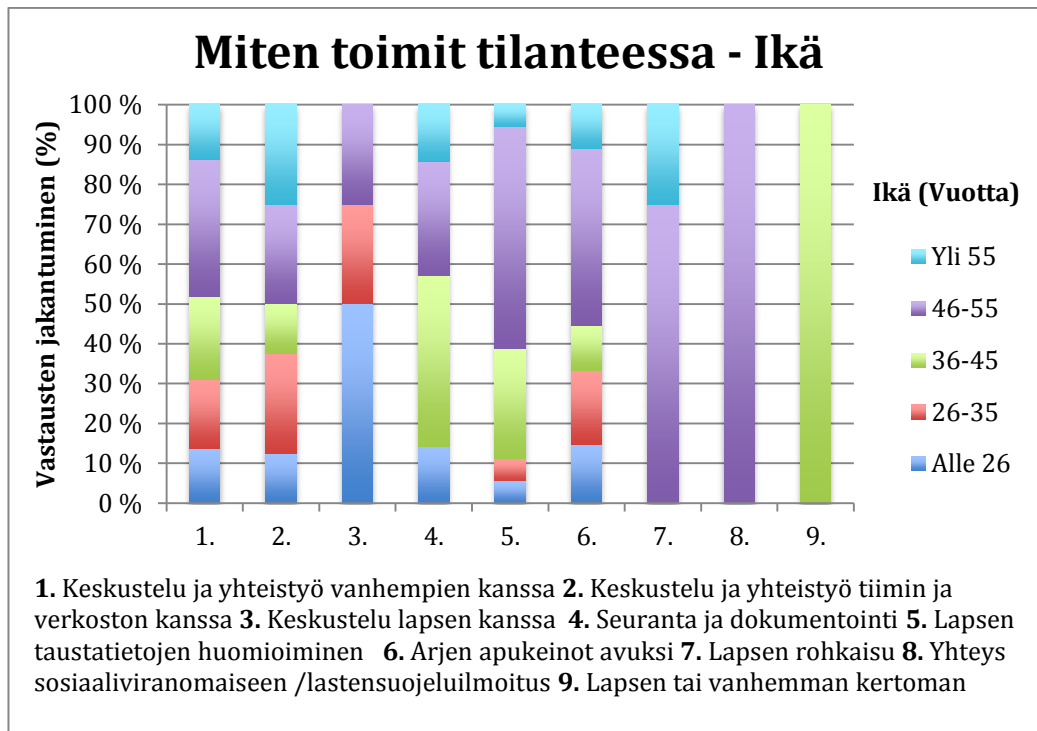
Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 8) esiintyi pelkäästään (100 %) 2. asteen koulutuksen käyneillä (1 ilmaisu). Toisten ryhmien vastauksissa ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 9) esiintyi pelkäästään (100 %) 2. asteen koulutuksen käyneillä (1 ilmaisu). Muiden ryhmien vastauksissa ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

2. asteen koulutuksen käyneet toimisivat tilanteessa eniten *keskustelemalla asiasta vanhempien kanssa*. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ottaisivat tilanteessa *arjen apukeinot avuksi*. Yliopistotutkinnon suorittaneet ottaisivat *asian puheeksi vanhempien kanssa*, mutta lähes yhtä suuri osa ottaisi *arjen apukeinot avuksi*. Ammattikorkeakoulututkinnon ja yliopistotutkinnon suorittaneet eivät pitäneet tärkeänä *yhteydenottoa sosiaaliviranomaisiin tai lapsen/vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistamista*.

7.8.5 Miten toimit tilanteessa – Ikä

Kuviossa 27 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 4, kun otetaan huomioon vastaajien ikä. Vastaukset jakaantuivat yhdeksään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4)



Kuvio 27 Toiminta iän mukaan tarinassa 4.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 35 % ilmaisuista esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (10 ilmaisua) ja 21 % ilmaisuista esiintyi 36-45-vuotta työskennelleiden vastauksissa (6 ilmaisua). 17 % ilmaisuista esiintyi 26-55-vuotta työskennelleiden vastauksissa (5 ilmaisua). Sekä alle 26-vuotiaiden että yli 55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli molemmilla ryhmillä 14 % (4 ilmaisua).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 26-35-vuotiaiden, 46-55-vuotiaiden sekä yli 55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli kussakin ryhmässä 25 % (4 ilmaisua kaikissa ryhmissä). Puolestaan alle 26-vuotiaiden ja 36-45-vuotiaiden vastausten ilmaisujen osuus oli 13 % molemmissa ryhmissä (2 ilmaisua kummassakin).

Keskustelu vanhempien kanssa (Teema 3). 50 % ilmaisuista esiintyi alle 26-vuotiaiden vastauksissa (2 ilmaisua). Sekä 26-35-vuotiaiden että 46-55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 25 % molemmilla (1 ilmaisu kummassakin). 36-45-vuotiaiden sekä yli 55-vuotiaiden vastauksissa ei esiintynyt ollenkaan tätä ilmaisua.

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). 36-45-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli tässä teemassa suurin 43 % (3 ilmaisua). 29 % ilmaisuista esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (2 ilmaisua). Sekä alle 26-vuotiaiden että yli 55-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 14 % (1 ilmaisu kummassakin). 26-35-vuotiaiden vastauksissa ei esiintynyt yhtään ilmaisua tähän teemaan.

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5). 56 % ilmaisuista esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (10 ilmaisua). 28 % ilmaisuista esiintyi puolestaan 36-45-vuotiaiden vastauksissa (5 ilmaisua). Muissa ryhmissä, eli alle 26-vuotiaiden, 26-35-vuotiaiden ja yli 55-vuotiaiden ryhmissä ilmaisujen osuus oli 6 % kussakin (ilmaisu kaikissa).

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6). 46-55-vuotiaiden ryhmässä ilmaisujen osuus oli 46 % kaikista ilmaisuista (12 ilmaisua). 19 % ilmaisuista esiintyi 26-35-vuotiaiden vastauksissa (5 ilmaisua). 15 % ilmaisuista esiintyi puolestaan alle 26-vuotiaiden vastauksissa (4 ilmaisua) ja 12 % ilmaisuista esiintyi yli 55-vuotiaiden vastauksissa (3 ilmaisua). 36-45-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 7 % (2 ilmaisua).

Lapsen rohkaisu (Teema 7). 75 % ilmaisuista (3 ilmaisua) esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa ja loput 25 % yli 55-vuotiaiden vastauksissa (1 ilmaisu). Muissa ryhmissä ei esiintynyt yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 8). Tähän teemaan tuli ilmaisuja ainoastaan 46-55-vuotiaiden vastauksista. Ilmaisujen osuus oli näin ollen 100 % (1 ilmaisu). Muissa ryhmissä ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

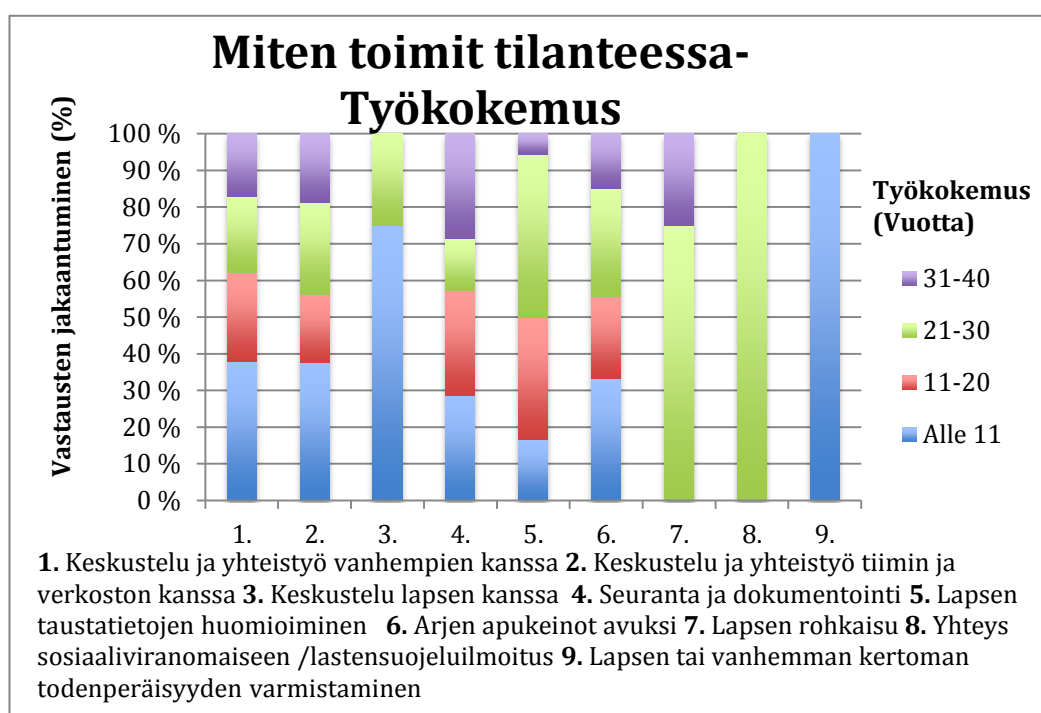
Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 9). Ainoastaan 36-45-vuotiaiden vastauksissa esiintyi ilmauksia tähän teemaan. Näin ollen ilmaisujen osuus oli 100 % (ilmaisu). Muissa ryhmissä ei esiintynyt vastauksia tähän teemaan.

Yli 55-vuotiaiden ryhmässä tuli ilmaisuja eniten teemaan 1. *keskustelu vanhempien kanssa ja teemaan 2. keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa*. 46-55-vuotiaiden ryhmässä ilmaisua oli eniten teemassa 6. *arjen apukeinot avuksi* ja 36-45-vuotiaiden ryhmässä ilmaisuja oli myös eniten teemassa 1. 26-35-vuotiaiden

sekä alle 26-vuotiaiden ryhmissä ilmaisuja esiintyi eniten teemoissa 1. ja 6. Huomattavaa on, että vanhimman ja nuorimman ikäluokan ilmaisujen määrä on lähes samankaltainen joka teemassa.

7.8.6 Miten toimit tilanteessa – Työkokemus

Kuviossa 28 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 4, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus. Vastaukset jakaantuivat yhdeksään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4)



Kuvio 28 Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 4.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 38 % ilmaisuista esiintyi alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa (11 ilmaisua) ja 24 % ilmaisuista esiintyi 11-20 vuotta työskennelleiden vastauksissa (7 ilmaisua). 21-30 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 21 % (6 ilmaisua) ja 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 17 % (5 ilmaisua).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). Tässä teemassa ilmaisut jakautuivat hyvin samankaltaisesti kuin edellisessä teemassa. Alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 38 % (6 ilmaisua) ja 21-30 vuotta työs-

kennelleiden ilmaisujen osuus oli 25 % (4 ilmaisua). Sekä 11-20 vuotta että 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 19 % (3 ilmaisua kummassakin).

Keskustelu vanhempien kanssa (Teema 3). 75 % ilmaisuista esiintyi alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa (3 ilmaisua) ja loput 25 % ilmaisuista esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa (1 ilmaisu). Muiden ryhmien vastauksissa ei esiintynyt ilmauksia tähän ryhmään.

Seuranta ja dokumentointi (Teema 4). Ilmaisujen osuus oli 29 % alle 11 vuotta, 11-20 vuotta sekä 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa (2 ilmaisua kaikissa). 14 % ilmaisuista esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa (1 ilmaisu)

Lapsen taustatietojen huomioiminen (Teema 5). 21-30 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 44 % (8 ilmaisua) ja 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 33 % (6 ilmaisua). 17% ilmaisuista esiintyi alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa ja loput 6 % (1 ilmaisu) esiintyi 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa.

Arjen apukeinot avuksi (Teema 6). 33 % ilmaisuista esiintyi alle 11 vuotta työskennelleiden ryhmässä (9 ilmaisua) ja hieman vähemmän, 30 % ilmaisuista esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa. 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 22 % (6 ilmaisua) ja 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 15 % (4 ilmaisua).

Lapsen rohkaisu (Teema 7). Ilmaisuista 75 % esiintyi 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa (3 ilmaisua) ja loput 25 % esiintyi 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa (1 ilmaisu). Muissa ryhmissä ilmaisuja tähän teemaan ei ollut.

Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 8). Ainoastaan yksi ilmaisu tuli tähän teemaan 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmästä. Näin ollen osuus kaikista ilmaisuista oli 100 % (1 ilmaisu) eikä muissa ryhmissä esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

Lapsen tai vanhemman kertoman todenperäisyyden varmistaminen (Teema 9).

Tässä teemassa puolestaan esiintyi vain yksi ilmaisu alle 11 vuotta työskennelleiden joukosta. Näin ollen ilmaisujen osuus oli 100 % kaikista ilmaisuista (1 ilmaisu), eikä muista ryhmistä tullut ilmaisuja tähän teemaan.

Alle 11 vuotta, 11-20 vuotta ja 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmässä eniten ilmaisuja tuli teemaan 1, *keskustelu vanhempien kanssa*. 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmässä ilmaisuja esiintyi eniten teemassa 6. *arjen apukeinot avuksi*.

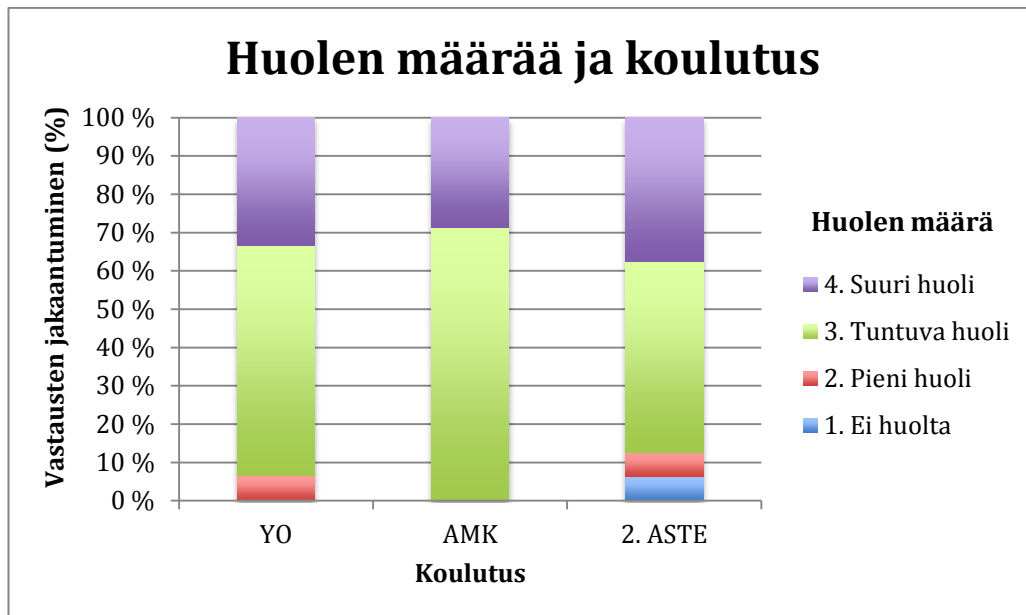
7.9 Tarina 5

Vastaajia pyydettiin arvioimaan huolen määrää ja toimintatapaa seuraavaksi kerrotussa tarinassa.

”5. Ryhmässäsi on 4-vuotias lapsi. Hän käyttäytyy usein aggressiivisesti muita kohtaan. Olet nähnyt lapsen useaan otteeseen tönimässä toisia. Lapsi on otettu puhutteluun asiasta, mutta hän kieltää tehneensä mitään. Lapsen puheet ovat myös hyvin väkivaltaissävytteisiä. Hän on muun muassa uhannut teljetä päiväkodin henkilökunnan kananhäkkiin ja tappaa heidät. Olet saanut tietää, että lapsi saa pelata kotona paljon pelikonsolilla sota-pelejä. Lapsen vanhemmat eivät ole yhteistyöhaluisia ja he kieltäytyvät keskustelemasta lapsen asioista henkilökunnan kanssa.”

7.9.1 Huolen määrä - Koulutus

Huolta arvioidessa yhdessä vastauksessa oli vastattu kahteen eri kohtaan, joten vastauksia tuli 38 vastaajien kokonaislukumäärän ollessa 37 Yhdessä vastauksessa vastaaja oli arvioinut huolen suuruudeksi 1 eli ei huolta ollenkaan, vaikka hänen vastaukset kertoivat huolen olevan suuri. Taulukoissa vastaus esitettiin kuitenkin kohdassa 1 eli ei huolta. Kuviossa 29. esitellään vastaajien kokemaa huolen määrää tarinassa 5, kun otetaan huomioon vastaajien koulutus.



Kuvio 29 Huolen määrä koulutuksen mukaan tarinassa 5.

Yliopistotutkinnon suorittaneista suurin osa (60 %) koki tuntuva huolta (9 vastaajaa). 33 % koki suurta huolta ja loput 7 % koki pientä huolta.

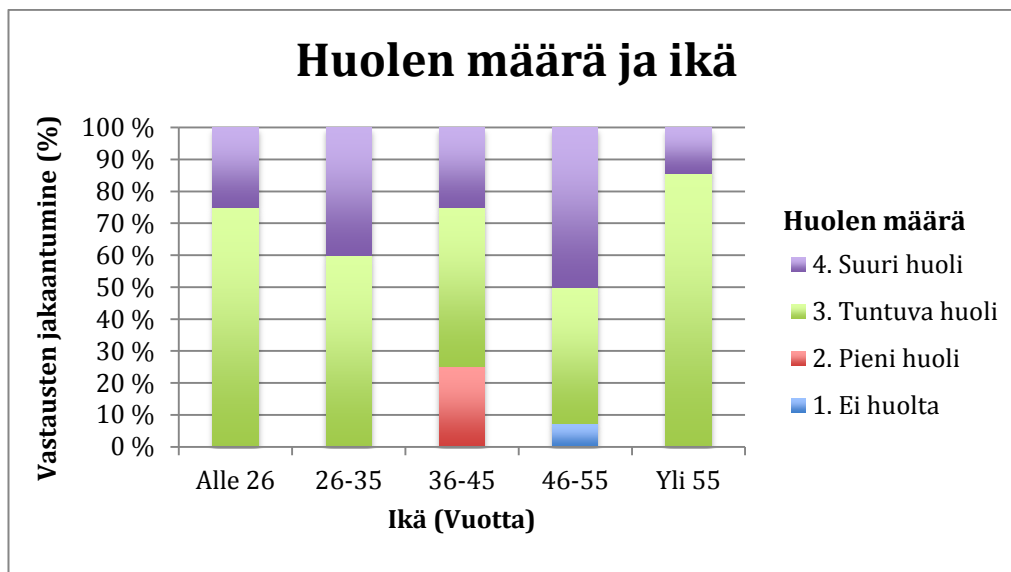
Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet kokivat eniten (71 %) tuntuva huolta (5 vastaajaa) ja 23 % koki suurta huolta (2 vastaajaa).

2. asteen suorittaneista puolet (50 %) koki tuntuva huolta (8 vastaajaa) ja 38 % vastaajista koki suurta huolta (6 vastaajaa). 6 % vastaajista (1 vastaaja) koki pientä huolta ja yhtä moni ei kokenut huolta lainkaan.

Vastaukset olivat lähes samankaltaiset koulutuksesta riippumatta. Valtaosa vastaajista koki tarinassa tuntuva huolta ja toiseksi eniten suurta huolta.

7.9.2 Huolen määrä - Ikä

Kuviossa 30. esitellään vastaajien kokema huolen määrää tarinassa 5, kun otetaan huomioon vastaajien ikä.



Kuvio 30 Huolen määrä iän mukaan tarinassa 5.

Alle 26-vuotiaiden ryhmässä 75 % vastaajista (3 vastaajaa) koki tuntuva huolta ja loput 25 % (1 vastaaja) koki suurta huolta.

26-35-vuotiaiden ryhmässä 60 % vastaajista (3 vastaajaa) koki tuntuva huolta ja loput 40 % (2 vastaajaa) koki suurta huolta.

36-45-vuotiaiden ryhmässä 50 % vastaajista (4 vastaajaa) koki tuntuva huolta. Vastaajista 25 % koki sekä suurta huolta että pientä huolta (2 vastaajaa kummasakin).

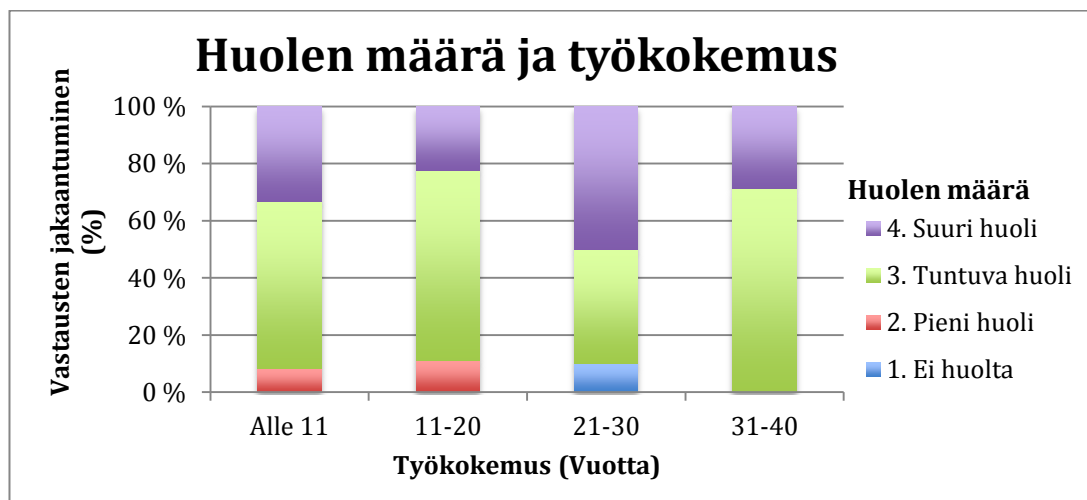
46-55-vuotiaiden ryhmässä puolet (50 %) koki suurta huolta (7 vastaajaa). Tuntuva huolta koki 43 % vastaajista (6 vastaajaa) ja 7% vastaajista (1 vastaaja) ei kokenut huolta lainkaan.

Yli 55-vuotiaiden ryhmässä 86 % vastaajista (6 vastaajaa) koki tuntuva huolta ja loput 14 % (1 vastaaja) koki suurta huolta.

Iästä huolimatta valtaosa vastaajista koki tuntuva huolta. Ainoastaan 46-55-vuotiaiden ryhmässä koettiin enemmän suurta huolta kuin tuntuva huolta. Samassa ryhmässä esiintyi myös vastaus kohdassa ei huolta. 36-45-vuotiaiden ryhmä oli ainoa, jossa esiintyi pientä huolta.

7.9.3 Huolen määrä - Työkokemus

Kuviossa 31 esitellään vastaajien kokema huolen määrää tarinassa 5, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus.



Kuvio 31 Huolen määrä työkokemuksen mukaan tarinassa 5.

Alle 11 vuotta työskennelleistä 58 % vastaajista (7 vastaajaa) koki tuntuva huolta. 33 % vastaajista (4 vastaajaa) koki suurta huolta ja loput 8 % (1 vastaaja) koki pientä huolta.

11-20 vuotta työskennelleet kokivat eniten (67 %) tuntuva huolta (6 vastaajaa). 22 % vastaajista koki suurta huolta (2 vastaajaa) ja 11 % (1 vastaaja) koki tilanteessa pientä huolta.

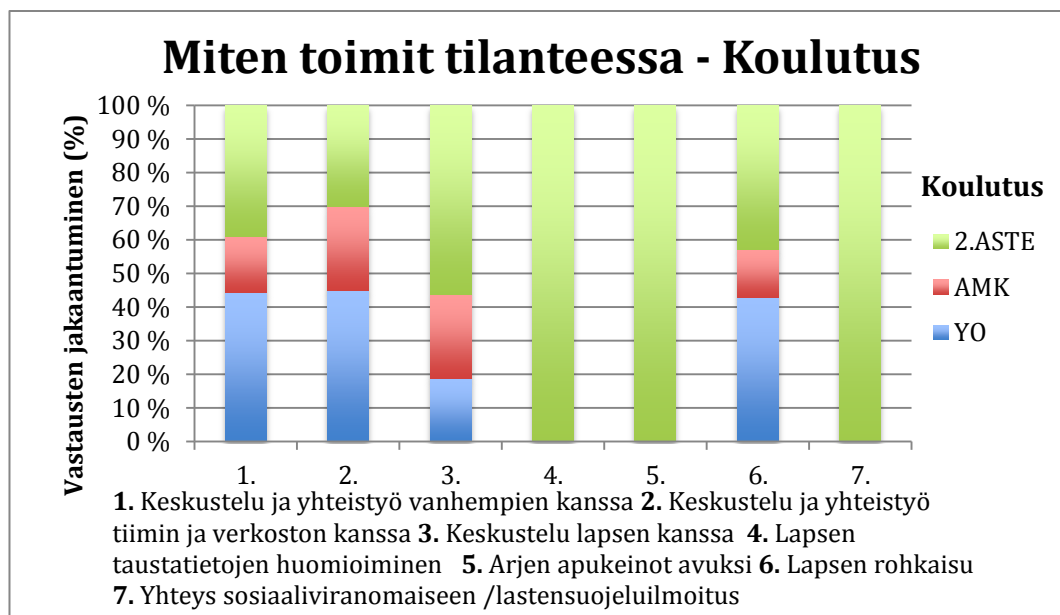
21-30 vuotta työskennelleistä puolet (50 %) koki tilanteessa suurta huolta (5 vastaajaa). 40 % vastaajista koki tuntuva huolta (4 vastaajaa) ja 10 % (1 vastaaja) ei kokenut huolta.

31-40 vuotta työskennelleistä 71 % koki tuntuva huolta (5 vastaajaa) ja loput 29 % koki suurta huolta (2 vastaajaa).

21-30 vuotta työskennelleiden ryhmässä koettiin enimmäkseen suurta huolta, kun muissa ryhmissä koettiin enimmäkseen tuntuva huolta. Pientä huolta koettiin alle 11 vuotta työskennelleiden sekä 11-20 vuotta työskennelleiden ryhmässä.

7.9.4 Miten toimit tilanteessa – Koulutus

Toimintatapoja arvioitaessa ilmauksia esiintyi eri teemoissa yhteensä 86 kappaletta. Kuviossa 32 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 5, kun otetaan huomioon vastaajien koulutus. Vastaukset jakaantuivat seitsemään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4)



Kuvio 32 Toiminta koulutuksen mukaan tarinassa 5.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 44 % ilmaisuista oli yliopistotutkinnon suorittaneilla (8 ilmaisua) ja 2. asteen käyneiden ilmaisujen osuus oli puolestaan 39 % (7 ilmaisua). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli 17 % (3 ilmaisua).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). 45 % ilmaisuista esiintyi yliopistotutkinnon suorittaneiden vastauksissa (18 ilmaisua). 30 % ilmaisuista esiintyi 2. asteen koulutuksen käyneiden vastauksissa (12 ilmaisua) ja hieman vähemmän (25 %) vastauksista esiintyi ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vastauksissa (10 ilmaisua).

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). 56 % esiintyi 2. asteen koulutuksen käyneiden vastauksissa (9 ilmaisua). 25 % ilmaisuista esiintyi ammattikorkeakoulutut-

kinnon suorittaneiden vastauksissa (4 ilmaisua) ja 19 % ilmaisuista esiintyi yliopistotutkinnon suorittaneiden joukossa (3 ilmaisua).

Lapsen taustatietojen huomiointi (Teema 4). Tässä teemassa ilmaisuja esiintyi ainoastaan 2. asteen koulutuksen käyneiden vastauksissa, näin ollen ilmaisujen osuus oli 100 % kaikista ilmaisuista (1 ilmaisu). Yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

Arjen apukeinot avuksi (Teema 5). Samoin kuin edellisessä teemassa, ainoastaan 2. asteen koulutuksen käyneiden vastauksissa esiintyi ilmaisu tähän teemaan. Ilmaisujen osuus on näin ollen 100 % kaikista ilmaisuista (1 ilmaisu). Yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla ei esiintynyt ilmaisuja tähän teemaan.

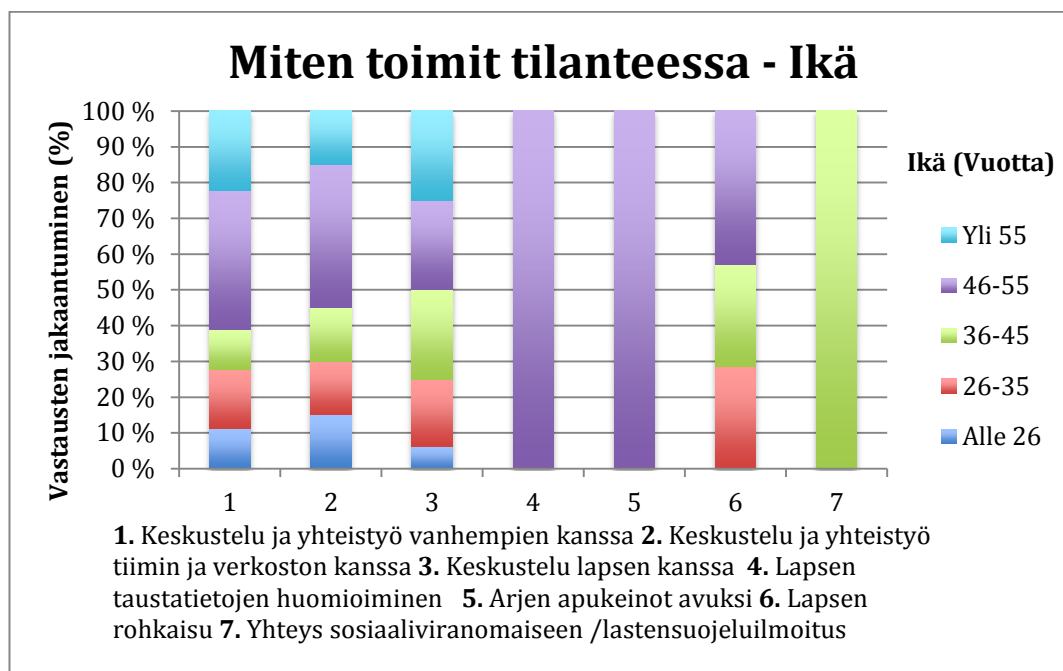
Lapsen rohkaisu (Teema 6). Sekä yliopistotutkinnon suorittaneiden että 2. asteen koulutuksen käyneiden ilmaisujen osuus oli 43 % (3 ilmaisua kummassakin). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ilmaisujen osuus oli 14 % (1 ilmaisu).

Yhteys sosiaaliviranomaiseen/lastensuojeluilmoitus (Teema 7). Myös tässä teemassa, kuten teemassa 4. ja 5. ilmaisuja esiintyi ainoastaan 2. asteen koulutuksen käyneiden vastauksissa. Ilmaisujen osuus oli 100 % kaikista ilmaisuista (3 ilmaisua) eikä yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden joukossa esiintynyt yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ilmaisujen jakaantuminen oli hyvin yhteneväistä. Molemmilla ryhmillä ilmaisuja esiintyi ainoastaan teemoissa 1, 2, 3 ja 6 (*keskustelu vanhempien kanssa, keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa, keskustelu lapsen kanssa ja lapsen rohkaisu*). Tämän lisäksi molemmissa ryhmissä tuli eniten ilmaisuja teemaan 2. ja teemassa 6. oli vähiten ilmaisuja. Myös 2. asteen koulutuksen käyneillä ilmaisuja esiintyi eniten teemassa 2. Vähiten ilmaisuja esiintyi teemoissa 4. ja 5. (*Lapsen taustatietojen huomioiminen ja arjen apukeinot avuksi*) joihin ei siis muista ryhmistä tullut ilmaisuja ollenkaan.

7.9.5 Miten toimit tilanteessa – Ikä

Kuviossa 33 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 5, kun otetaan huomioon vastaajien ikä. Vastaukset jakaantuivat seitsemään eri (Ks. teemat kohdasta 7.5.4)



Kuvio 33 Toiminta iän mukaan tarinassa 5.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). 39 % ilmaisuista esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa (7 ilmaisua). Toiseksi eniten (22 %) ilmaisuja esiintyi yli 55-vuotiaiden ryhmässä (4 ilmaisua). 17 % ilmaisuista esiintyi 26-35-vuotiaiden vastauksissa (3 ilmaisua). Sekä 36-45-vuotiaiden että alle 26-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 11 % (2 ilmaisua kummassakin).

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). Myös tässä teemassa 46-55-vuotiaiden ilmaisujen osuus (40 %) oli suurin (16 ilmaisua). Kaikkien muiden ryhmien osuus oli 15 % (6 ilmaisua joka ryhmässä).

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). Yli 55-vuotiaiden, 46-55-vuotiaiden ja 36-45-vuotiaiden ryhmien ilmaisujen osuus oli 75 %, kunkin ryhmän ilmaisujen ollessa 25 % (4 ilmaisua kaikissa ryhmissä). 26-35-vuotiaiden ryhmässä ilmaisujen

osuus oli 19 % (3 ilmaisu) ja alle 26-vuotiaiden ryhmässä ilmaisujen osuus oli 6 % (1 ilmaisu).

Lapsen taustatietojen huomiointi (Teema 4). Ilmaisuja esiintyi ainoastaan 46-55-vuotiaiden ryhmässä. Näin ollen ilmaisujen osuus oli 100 % (1 ilmaisu) ja muissa ryhmissä ei esiintynyt ollenkaan ilmaisuja tähän teemaan.

Arjen apukeinot avuksi (Teema 5). Kuten teemassa 4. myös tähän teemaan tuli ilmaisuja ainoastaan 46-55-vuotiaiden ryhmästä. Näin ollen ilmaisujen osuus oli 100 % (1 ilmaisu), eikä muista ryhmistä tullut yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

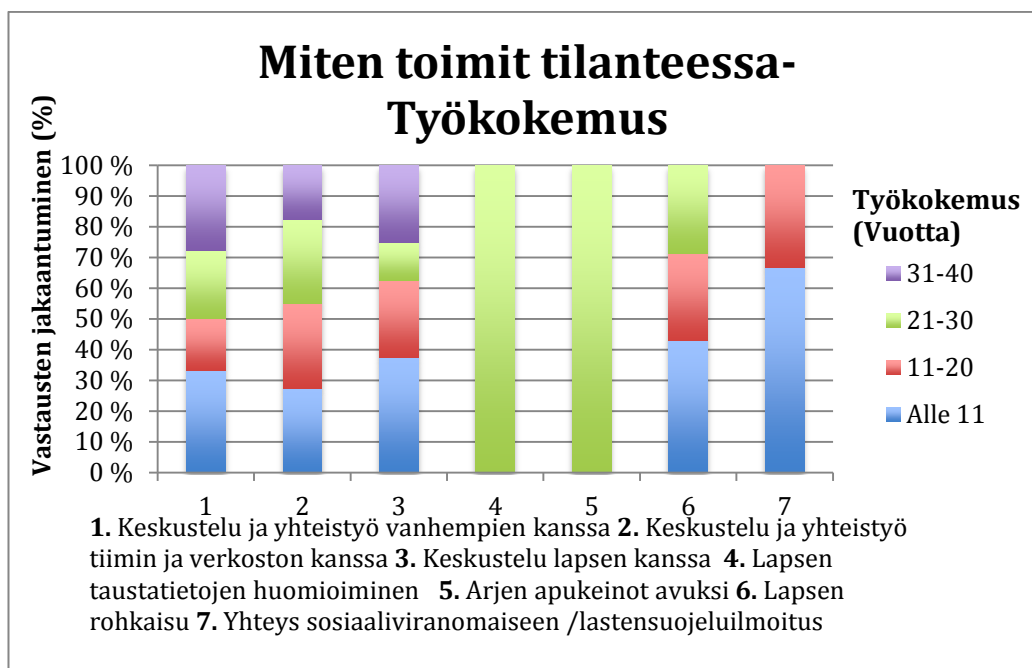
Lapsen rohkaisu (Teema 6). 43 % kaikista ilmaisuista esiintyi 46-55-vuotiaiden vastauksissa. Sekä 36-45-vuotiaiden että 26-35-vuotiaiden ilmaisujen osuus oli 29 % (2 ilmaisuja kummassakin ryhmässä). Yli 55-vuotiaiden ja alle 26-vuotiaiden ryhmissä ei esiintynyt yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

Yhteys sosiaaliviranomaiseen /lastensuojeluilmoitus (Teema 7). Ainoastaan 36-45-vuotiaiden ryhmässä tuli ilmaisuja tähän teemaan. Näin ollen tämän ryhmän ilmaisujen osuus oli 100 % kaikista ilmaisuista (3 ilmaisuja). Muista ryhmistä ei tullut yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

Sekä nuorimman että vanhimman ikäryhmän vastaukset keskittyivät ainoastaan teemoihin 1, 2 ja 3. (*keskustelu vanhempien kanssa, keskustelu tiimin ja verkoston kanssa sekä keskustelu lapsen kanssa.*) Molemmissa ryhmissä eniten ilmaisuja tuli teemaan 2, kuten jokaisessa muussakin ryhmässä.

7.9.6 Miten toimit tilanteessa – Työkokemus

Kuviossa 34 esitellään vastaajien toimintatapoja tarinassa 5, kun otetaan huomioon vastaajien työkokemus. Vastaukset jakaantuivat seitsemään eri teemaan (Ks. teemat kohdasta 7.5.4)



Kuvio 34 Toiminta työkokemuksen mukaan tarinassa 5.

Keskustelu ja yhteistyö vanhempien kanssa (Teema 1). Ilmaisut jakaantuivat hyvin tasaisesti eri ryhmien kesken. 33 % ilmaisuista esiintyi Alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa (6 ilmaisua) ja 28 % ilmaisuista esiintyi 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa. 22 % ilmaisuista oli 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa ja loput 17 % ilmaisuista oli 11-20 vuotta työskennelleiden joukossa.

Keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa (Teema 2). Myös tässä teemassa ilmaisujen määrä oli hyvin tasaväkeä. Alle 11 vuotta, 11-20 vuotta ja 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmien ilmaisujen osuus kaikissa sama 28 % (11 ilmaisua kaikissa ryhmissä). 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 18 % (7 ilmaisua).

Keskustelu lapsen kanssa (Teema 3). Alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 38 %. Sekä 11-20 vuotta että 31-40 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli molemmissa ryhmissä 25 % (4 ilmaisua kummassakin). 21-30 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 13 % (2 ilmaisua).

Lapsen taustatietojen huomiointi (Teema 4). Tässä teemassa ilmaisuja esiintyi ainoastaan 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa. Näin ollen tämän ryhmän

ilmaisujen osuus oli 100 % (1 ilmaisu). Muista ryhmistä ei tullut yhtään ilmaisuja tähän teemaan.

Arjen apukeinot avuksi (Teema 5). Samoin kuin edellisessä teemassa, myös tässä ilmaisuja esiintyi ainoastaan 21-30 vuotta työskennelleiden vastauksissa. Ilmaisujen osuus oli 100 % kaikista ilmaisuista (1 ilmaisu). Muista ryhmistä ei tullut yhtään ilmaisua tähän teemaan.

Lapsen rohkaisu (Teema 6). 43 % ilmaisuista oli alle 11 vuotta työskennelleiden vastauksissa. 29 % ilmaisuista oli 11-20 vuotta työskennelleiden ryhmässä, kuin myös 21-30 vuotta työskennelleiden ryhmässä (2 ilmaisua kummassakin ryhmässä). 31-40 vuotta työskennelleiden vastauksissa ei esiintynyt yhtään ilmaisua tähän teemaan.

Yhteys sosiaaliviranomaiseen /lastensuojeluilmoitus (Teema 7). Tässä teemassa vastauksia esiintyi ainoastaan alle 11 vuotta ja 11-20 vuotta työskennelleiden vastauksissa. Alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 67 % (2 ilmaisua) ja 11-20 vuotta työskennelleiden ilmaisujen osuus oli 33 % (1 ilmaisu). 21-30 vuotta ja 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmässä ilmaisuja ei esiintynyt ollenkaan.

Jokaisessa ryhmässä ilmaisuja esiintyi selkeästi eniten teemassa 2. *keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa*. 31-40 vuotta työskennelleiden ryhmässä ilmaisuja esiintyi ainoastaan teemoissa 1, 2 ja 3. (*keskustelu vanhempien kanssa, keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa sekä keskustelu lapsen kanssa*). Huomioitavaa on että myös Alle 11 vuotta työskennelleiden ilmaisuja oli näissä kolmessa teemassa eniten. Kahdessa muussa ikäryhmässä ei ollut merkittäviä eroja ilmaisujen jakaantumisessa, sillä ilmaiset jakaantuivat hyvin tasapuolisesti teemojen välillä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen avulla selvitettiin Seinäjoen kaupungin varhaiskasvattajien toimintatapoja erilaisissa lastensuojelullista huolta herättävissä tilanteissa. Tutkimusongelmana oli selvittää vaikuttavatko ikä, koulutus tai varhaiskasvatusalan työkokemus varhaiskasvattajien toimintatapoihin tarinoiden tilanteissa tai vaikuttaako edellä mainitut tekijät varhaiskasvattajien kokemaan huoleen merkittävästi. Tulosten luotettavuutta pyrittiin parantamaan viemällä ja hakemalla kyselylomakkeet henkilökohtaisesti päiväkoteihin. Tutkimukseen ei otettu mukaan esimerkiksi päiväkotiaivustajia, sillä tutkimuksen haluttiin mukaan ainoastaan lain määrittelemät varhaiskasvattajat.

Tutkimuksen kyselylomakkeessa otettiin selvää, onko huolen vyöhykkeistö varhaiskasvattajille entuudestaan tuttu. Vastauksista käy ilmi, että hieman yli puolet vastaajista tunsi huolen vyöhykkeistön ja jopa 32% varhaiskasvattajista ei ollut kuullut vyöhykkeistöstä aiemmin. Huolen vyöhykkeistön avulla selvitettiin varhaiskasvattajien kokemaa huolta esimerkkitarinoiden avulla. Kyselylomakkeessa esitetyt tarinat olivat muunneltuja esimerkkejä päiväkodin arjessa kohdatuista tilanteista. Kyselylomakkeessa ei oltu määritelty valmiiksi vastausvaihtoehtoja, vaan analysoinnissa käytetyt teemat määriteltiin vastauksista tehdyllä sisällönanalyysillä. Vastauksista tehdyt johtopäätökset on tehty sillä oletuksella, että vastaajat tekisivät tilanteessa pelkästään mainitsemaansa asioita, vaikka todellisuudessa he eivät varmasti tulleet ajatelleeksi kaikkia vaihtoehtoja kyselyä tehdessään. Mikäli vastausvaihtoehdot oltaisiin määritelty kysymyslomakkeeseen, olisivat vastaukset todennäköisesti olleet paikkaansa pitävämpiä.

Tutkimuksesta tehtäviä johtopäätöksiä miettiessä otettava huomioon, että vastaajien ryhmittelyssä on lukumäärällisiä eroavaisuuksia. Esimerkiksi yliopistotutkinnon suorittaneita oli 14 henkilöä ja toisen asteen koulutuksen suorittaneita 16 kappaletta, kun taas ammattikorkeakoulun käyneitä oli vain seitsemän (7) kappaletta. Tämä tekee vaikeaksi tuloksen vertailtavuuden. Lukumäärällisiä eroavaisuuksia löytyy myös ikäjakaumaa tarkasteltaessa. Suurimmassa osassa ryhmistä

on lähes saman verran vastaajia. Poikkeuksena 46-55 -vuotiaiden ryhmä, jossa vastaajajoukko oli huomattavasti suurempi.

Huolen suuruutta tarkasteltaessa voidaan nähdä että koulutuksen osalta vastaukset olivat jokaisessa ryhmässä hyvin samanlaiset. Nähtävillä on vain pieniä eroja eri tarinoissa. Viisi vastaajaa oli vastannut useampaan kuin yhteen kohtaan huolen vyöhykkeistössä ja yksi vastaajista on vastannut huolen vyöhykkeistöön arvostuksen yksi (1), vaikka on tekstissä ilmaissut olevansa erittäin huolestunut tilanteesta. On siis pääteltävissä, että vastaaja on merkannut vastauksensa väärin ja on todennäköisesti tarkoittanut huolensa olevan suurin mahdollinen huolen vyöhykkeistön mukaan.

Ikää tarkasteltaessa huomioitavaa on, että nuorimmat, eli alle 26-vuotiaat kokivat keskimäärin huolensa pienemmäksi kuin muut ryhmät. Toisaalta tässä ryhmässä vastaajien määrä oli myös pienin. Kun taas katsotaan 46-55-vuotiaiden ryhmää, joissa vastaajia oli eniten, vaihteli myös koettu huolen määrä enemmän kuin muissa ryhmässä. Eli voidaan myös päätellä, että erot vastauksissa ikäryhmien välillä voi johtua pitkälti siitä, että vastaajaryhmien koot olivat eri kokoisia, sillä muissa ryhmässä (26-35, 36-45 ja yli 55-vuotiaat) vastaukset olivat samansuuntaisia.

Työkokemuksen näkökulmasta 21-30 vuotta työskennelleiden vastaukset vaihtelivat eniten joka tarinassa. Heidän ryhmässä esiintyi lähes joka tarinassa (4/5) kaikkia huolen vyöhykkeitä kun muilla ryhmillä vastaukset jakaantuivat lähinnä 2 tai 3 eri vyöhykkeeseen.

Kuitenkaan ei ole selkeästi nähtävissä, että joku tietty ryhmä kokisi huolensa olevan aina pienempi tai suurempi kuin muissa ryhmässä. Voisi ajatella, että nuoret, hiljattain valmistuneet voisivat kokea huolen pieneksi siksi, että heillä on vielä tuoreessa mielessä miten toimia erilaisissa tilanteissa ja toisaalta nuoret ovat usein kovin luottavaisia omiin kykyihin ja taitoihin. Toisaalta heidän ikäryhmässä huolta saattaa kasvattaa kokemattomuus alalla. Vastaavasti vanhemmat työntekijät ja pidempään töissä olleet voisivat kokea huolen suureksi, sillä ongelmat ja haasteet ovat muuttuneet lähiaikoina ja niiden havainnointiin on yritetty panostaa. Kuiten-

kin pitkän työkokemuksen omaavat voivat olla juuri kokemuksensa vuoksi varmoja eikä sen vuoksi koe niin suurta huolta.

Saaduista vastauksista voidaan päätellä, että kasvatuskumppanuus on merkittävä tekijä varhaiskasvattajien keskuudessa, sillä ensisijaisesti he keskustelisivat aina vanhempien kanssa riippumatta iästä, koulutuksesta ja työkokemuksesta. Lisäksi lapsen taustatietojen huomiointi esiintyi useassa vastauksessa, joka on myös tärkeä osa kasvatuskumppanuutta. Erittäin yleiseksi vastaukseksi osoittautui myös keskustelu ja yhteistyö tiimin ja verkoston kanssa. Tuloksista ilmeni myös, että toisinaan varhaiskasvattajat vain seuraavat ja dokumentoivat tilannetta, eivätkä välttämättä puutu siihen välittömästi, vaikka tilanne voisikin sitä vaatia. Lapsen kanssa keskustelu nousi myös esille useissa varhaiskasvattajien vastauksissa. Tämä liittyy olennaisesti välittämisen pedagogiikkaan, jossa lapselle annetaan hänen tarvitsemansa huomio.

Tutkimustuloksista voidaan päätellä vastoin odotuksiamme, että iällä, koulutuksella tai työkokemuksella ei ole merkitystä varhaiseen puuttumiseen. On otettava huomioon, että saatuja tuloksia ei tarkasteltu yksittäisen ihmisen taustatietojen kokonaisuuksia tai toimintatapoja huomioon ottaen, vaan tuloksia eriteltiin vastaajan iän, koulutuksen ja työkokemuksen mukaan. Näin ollen esimerkiksi lähihoitajatutkimuksen suorittanut, mutta pitkän työuran tehnyt henkilö, voi omata enemmän valmiuksia kuin korkeamman koulutuksen suorittanut henkilö. Toisaalta lyhyemmän työuran varhaiskasvatuksen saralla omaava henkilö on voinut saada kokemusta aiemmasta työstään, mikä on voinut kasvattaa esimerkiksi hänen lastensuojelullisia valmiuksiaan.

9 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli työlästä ja aikaa vievää. Onneksi työskentely aloitettiin hyvissä ajoin ja pystyimme työstämään tutkimusta ajan kanssa. Kuitenkin loppumetreillä vastausten analysointi tehtiin uudestaan selkeämmäksi, joten kiire ehti yllättää. Aihe oli kuitenkin molemmille mieleinen, joten työskentelymotivaatio pysyi hyvin yllä. Teoriatietoa etsittiin kirjastosta moneen eri otteeseen, jotta tutkimuksesta saataisiin mahdollisimman kattava. Tutkimme kirjallisuutta lähinnä tutkimuksemme teorian viitekehystä. Yhdistelemällä koulutuksesta ja työelämästä saatuja tietoja kirjoista saatuihin tietoihin, saimme tutkimuksen teorian rakennettua.

Aineiston analyysi oli haastavaa, sillä tutkimuksen edetessä huomasimme kyselylomakkeessa olevan liian monta tarinaa. Lisäksi vastausten teemoittelu tuotti ongelmia, sillä joka kysymyksessä täytyi ottaa huomioon ikä, koulutus ja työkokemus. Tämä hidasti tulosten analysointia huomattavasti. Tutkimuksesta saatujen vastausten selkiyttämiseksi jouduimme turvautumaan useisiin kuvaajiin.

Jouduimme jättämään tulosten analysoinneista kokonaan pois kohdan ”mitä pitäisi tapahtua, jotta huolesi olisi suurempi”, sillä tämän opinnäytetyön puitteissa se ei enää mahtunut mukaan. Tulosten esittäminen ja kuvaaminen vei odotettua enemmän tilaa ja taulukoiden asettelua jouduttiin muuttamaan useaan kertaan, että tulokset saataisiin jotenkin esitettävään muotoon.

Tutkimusprosessia nopeuttaaksemme olisimme esimerkiksi voineet jättää yhden tarinan kokonaan pois. Toisaalta tällöin emme olisi ehkä saaneet yhtä laajasti analysoitavaa aineistoa ja jokainen tarina oli kuitenkin erilainen sisältäen omanlaisen ongelman. Aluksi ajattelimme vastausprosentin olevan liian pieni, mutta analyysin edetessä huomasimme jo tämän määrän olevan tarpeeksi. Tietenkään tällä vastausprosentilla tehty tutkimus ei kuvaa täysin todellisuutta, mutta on varmasti suuntaa antava. Toisaalta myös kysymyksen ”mitä pitäisi tapahtua, jotta huolesi olisi suurempi” olisi voinut jättää kyselystä pois, näin aika ja sivumäärät olisivat riittäneet tarkempaan analyysiin muissa kysymyksissä.

Jatkotutkimusajatuksena nousi mieleen kysyä samoja asioita valmiiksi annettujen teemojen pohjalta, jolloin tutkimus vastaisi vielä enemmän todellisuutta. Tällöin vastaajia voisi olla enemmän, kun vastaaminen veisi vähemmän aikaa. Myös tulosten analyysi olisi nopeampaa suljetulla kyselylomakkeella.

LÄHTEET

Alasuutari, M., Markström, A-M. & Vallberg-Roth, A-C. 2014. Assessment and documentation in early childhood education. London. Book Now Ltd.

Ayers, A. J. 1984. Kun lapsi ei opi leikkimään. Ammattikasvatustieteiden tutkimuskeskus. Helsinki. Valtion painatuskeskus. Suomentajat Päivi Danner ja Marja Pekkanen.

Eriksson, E. & Arnkil, T. Huoli puheeksi. 2012. Opas varhaisista dialogeista. Tampere. Juvenes Print.

Geldard, K & Geldard, D. 2001. Working with children in groups. A handbook for counsellors, educators and community workers. Wales. Creative print and design.

Heikka, J., Hujala, E. & Turja, L. 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Helsinki. Multiprint Oy.

Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito – lapsen mahdollisuus. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

Hellström, M. 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Juva. WS Bookwell Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Huhtanen, K. 2007. Kun huoli herää. Varhainen puuttuminen koulussa. Juva. WS Bookwell Oy.

Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen. Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Tampere. Tammer-paino Oy.

Häkkä, A. 2006. Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja varhaiskasvattajana. 251-284. Toim. Häkkä, A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. Helsinki. Edita Prima.

Jakkula, K. 2008. Pedagogiikan palikat. 33-43. Toim. Helenius, A. & Korhonen, R. Helsinki. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Kalland, M. 2004. Vauvan ja lapsen kehityksellisten tarpeiden huomioiminen lastensuojelussa. Lastensuojelu tänään. 119-139. Toim. Puonti, A., Saarnio, T., Hujala, A. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Karvonen, P. & Lehtinen, T. 2009. Yhdessä. Leiki, liiku ja lue lapsesi kanssa. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kekkonen, M. 2012. Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos. Tutkimus Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoitajan diskursiivisilla näytämöillä. Viitattu 17.6.2014. <http://www.thl.fi/thl->

client/pdfs/7ca705d5-e5be-415f-b70b-4b862c8e707f

Kielipolku 2013. Kuvat ja tukiviittomat vauhdittavat kielen kehitystä. Puheen ja kielenkehityksen erikoislehti. 3/2013. 9-10.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva. WS Bookwell Oy.

L13.4.2007/417. Lastensuojelulaki. Finlex. Viitattu 8.2.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

L19.1.1973/36. Laki lasten päivähoidosta. Finlex. Viitattu 17.6.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Lapset kertovat ja toimivat ry. 2013. Sadutus. Viitattu 19.8.2014.
www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/sadutus/sadutus_paa.htm

Liias, S. & Putkonen, K. 2008. Esikosta eteenpäin. Alle kouluikäisen lapsen kehityksen tukeminen yhteistyössä perheen, päivähoiton ja erilaisten tukiverkoston kanssa. Esikko-projekti 2005-2007. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Meirän vasu. 2012. Seinäjoen kaupunki/Varhaiskasvatus. Hyvä varhaiskasvatus Seinäjoella. Viitattu 16.7.2014.
http://www.seinajoki.fi/material/attachments/seinajokifi/paivahoitajakoulutus/varhaiskasvatus/julkaisutjaohjelmat/6FZbqKGtp/Meiran_vasu.pdf

MLL 2014, a. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Vanhempainnetti. Tietokulma. Lapsen kasvu ja kehitys. Viitattu 12.8.2014
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/1_2-vuotias/persoonallisuus_ja_tunne-elama/

MLL 2014, b. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Vanhempainnetti. Tietokulma. Lapsen kasvu ja kehitys. Viitattu 12.8.2014
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/2_3-vuotias/persoonallisuus_ja_tunne-elama/

MLL 2014, c. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Vanhempainnetti. Tietokulma. Lapsen kasvu ja kehitys. Viitattu 12.8.2014
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/3_4-vuotias/persoonallisuus_ja_tunne-elama/

MLL 2014, d. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Vanhempainnetti. Tietokulma. Lapsen kasvu ja kehitys. Viitattu 12.8.2014
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/4_5-vuotias/persoonallisuus_ja_tunne-elama/

MLL 2014, e. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Vanhempainnetti. Tietokulma. Lapsen kasvu ja kehitys. Viitattu 12.8.2014

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/4_5-vuotias/sosiaaliset_taidot/

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. 92-93. Helsinki. Tammi.

Nurmiranta, H., Leppämäki, P. & Horppu, S. 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki. Kirjapaja.

Opas, M. 2013. Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Toim. Päivi Marjanen, Marjaana Marttila ja Marjo Varsa. Jyväskylä PS-kustannus.

Ovaska, M. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. 157-186. Toim. Keskinne, S. & Virjonen, H. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Papunet. 2013 a. Tietoa puhevammaisuudesta. Kuvilla kommunikointi. Viitattu 19.8.2014. www.papunet.net/tietoa/kuvilla-kommunikointi

Papunet. 2013 b. Tietoa puhevammaisuudesta. Viittomat kommunikoinnissa. Viitattu 19.8.2014. www.papunet.net/tietoa/viittomat-kommunikoinnissa

Parkkinen, J. 2009. Miten hyvä tarina rakentuu. Viitattu 13.1.2014. <http://www.parkkinen.org/tarina.html>

Piironen-Malmi, U. & Strömberg, S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Keuruu. Otavan kirjapaino.

Räty, T. 2012. Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki. Edita.

Saarnio, T. 2004. Lastensuojelu tänään. Toim. Puonti, A., Saarnio, T. & Hujala, A. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Salmela, A-R. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. 140-156. Toim. Keskinen, S. & Virjonen, H. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Seinäjoen kaupunki 2014. Tietoa Seinäjoesta. Viitattu 16.7.2014. <http://www.seinajoki.fi/seinajoenkaupunki/tietoaseinajoesta.html>

Soini, H. 2009. Leikissä on paljon pelissä. Oppi ja ilo. Toim. Kalaoja, M. Viitattu 13.8.2014. http://www.oppijailo.fi/index/artikkelit/leikissa_on_paljon_pelissa

Sosiaaliportti. 2014. Lastensuojelun käsikirja. Lastensuojeluilmoitus. Viitattu 16.7.2014. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluntarve/>

THL 2014 a. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kasvun kumppanit. Varhaiskasvatus. Viitattu 17.6.2014. <http://www.thl.fi/fi-FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut>

THL 2014 b. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Kasvun kumppanit. Varhaiskasva-

tus. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/johdon_tueksi/ohjaa/suositusten/varhaiskasvatussuunnitelma

THL 2014 c. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kasvun kumppanit. Varhaiskasvatus. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut

THL 2014 d. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kasvun kumppanit. Huolen puheeksiottaminen varhain ja dialogisesti. Viitattu 12.7.2014.

THL. 2014 e. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kasvunkumppanit. Huolen vyöhykkeistö. Viitattu 9.2.2014 www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/verkostodialogiset_menetelmat/huolen_vyohykkeisto

THL. 2014 f. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kasvun kumppanit. Huolen vyöhykkeet. Viitattu 9.2.2014. www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/verkostodialogiset_menetelmat/huole_vyohykkeisto/vyohykkeet

Thuneberg, H. 2006. Psykkinen hyvinvointi varhaislapsuudessa. Erityispedagogiikka ja varhaislapsuus. 95-108. Toim. Kontu, E. & Suhonen, E. Helsinki. Yliopistopaino.

Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet. 2013. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 16.7.2014. <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu?regionCount=1¤tEvent=getData&sexCount=1&setId=p85c1a784c430d8744d453ee8544a989ac8a4c3d266642e&indCount=2&yearCount=3>

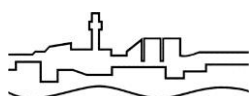
Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 105, 110-115. Helsinki. Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 70-71. Helsinki. Tammi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

Viittala, K. 2006. Lapsuus ja erityinen tuki päivähoitossa. Erityispedagogiikka ja varhaislapsuus. 9-33. Toim. Kontu, E. & Suhonen, E. Helsinki. Yliopistopaino.

Välivaara, C. 2010. Ihmeet tapahtuvat arjessa! – kiintymyssuhteissaan traumatisoituneiden lasten tukeminen varhaiskasvatuksessa. Pesäpuu Ry. Viitattu 29.10.2014. http://www.pesapuu.fi/media/uploads/dokumentit/raportit/traumatisoitunut_lapsi_varhaiskasvatuksessa.pdf



SEINÄJOKI

PÄÄTÖS

Päivämäärä.19.11.2013
Pykälä 94/2013

0/0

Asia	<p>Tutkimuslupa / Perälä Marjaana ja Söderkultalahti Niina</p> <p>Marjaana Perälä ja Niina Söderkultalahti opiskelevat Vaasan ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelmassa ja anovat tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten. Aiheekseen opiskelijat ovat valinneet päiväkodin työntekijöiden valmiudet varhaiseen puuttumiseen.</p> <p>Tarkoituksena olisi liittää lastensuojelu opinnäytetyöhön. Lastensuojelun näkökulmasta päiväkotiki on merkityksellisessä asemassa myös sen ennaltaehkäisevyyden kannalta. Aihetta käsiteltäisiin lastensuojelulain ja varhaisen puuttumisen pohjalta. Lisäksi kuvattaisiin lapsen kehityskaarta, huolen puheeksi ottamista ja varhaiskasvatuksen tavoitteiden teorioita. Käsiteltäväksi tulisi myös vanhemmuuden rooli ja se, mikä on riittävä vanhemmuus.</p> <p>Tutkimus toteutettaisiin kvalitatiivisesti [REDACTED] päiväkotien työntekijöille lähetettyjen kyselylomakkeiden avulla.</p> <p>Tutkimuksen valmistumisaika viimeistään syyskuu 2014.</p>															
Päätös	<p>Myönnän tutkimusluvan edellyttäen, että tutkijat noudattavat vaitiolovelvollisuutta tutkimuksessa saamiensa tietojen suhteen ja että yksi kappale tutkimuksesta luovutetaan sen valmistuttua sivistyskeskukselle. Tutkimusluvan ehtona on myös, ettei tutkimukseen osallistuvia voida indentifioida.</p> <p>Tutkimus tullaan julkaisemaan sähköisessä muodossa Seinäjoen kaupungin kotisivuilla.</p>															
Allekirjoitus	<p>Aija-Marita Näsänen, varhaiskasvatusjohtaja, p. 06 416 2151, aija-marita.nasanen@seinajoki.fi</p>															
Oikaisu-vaatimusohje	<p>Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen osoitteella: Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta, Kirkkokatu 6, PL 215, 60101 Seinäjoki, neljäntoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.</p>															
Julkisesti nähtävänä	<p>Sivistyskeskus 20.11.2013</p>															
Tiedoksianto	<table border="0"> <tr> <td data-bbox="373 1525 1021 1637">Kenelle Marjaana Perälä, Niina Söderkultalahti, aluejohtajat Kirsi-Maria Oivanen, Antti Vuorela ja Mari Koski-Aho, toimistos sihteeri Maija Harjunpää</td> <td data-bbox="1021 1525 1374 1637">Päivämäärä 19.11.2013</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="373 1637 1374 1659">Miten</td> </tr> <tr> <td data-bbox="373 1659 702 1715">[] Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan</td> <td data-bbox="702 1659 1021 1715">[] Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä</td> <td data-bbox="1021 1659 1374 1715">[] Lähetetty sisäisessä postissa</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="373 1749 1374 1771">[] Luovutettu</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="373 1794 1374 1816">Vastaanottajan allekirjoitus</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="373 1839 1374 1861">[x] Lähetetty sähköpostissa</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="373 1928 1374 1960">Tarja Siik, toimistos sihteeri</td> </tr> </table>	Kenelle Marjaana Perälä, Niina Söderkultalahti, aluejohtajat Kirsi-Maria Oivanen, Antti Vuorela ja Mari Koski-Aho, toimistos sihteeri Maija Harjunpää	Päivämäärä 19.11.2013	Miten		[] Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan	[] Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä	[] Lähetetty sisäisessä postissa	[] Luovutettu		Vastaanottajan allekirjoitus		[x] Lähetetty sähköpostissa		Tarja Siik, toimistos sihteeri	
Kenelle Marjaana Perälä, Niina Söderkultalahti, aluejohtajat Kirsi-Maria Oivanen, Antti Vuorela ja Mari Koski-Aho, toimistos sihteeri Maija Harjunpää	Päivämäärä 19.11.2013															
Miten																
[] Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan	[] Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä	[] Lähetetty sisäisessä postissa														
[] Luovutettu																
Vastaanottajan allekirjoitus																
[x] Lähetetty sähköpostissa																
Tarja Siik, toimistos sihteeri																

Hei,

Olemme kaksi sosionomi opiskelijaa Vaasan ammattikorkeakoulusta. Teemme tutkimusta varhaiskasvatuksen piirissä työskentelevien henkilöiden valmiuksista varhaiseen puuttumiseen. Kyselytutkimus tehdään neljälle Seinäjoen alueen päiväkodille. Tutkimme iän, koulutuksen ja työvuosien merkitystä varhaisen puuttumisen valmiuksiin.

Käytämme kyselyssämme apuna huolen vyöhykkeistöä (THL 2013), joka on liitettyä tekstiin. Huolen vyöhykkeistöä käyttämällä työntekijä voi arvioida sen hetkisen huolen astetta ja omien voimavarojen riittävyyttä. Huolen vyöhykkeet jaetaan neljään osaan. Toinen pää kuvaa tilannetta, jossa ei ole lainkaan huolta ja toinen tilannetta, missä huoli on erittäin suuri. Huoli on subjektiivinen kokemus, se voi muuttua, kasvaa tai hälventyä. Kahdella työntekijällä voi olla samasta asiasta täysin eriasteiset huolet.

Huolen vyöhykkeistö

Ei huolta 1	Pieni huoli 2	Tuntuva huoli 3	Suuri huoli 4
Ei huolta lainkaan.	Huoli tai ihmettely käynyt mielessä. Luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä. Ajatuksia lisävoimavarojen tarpeesta.	Huoli on tuntuva. Omat voimavarat ovat ehtymässä. Lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Huoli on erittäin suuri. Omat keinot ovat lopussa. Tilanteeseen on saatava muutos heti.

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 20 minuuttia. Vastauslomakkeet käsitellään luottamuksellisesti.

Mikäli sinulle herää kysymyksiä, ajatuksia, kommentteja kyselystä, voit ottaa yhteyttä meihin sähköpostitse, sekä ohjaavaan opettajaamme Merja Kamiseen.

Yhteystiedot

Niina Söderkultalahti, e1101145@edu.vamk.fi

Marjaana Perälä, e1101144@edu.vamk.fi

Merja Kaminen, merja.kaminen@vamk.fi

Kiitos osallistumisestanne ja ajastanne jonka käytitte vastaamiseen!

Ystävällisin terveisin, Niina Söderkultalahti ja Marjaana Perälä

1. Koulutus: _____
2. Ikä: _____
3. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt varhaiskasvatuksen parissa? _____
4. Onko huolen vyöhykkeistö sinulle entuudestaan tuttu? Kyllä ___ Ei ___

5. Ryhmääsi on tullut uusi 4 –vuotias lapsi. Lapsi on hyvin hiljainen, eikä vastaa kysyttäessä, tai ota muutenkaan kontaktia aikuisiin. Ulkoiluhetkillä lapsi leikkii toisessa ryhmässä olevan sisaruksensa kanssa, mutta muiden lasten kanssa hän ei leiki tai juttele. Lapsi ei ole itseohjautuva, vaan häntä pitää auttaa kädestä pitäen eri arkipäivän toimissa. Lapsi ei syö päiväkodissa muutoin, kun aamupalan vanhempansa syöttämänä. Toisinaan lapsi saa ”itkukohtauksia”, jolloin hänen koko vartalonsa jännittyy ja hän itkee äänettömästi haukkoen henkeään.

a) Kuinka huolestunut olet asteikolla 1-4 huolen vyöhykkeistön mukaan?

1. 2. 3. 4.

b) Miten toimit tilanteessa?

c) Mitä pitäisi tapahtua, jotta huolesi olisi suurempi?

6. Ryhmäsi lapsi vaikuttaa alakuloiselta. Päätät mennä kysymään mikä häntä surettaa. Lapsi sanoin isä ei halua leikkiä hänen kanssaan, eikä hän käy töissä, vaan pelaa päivät tietokonetta ja juo vaaleaa kahvia. Isä leikkii kyllä nuorempien sisarusten kanssa ja hemmottelee heitä. Lapsi kokee jäävänsä ilman isän huomiota ja häntä harmittaa, kun isä ei leiki hänen kanssaan. Vanhemmat ovat aiemmin antaneet ymmärtää, että kyseinen lapsi on heidän mielestään jotenkin ”yksinkertainen”. Mielestäsi lapsi on kuitenkin fiksu ja on kehittynyt ikätasonsa mukaisesti.

a) Kuinka huolestunut olet asteikolla 1-4 huolen vyöhykkeistön mukaan?

1. 2. 3. 4.

b) Miten toimit tilanteessa?

c) Mitä pitäisi tapahtua, jotta huolesi olisi suurempi?

7. Vanhempi tuo lapsen aamulla päiväkotiin. Hän pyytää sinua hieman syrjemmälle ja kertoo, että lapsella on tullut mahaan vähän nirhaumia eilisen leikin seurauksena. Lapsen siirtyessä päivälevolle, huomaat mahassa olevat jäljet ja ne ovat mielestäsi paljon suuremmat, mitä lapsen vanhempi antoi ymmärtää. Päätät kysyä lapselta, mistä hän on saanut kyseiset nirhaumat. Lapsi kertoo, ettei halunnut pestä edellisenä iltana hampaitaan, jolloin vanhempi raahasi hänet jaloista vetämällä kylpyhuoneeseen.

a) Kuinka huolestunut olet asteikolla 1-4 huolen vyöhykkeistön mukaan?

1. 2. 3. 4.

b) Miten toimit tilanteessa?

c) Mitä pitäisi tapahtua, jotta huolesi olisi suurempi?

8. *Ryhmääsi on tullut maahanmuuttajataustainen lapsi. Lapsi, eikä hänen vanhempansa puhu kunnolla suomea, eikä englantia. Lapsi on erittäin vilkas ja energinen ja tulee hyvin toimeen ryhmän muiden lasten kanssa. Lapsi haetaan päiväkodista usein kiireessä ja kovin ottein. Huomaat lapsella olevan aika ajoin mustelmia.*

a) Kuinka huolestunut olet asteikolla 1-4 huolen vyöhykkeistön mukaan?

1. 2. 3. 4.

b) Miten toimit tilanteessa?

c) Mitä pitäisi tapahtua, jotta huolesi olisi suurempi?

9. Ryhmässäsi on 4-vuotias lapsi. Hän käyttäytyy usein aggressiivisesti muita kohtaan. Olet nähnyt lapsen useaan otteeseen tönimässä toisia. Lapsi on otettu puhutteluun asiasta, mutta hän kieltää tehneensä mitään. Lapsen puheet ovat myös hyvin väkivaltaissävytteisiä. Hän on muun muassa uhannut teljetä päiväkodin henkilökunnan kananhäkkiin ja tappaa heidät. Olet saanut tietää, että lapsi saa pelata kotona paljon pelikonsolilla sota-pelejä. Lapsen vanhemmat eivät ole yhteistyöhaluisia ja he kieltäytyvät keskustelemasta lapsen asioista henkilökunnan kanssa.

a) Kuinka huolestunut olet asteikolla 1-4 huolen vyöhykkeistön mukaan?

1. 2. 3. 4.

b) Miten toimit tilanteessa?

c) Mitä pitäisi tapahtua, jotta huolesi olisi suurempi?
